

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อภิวัชร บัวเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

พ.ศ. 2568

GUIDELINES FOR MANAGING SAFE EDUCATIONAL INSTITUTIONS USING
PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE UNDER PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

APIWAT BUJAROEN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATIVE INNOVATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE
PATHUM THANI PROVINCE

2025

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชื่อนักศึกษา	อภิวัชร บัวเจริญ
รหัสประจำตัว	65U54620203
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	นวัตกรรมการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล)
..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุภชานัน ศรีเอี่ยม)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม)
..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(อาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์)
..... กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

อภิวัชร บัวเจริญ. (2568). แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา. อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย และ 2) พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 400 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใน 3 ขั้นตอนย่อย คือ 2.1 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 2.2 สร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล แหล่งข้อมูล คือ เอกสารข้อมูลระยะที่ 1 และข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนที่ 2.3 ตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักวิชาการ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .86 ประกอบด้วย ด้านการปราบปราม ($PNI_{modified} = .96$) 2) ด้านการป้องกัน ($PNI_{modified} = .91$) และ 3) ด้านการปลูกฝัง ($PNI_{modified} = .83$) และ 2) ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยมีทั้งหมด 43 แนวทาง คือ ด้านการป้องกัน จำนวน 17 แนวทาง ด้านการปลูกฝัง จำนวน 11 แนวทาง และด้านการปราบปราม จำนวน 15 แนวทาง โดยในภาพรวมผลการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้ในนวัตกรรมในการบริหารการศึกษา PCS+G ที่บูรณาการมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง ด้านการปราบปราม กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Apiwat Buajaroen. (2025). Guidelines for Managing Safe Educational Institutions Using Principles of Good Governance Under Primary Educational Service Area Office. Master of Education (Educational Administrative Innovation). Advisors: Assistant Professor Dr. Chanchai Wongsirasawat, Associate Professor Dr. Orasa Charoontham

ABSTRACT

This mixed-methods research aimed to 1) study the essential needs of safe educational institutions; and 2) develop guidelines for safe educational institutions using good governance principles under the Office of Primary Educational Service Area. The research was conducted in 2 phases. In Phase 1, the study focused on the essential needs of safe educational institutions. The sample group consisted of 400 teachers selected using stratified sampling. The research instrument was a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from .60 to 1.00. Reliability was measured using Cronbach's alpha coefficient method, yielding a coefficient of .95. The data were analyzed using mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$). In Phase 2, the development of safe school administration guidelines based on good governance principles was conducted through 3 sub-steps; Step 2.1: Studying safe educational institutions guidelines based on good governance principles by interviewing 5 administrators. The research instrument was an interview form, Step 2.2: Constructing safe educational institutions guidelines based on good governance principles using data obtained from Phase 1 and Step 2.1. The research instrument was a data recording form, and content analysis was used for data analysis, Step 2.3: Validating the safe educational institutions guidelines using focus group discussion. The participants included 9 individuals: educational administrators, school administrators, teachers, and academic experts who were selected through purposive sampling. The research instrument was an evaluation form assessing suitability, feasibility, and usefulness. The data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings revealed that 1) the overall $PNI_{modified}$ index of essential needs in safe educational institutions was .86, with 3 key dimensions: suppression ($PNI_{modified} = .96$), prevention ($PNI_{modified} = .91$), and cultivating values ($PNI_{modified} = .83$); and 2) the development of safe educational institutions guidelines using good governance principles resulted in 43 proposed guidelines, categorized into 3 areas: 17 prevention guidelines, 11 cultivation guidelines, and 15 suppression guidelines. The overall evaluation of the guidelines in terms of suitability, feasibility, and usefulness was rated at the highest level.

The knowledge gained from this study introduces the PCS+G Educational Administration Innovation, which integrates 3 aspects of school safety measures prevention, cultivation, and suppression with good governance principles. This integration aims to ensure sustainable development and enhance the efficiency of educational management.

Keywords: Safe Educational Institutions, Good Governance, Office of Primary Educational Service Area

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากการให้ความช่วยเหลือและการให้ความร่วมมือจากบุคคลหลายท่าน เป็นการยากยิ่งที่จะกล่าวถึงท่านทั้งหลายได้ครบถ้วน ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงและซาบซึ้งในพระคุณตลอดจนความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรุงธรรมกร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษากทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ รวมถึง ผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือให้กำลังใจในการศึกษาจนจบหลักสูตร คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณความดีบิดา - มารดา ครอบครัว คณาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทและให้ความรู้กับผู้วิจัยจนเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานมาจนทุกวันนี้

อภิวัชร บัวเจริญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 สถานศึกษาความปลอดภัย.....	11
2.2 หลักธรรมาภิบาล	40
2.3 บริบทสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	96
2.4 นวัตกรรมการบริหารการศึกษา.....	108
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	114
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	123

3.1	ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	123
3.2	ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	127
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	131
4.1	ระยะที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	131
4.2	ระยะที่ 2 ผลพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	165
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	192
5.1	สรุปผลการวิจัย	192
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	194
5.3	ข้อเสนอแนะ	197
บรรณานุกรม.....		198
ภาคผนวก.....		209
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย	210
	ภาคผนวก ข แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา.....	230
ประวัติผู้วิจัย.....		253

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การดำเนินการตามมาตรการการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา	30
ตารางที่ 2 การดำเนินการตามมาตรการการปลูกฝังเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา	34
ตารางที่ 3 การดำเนินการตามมาตรการการปราบปรามเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา....	36
ตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลจากนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา	88
ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) จำแนกตามภูมิภาค.....	98
ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสุ่มจำแนกตามภูมิภาค.....	124
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 400).....	132
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาพรวมและราย ด้าน (n = 400)	134
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การ บริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน ภาพรวมและรายด้าน (n = 400).....	135
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปลูกฝัง ภาพรวมและรายด้าน (n = 400).....	137
ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการ ปราบปราม ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)	139
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ภาพรวมและรายด้าน (n = 400).....	141

[illegible]

ตารางที่ 24 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความร่วมมือ 157	157
ตารางที่ 25 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส 158	158
ตารางที่ 26 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ..... 160	160
ตารางที่ 27 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม 161	161
ตารางที่ 28 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม 162	162
ตารางที่ 29 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า..... 163	163
ตารางที่ 30 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก..... 165	165
ตารางที่ 31 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 1..... 167	167
ตารางที่ 32 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโพนบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 10 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566) 169	169
ตารางที่ 33 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 10 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566)..... 172	172
ตารางที่ 34 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนปากคลองพระอาจารย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 7 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566) 174	174

ตารางที่ 35 รายละเอียด (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากเอกสารสังเคราะห์ข้อมูลในระยะ ที่ 1 และข้อมูล ในระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 จำนวน 43 ประเด็น.....	178
ตารางที่ 36 แสดงรายละเอียดของ (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	182
ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบประเมิน (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	183
ตารางที่ 38 รายละเอียดแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม ประเด็นมีการปรับปรุงเพิ่มเติม ดังนี้	185
ตารางที่ 39 แสดงรายละเอียดของแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	189
ตารางที่ 40 จำนวนและคำร้อยละ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน (n=9).....	190
ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลัก ธรร มาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ในภาพรวมและรายด้าน (n=9).....	191

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัย	29
ภาพที่ 3 GG Framework	82
ภาพที่ 4 (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.....	177
ภาพที่ 5 แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา	184

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้สมวัย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 47 กำหนดให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ประกาศกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2567 - 2571) (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม) ขึ้น ซึ่งมาตรฐานที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดที่ 2.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการและบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล ตัวชี้วัดที่ 2.7 การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ และตัวชี้วัดที่ 2.8 สวัสดิการ สวัสดิภาพ แนวทางป้องกันโรค อุบัติภัย ภัยพิบัติ กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดสวัสดิการ โภชนาการที่ดี มีสถานที่รับประทานอาหาร ห้องน้ำถูกสุขลักษณะจัดสวัสดิภาพสำหรับผู้เรียน ตรวจ ติดตามเฝ้าระวังสุขภาพ มีแนวทางป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ติดตามเฝ้าระวังป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ มีการซักซ้อมขั้นตอนในการรักษาความปลอดภัยด้านภัยพิบัติร่วมกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการดำเนินการทุกด้าน และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา มาตรา 63 สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 -2579) ยุทธศาสตร์ชาติที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลให้เกิดการเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติ มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้านต่างมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กอปรกับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพ

ร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ส่งเสริมความปลอดภัย สร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือหรือเยียวยา และแก้ไขปัญหา มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบสามารถแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน ด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก่ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และสร้างความปลอดภัยในเกิดแก่นักเรียนเป็นสำคัญ ในการที่จะได้เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายความปลอดภัยในสถานศึกษา สู่การปฏิบัติ และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ เข้มแข็ง และเกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนเป็นสำคัญ การสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็ก นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญเพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักป้องกันตนเองในสถานะคับขัน และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีแผนนโยบายรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเด็กจะต้องใช้ชีวิตในโรงเรียนวันละ 7-8 ชั่วโมง ความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้อย่างมีความสุขและการได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัย ส่งผลต่อการศึกษาที่เจริญงอกงามบุคคลจะเจริญงอกงามต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ซึ่งสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยในยุคปัจจุบันได้รับผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไทยในหลายรูปแบบทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเกือบทุกด้านไม่ว่าจากศาสนา การทะเลาะวิวาท ติดยาเสพติด การเสพติดลามกอนาจาร ติดเกม รวมทั้งการจมน้ำเสียชีวิตและการประสบอุบัติเหตุจากการเดินทาง

ของเด็กและเยาวชน ฯลฯ และอีกปัญหาหนึ่งที่มีแนวโน้มรุนแรงและหนักมากจนน่าวิตก คือการแพร่ระบาดของสื่อที่ไม่เหมาะสมหรือสื่อลามกอนาจาร จนทำให้เด็กและเยาวชนไทยซึ่งขาดภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่ออยู่แล้วมีการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ จากสภาพปัจจุบันและสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กล่าวถึงข้างต้นทำให้โรงเรียนต้องให้ความสำคัญในการพัฒนางานด้านความปลอดภัยของโรงเรียน และขยายความรู้สู่ครอบครัวและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552) ที่ได้กล่าวว่า โรงเรียนถือเป็นบ้านหลังที่สองของนักเรียน หากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ปลอดภัยยิ่งจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดได้ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญร่วมกันตรวจสอบและแก้ไขจุดเสี่ยง จุดอันตราย วัสดุอุปกรณ์และสิ่งของเครื่องใช้ภายในโรงเรียน ว่าชำรุดเสียหายหรือไม่ หากชำรุดรีบซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ เช่น เครื่องเล่นเด็กล้มทับเด็กเสียชีวิต เด็กถูกตู้ทำน้ำเย็นไฟฟ้าดูด เป็นต้น รวมถึงนักเรียนต้องรู้จักการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรหลักสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปฏิรูปการศึกษา โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้โรงเรียนโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การบริหารจัดการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและสถานศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี "ธรรมาภิบาล" มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย (ทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์, 2563) หลักธรรมาภิบาลสามารถบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยเป็นอีกภารกิจหนึ่งของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ ในการบริหารงาน หากมุ่งหวังที่จะให้เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จต้ององค์กรผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ย่อมที่จะต้องอาศัยหลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นหลักการบริหารที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ต้องการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการเกิดผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และประชาชนได้รับการบริการที่ตอบสนองความต้องการประกอบด้วยหลักต่าง ๆ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ ซึ่งความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้แก่ผู้ปกครอง ทั้งนี้การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อทำให้การจัด

การศึกษามีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาแนวทางบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งนวัตกรรมการบริหารการศึกษาที่ได้จากผลวิจัยสามารถนำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นอย่างไร

1.2.2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรมีแนวทางเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

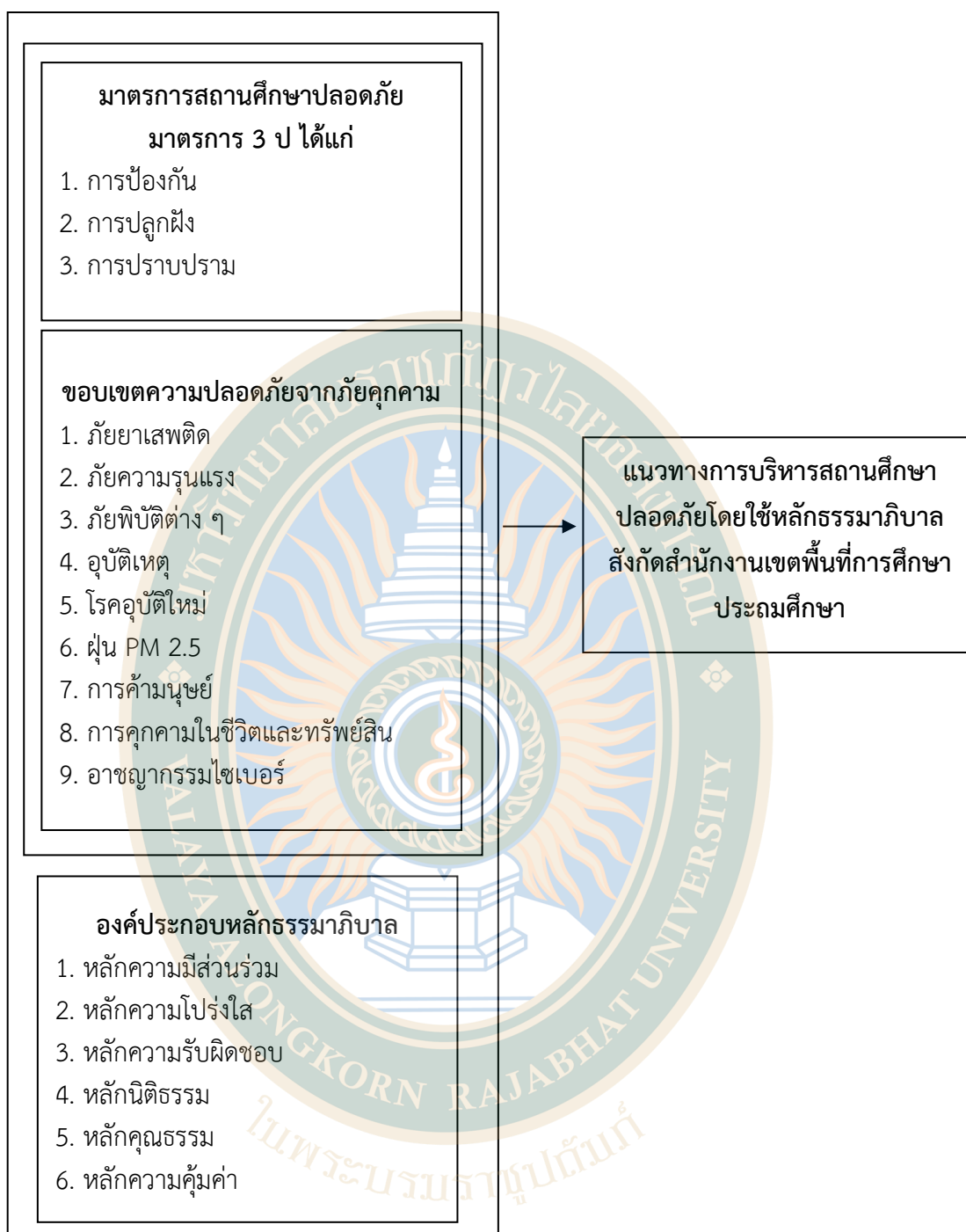
1.3.1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.3.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4.1 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดมาตรฐานสถานศึกษาปลอดภัย จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) และขอบเขตความปลอดภัยจากภัยคุกคาม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564)

1.4.2 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล จากการสังเคราะห์แนวคิด จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555ก) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยจำแนกตามขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะ โดยแต่ละระยะมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 230,495 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณิทราน จำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1973)

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย รายละเอียดดังนี้

2.1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยที่ได้รับรางวัล ระดับดีเยี่ยม วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากกองความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงาน 5 ปีติดต่อกัน และผ่านการประเมินสถานศึกษาปลอดภัยในระดับดีเด่นคือผ่านร้อยละ 90 จำนวน 3 แห่ง ซึ่งมาจาก 3 ภูมิภาค โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดปากคลองพระ อาจารย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก 2) โรงเรียนบ้านโอง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 และ 3) โรงเรียนบ้านโพนบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2

2.1.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย

2.2 การสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ สัมภาษณ์ข้อมูลระยะที่ 1 และสัมภาษณ์ข้อมูลขั้นตอนที่ 2.1

2.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในวิจัย

1.6.1 สถานศึกษาปลอดภัย หมายถึง การดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา โดยการสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยขอบเขตมาตรการ 3 มาตรการ คือ

1.6.1.1 การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุบัติเหตุ หรือความไม่ปลอดภัยต่อนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา จากการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 ด้าน

1.6.1.2 การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.6.1.3 การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูและดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

1.6.2 การดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม หมายถึง การดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM 2.5 การค้ามนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำและรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยมีขอบเขตภัยคุกคาม 9 ด้าน คือ

1.6.2.1 ภัยยาเสพติด หมายถึง ภัยจากยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ที่เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย โดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดเป็นช่วงระยะเวลาหรือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภททำให้ร่างกายทรุดโทรมและต้องเพิ่มขนาดการเสพยามากขึ้นและมีผลต่อร่างกายและจิตใจ เช่น สารระเหย ยาไอกระพ่น โคเคน เฮโรอีน แอมเฟตามีน เหล้า และบุหรี่ เป็นต้น

1.6.2.2 ภัยความรุนแรง หมายถึง ภัยที่เกิดจากการใช้กำลังหรือพลังทางกาย การทำร้ายจิตใจการใช้ถ้อยคำหยาบคาย เหยียดหยาม ด่าทอ ดูหมิ่น เสียดสี ข่มเหง โดยเจตนาต่อตนเองและผู้อื่นหรือการแกล้งรังแกกันในชั้นเรียน ครูลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ ครูลงละเมิดทางเพศนักเรียน การคุกคามให้หวาดกลัว การทำลายหรือริดไถทรัพย์สินสมบัติ กล่าวโทษผู้อื่นให้มีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้น รวมถึงการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying) โดยใช้อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีเมล การส่งข้อความ SMS เพื่อสร้างความเดือดร้อนใจหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น เป็นต้น

1.6.2.3 ภัยพิบัติต่าง ๆ หมายถึง ภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งประกอบด้วย

1.6.2.3.1 อุทกภัย คือ ภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมหรือน้ำท่วมฉับพลัน มีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

1.6.2.3.2 วาตภัย คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรง ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง

1.6.2.3.3 ภัยหนาว คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศที่หนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิลดลงอย่างต่อเนื่อง

1.6.2.3.4 ภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน

1.6.2.3.5 อัคคีภัย คือ ภัยอันตรายที่เกิดจากไฟฟ้าที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อกลulamไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดการลุกลามต่อเนื่องสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

1.6.2.3.6 ธรณีพิบัติภัย คือ ภัยธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยา เช่น แผ่นดินไหว หลุมยุบ ดินถล่ม และสึนามิ เป็นต้น ถือเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน และรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือนชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุ

1.6.2.4 อุบัติเหตุ หมายถึง ภัยจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดและไม่ตั้งใจ โดยไม่มีสิ่งบอกเหตุล่วงหน้าแต่มีสาเหตุและส่งผลกระทบที่เป็นผลเชิงลบ เช่น อุบัติเหตุจากการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียน อุบัติเหตุจากการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ อุบัติเหตุจากการเล่นน้ำ เป็นต้น

1.6.2.5 โรคอุบัติใหม่ หมายถึง โรคติดเชื้อชนิดใหม่ มีแนวโน้มที่จะพบมากขึ้นในอนาคต เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นต้น โรคอุบัติซ้ำ หมายถึง โรคติดเชื้อที่เคยแพร่ระบาดในอดีตกลับมาระบาดขึ้นอีก เช่น โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก และโรคมือ เท้า ปาก เป็นต้น

1.6.2.6 ฝุ่น PM 2.5 หมายถึง ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ทางเดินหายใจ กระแสเลือด และเข้าสู่อวัยวะอื่น ๆ ในร่างกาย โดยตัวฝุ่นเป็นพาหะนำสารอื่นเข้ามาด้วย เช่น แคดเมียม ปรอท และสารก่อมะเร็งอื่น ๆ หากได้รับฝุ่น PM 2.5 เป็นเวลานาน หรือสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคปอดเรื้อรังหรือมะเร็งปอด เป็นต้น

1.6.2.7 การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยความมิชอบตามกฎหมาย ด้วยวิธีการขู่เข็ญ การใช้กำลัง การบีบบังคับ การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง การใช้อำนาจโดยมิชอบ มีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคล รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้การบังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

1.6.2.8 การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การแสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจา เป็นพฤติกรรมที่กระทำอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยการเฝ้าติดตาม ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและข่มขู่ทำให้เหยื่อเกิดความตกใจ หวาดกลัว เช่น การข่มขู่เหยื่อว่าจะทำอันตรายให้ถึงแก่ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน เป็นต้น

1.6.2.9 อาชญากรรมไซเบอร์ หมายถึง ความผิดที่กระทำขึ้นต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มของปัจเจกบุคคลด้วยเหตุจงใจทางอาญา มีเจตนาทำให้เหยื่อเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือทำร้ายร่างกาย หรือจิตใจของเหยื่อทั้งทางตรง ทางอ้อม โดยใช้เครือข่ายโทรคมนาคมสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ (ห้องแชต อีเมล กระดานประกาศ และกลุ่มข่าว) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (เอสเอ็มเอส/เอ็มเอ็มเอส) เป็นต้น

1.6.3 หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม โปร่งใส สุจริต มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ในอนาคต ประกอบด้วย

1.6.3.1 หลักความร่วมมือ หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอความคิดเห็น กระตุ้นและดึงศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาออกมาใช้เพื่อประโยชน์ นำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ทูมการทำงานให้กับองค์กร มีการทำงานเป็นทีม มีวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการ และการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรและหน่วยงานที่ดีที่สุด

1.6.3.2 หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ เปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอก หน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีการสื่อสาร การแสดงความรับผิดชอบ พร้อมกับการตรวจสอบ รวมทั้งมีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับการยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

1.6.3.3 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การบริหารงานที่สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ยอมรับผลที่ตามมา รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

1.6.3.4 หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้กฎหมาย กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง ไม่ว่าจะเป็กฎหมายระเบียบหลักเกณฑ์ข้อบังคับหรือข้อตกลงต่าง ๆ โดยการใช้กฎหมายดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม เสมอภาค และมีความชอบธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกและมีการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และได้รับการคุ้มครองสิทธิ และการปฏิบัติตามข้อกำหนดเพื่อความสงบสุข สันติสุขแก่หมู่คณะ ส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามไปด้วย

1.6.3.5 หลักคุณธรรม หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐาน และการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน

1.6.3.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการบริหารจัดการอย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดำรงรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน และบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

1.6.4 ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่าง หรือช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.6.5 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล หมายถึง ข้อเสนอวิธีการ และกลไกในการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

1.6.6 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบทางการบริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน

1.6.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นศูนย์ของการบริหารและการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7.2 สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานสถานศึกษาตลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.7.3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาตลอดภัยในสังกัดได้

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 สถานศึกษาปลอดภัย
 - 2.1.1 ความหมายของสถานศึกษาปลอดภัย
 - 2.1.2 นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
 - 2.1.3 สวัสดิศึกษา
 - 2.1.4 แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย
- 2.2 หลักธรรมาภิบาล
 - 2.2.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล
 - 2.2.2 ความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 - 2.2.3 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 - 2.2.4 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล
 - 2.2.5 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
- 2.3 บริบทสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 - 2.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 - 2.3.2 นโยบายการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ
 - 2.3.3 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4 นวัตกรรมการบริหารการศึกษา
 - 2.4.1 ความหมายของนวัตกรรม
 - 2.4.2 ประเภทของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา
 - 2.4.3 ความหมายของนวัตกรรมการบริหารการศึกษา
 - 2.4.4 กระบวนการสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 สถานศึกษาความปลอดภัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาความปลอดภัยไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ความหมายของสถานศึกษาปลอดภัย

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (ม.ป.ป) ได้ให้ความหมายของความปลอดภัยว่า หมายถึง การควบคุมความสูญเสียจากอุบัติเหตุ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บ เจ็บป่วย ทรัพย์สินเสียหาย และ

ความสูญเสียเนื่องจากกระบวนการผลิต การควบคุมจะหมายรวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุและการดำเนินการให้สูญเสียน้อยที่สุด เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น

ความปลอดภัย (SAFETY) คือ สภาพที่ไม่มีภัยอันตราย ดังนั้น ความปลอดภัยในการทำงานจึงหมายถึงการทำงานที่ ไม่มีอันตราย ไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือไม่มีเชื้อโรคโดยจะไม่ก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ การบาดเจ็บพิการ หรือตาย การเจ็บป่วย หรือโรค ทรัพย์สินเสียหาย เสียเวลา ขบวนการผลิตหยุดชะงักไม่สม่ำเสมอ คนงานเสียขวัญ และกำลังใจ กิจกรรมเสียชื่อเสียง

จากความหมายของความปลอดภัยข้างต้น สรุปได้ว่า ความปลอดภัยหมายถึง สภาพการณ์ปราศจากภัยอันตราย การบาดเจ็บ การเสี่ยงภัย หรือการสูญเสีย

ดิเรก หุ่นสุวรรณ (2530) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การแก้ไขและป้องกันอุบัติเหตุด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้รอดพ้นจากอันตรายหรือการได้รับบาดเจ็บ

รัตน์ อุทัยผล (2523) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การที่ร่างกายปราศจากอุบัติเหตุใด ๆ หรือทรัพย์สินปราศจากความเสียหายใด ๆ

โสภณ เสือพันธ์ (2548) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การปราศจากอุบัติเหตุทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

วิทยา อยู่สุข (2543) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง สภาพแวดล้อมของการทำงานที่ปราศจากภัยคุกคาม ไม่มีอันตราย และความเสี่ยงใด ๆ ในทางปฏิบัตินั้นอาจไม่สามารถควบคุมอันตรายหรือความเสี่ยงในการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ การบาดเจ็บการพิการ และการตายได้ทั้งหมด หากแต่ต้องมีการดำเนินงาน มีการกำหนดกิจกรรมด้านความปลอดภัยเพื่อให้เกิดอันตรายหรือความเสี่ยงที่น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ชาญ ขวัญมุข (2544) และ เผด็จ เปล่งปลั่ง (2547) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การรู้จักวิธีการต่าง ๆ ที่กระทำขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงและแก้ไขไม่ให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของตนเองและบุคคลอื่น

เอมอัชมา (รัตน์ริมจง) วัฒนบุรณนธ์ (2548) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การไม่มีอุบัติเหตุ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีความมั่นใจในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และมีการเตรียมป้องกันภัยไว้ล่วงหน้า การควบคุมการสูญเสียจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับการบาดเจ็บ เจ็บป่วย ทรัพย์สินเสียหาย

วรณัฐ อยู่เลห์ (2550) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันแก้ไข และหลีกเลี่ยงให้ปราศจากอันตราย หรือมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น

จิระพงษ์ หอมสุวรรณ (2537) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การรู้จักวิธีการ หรือ การรู้จักทักษะหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุหรือเชื้อโรค

จากความหมายที่ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีตำราและเอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้อธิบาย ความหมายของความปลอดภัย ไว้ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้อธิบาย ความหมายคำว่า ความปลอดภัย หมายถึง การพ้นภัย การพ้นจากอันตราย

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) (2551) ได้อธิบายความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การสร้างและจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายกับบุคคลทุกเพศทุกวัย

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2551) ได้อธิบายความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การหลุดพ้นและปราศจากภัยอันตราย ซึ่งในทางปฏิบัติย่อมอาจเป็นไปได้ที่จะขจัดภัยอันตรายหรืออันตรายทุกชนิดให้หมดไป โดยสิ้นเชิง ดังนั้นความปลอดภัยจึงหมายถึงการปราศจากภัยอันตรายที่มี โอกาสจะเกิดขึ้นในทุก ๆ ด้านความปลอดภัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (2551) หมายถึง การปราศจากภัยและ อันตรายที่มี โอกาสจะเกิดขึ้น ความปลอดภัยไม่เพียงแต่หมายถึงการไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังมีความหมายรวมถึง การดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขกาย สุขใจ ไม่เสี่ยงภัย มีความมั่นใจ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และมีการเตรียมป้องกันภัยไว้ล่วงหน้าอย่างสม่ำเสมออีกด้วย อาจสรุปได้ว่า ความปลอดภัย หมายถึง การป้องกันแก้ไขให้บุคคลพ้นจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุภัย ตลอดจนภัยอันตรายต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและทรัพย์สิน

ความสำคัญของความปลอดภัย นักวิชาการในประเทศไทยหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยไว้ดังนี้

อาพล ชี้อตรง (2530) ได้กล่าวว่า การป้องกันความปลอดภัยสืบเนื่องมาจากการตายอันมีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุมากที่สุด ดังนั้นทุกคนจึงหันมาศึกษาความปลอดภัย ช่วยกันลดอุบัติเหตุที่สืบเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อ ช่วยกันสร้างเจตคติ สวัสดิ์นิสัยให้เกิดแก่ตนเอง

พนัส หันนาคินทร์ (2548) ได้กล่าวว่า สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการจัดดำเนินงาน การรักษาความปลอดภัย จัดเป็นหน้าที่หนึ่งที่สถาบันการศึกษาพึงปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ศิริวรรณ สันเจียรกุล (2551) ได้กล่าวว่า สาเหตุของการบาดเจ็บหรือการตายจากอุบัติเหตุของผู้เรียนนั้นสามารถป้องกันได้ ถ้าทุกคนใส่ใจเรื่องความปลอดภัยและจัดบริการความปลอดภัยในสถาบันการศึกษา

วรณช อยู่เล่าห์ (2550) ได้กล่าวว่า ความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นเรื่องสำคัญสถาบันการศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการทางการศึกษาและโครงการความปลอดภัยในสถาบันเพื่อลดความเสียหายและลดจำนวนอุบัติเหตุลง ก่อให้เกิดผลรวมของประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจ เจตคติ สวัสดิ์นิสัยและทักษะที่ปลอดภัย การวางแผนความปลอดภัยภายในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา และยังมีส่วนต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย ทั้งนี้สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกส.) ได้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 อันเป็นการกำหนดนโยบายและมาตรการแนวทางการจัดการศึกษา โดยมีใจความที่กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัย พอสรุปได้ดังนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และด้วยแนวนโยบายดังกล่าวนี้ทำให้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 มีการกำหนดมาตรการแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องเอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยกำหนดให้องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษาต้องมีอาคาร

สถานที่สภาพแวดล้อม ตลอดจนมีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และหน่วยงานทางด้านความปลอดภัย อันจะส่งผลเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวถึง การดำเนินการให้เกิดความปลอดภัยของสถานศึกษาจะต้องมีระบบการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่อความปลอดภัย อันประกอบไปด้วยการเดินสำรวจจุดเสี่ยง การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเสี่ยง และการบันทึกการบาดเจ็บแล้ว นำข้อมูลทั้งสามมาวิเคราะห์ความเสี่ยง วางแผนการดำเนินงาน และแก้ไขประเมินผลโดยแต่ละสถานศึกษาจะต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทและทรัพยากรของตนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไข เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาปฏิบัติตาม 6 ด้าน คือ มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ มาตรการป้องกันและแก้ไขอัคคีภัย มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม มาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน มาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสัตว์มีพิษ และมาตรการป้องกันและแก้ไขด้านผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ

นอกจากนี้ในต่างประเทศนั้นก็มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในสถาบันการศึกษาไว้ดังนี้

วรณช อยู่เลห์ (2550) ได้กล่าวว่านักวิชาการต่างค้นหาวิธีการและหาสาเหตุในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น โดยพบว่า การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนของสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

Jones (2003) ได้กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถาบันการศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียน ตลอดจนผู้นำชุมชน ควรให้การดูแลเอาใจใส่เนื่องจากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาในสังคมชาวอเมริกัน

Varnham (2005) ได้กล่าวว่า สถาบันการศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพให้ปลอดภัย เพื่อให้บุคลากรในสถาบันการศึกษารู้สึกปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา โดยการสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักป้องกันตนเองในสภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจให้แก่ผู้ปกครอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดดำเนินการด้านความปลอดภัย เพื่อดูแลและป้องกันอุบัติเหตุและอัคคีภัย อันอาจจะเกิดแก่บุคลากรภายในสถานศึกษา

2.1.2 นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย

ความปลอดภัยนั้น มีความสำคัญต่อผู้เรียนในสถานศึกษาศึกษา หลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของปลอดภัยไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผลให้เกิดการเร่งแก้ไขปัญหาก็ยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติ มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กอปรกับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดขึ้นแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปี ที่ผ่านมาเช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและ บริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ ส่งเสริมความปลอดภัย สร้างความมั่นใจให้สังคม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือหรือเยียวยา และแก้ไขปัญหา มีความเป็นเอกภาพ มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการความเสี่ยง ได้อย่างยั่งยืนด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก่ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติ สอดคล้องและเป็นระบบ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปลอดภัยให้เกิดแก่นักเรียนเป็นสำคัญ เพราะ

ความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

2.1.3 สวัสดิศึกษา (Safety Education)

สวัสดิศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ มีทัศนคติหรือจิตสำนึกของความปลอดภัยและรู้จักปฏิบัติตนให้พ้นภัย ทั้งนี้เพื่อลดอัตราเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยลงมากที่สุด

สวัสดิศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาเรื่องการขจัดอันตรายและการป้องกันอุบัติเหตุอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของตนเองและบุคคลอื่นในทุกสถานการณ์ อีกทั้งยังทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยความปลอดภัย ปราศจากอุบัติเหตุ ก่อให้เกิดสวัสดินิยัยขึ้น

สรุปได้ว่า สวัสดิศึกษา เป็นวิชาที่ว่าด้วยการให้การศึกษาแก่บุคคลให้มีความรู้มีทัศนคติหรือจิตสำนึกของความปลอดภัย ปลุกฝังสวัสดินิยัยให้เกิดขึ้น โดยให้รู้ถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ วิธีการป้องกันไม่ให้อุบัติเหตุเกิดขึ้นแก่ตนเองหรือบุคคลอื่น รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความปลอดภัย เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนให้พ้นภัยได้ในทุกสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อลดอัตราเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยลงที่สุด อีกทั้งยังทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยความปลอดภัย

2.1.3.1 สวัสดิภาพในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ ที่นักเรียนต้องใช้ชีวิตอยู่ตลอดทั้งวัน ดังนั้น โรงเรียนต้องมีความปลอดภัยไม่น้อยไปกว่าบ้าน ซึ่งสามารถแบ่งการจัดสวัสดิภาพในโรงเรียนออกเป็น 3 ด้านคือ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาใน โรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดีและสวัสดินิยัยในอันที่จะป้องกันตนเอง และผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตรา การเกิดอุบัติเหตุลงได้ ดังนี้

1. ลักษณะของอุบัติเหตุในโรงเรียน

1.1 การพลัดตก หกล้ม ลื่นล้ม ตกหลุมตกบ่อ เช่น การพลัดตกจากที่สูง การลื่นล้มบันได้จากระเบียง หรือบันดึก หรือตกหลุมบริเวณสนาม เป็นต้น

1.2 การชนหรือปะทะ ได้แก่ การวิ่งชนกันเอง วิ่งปะทะหรือชนวัตถุต่าง ๆ ชนเสา การผลักดันกันและกัน การต่อสู้ระหว่างเด็กนักเรียน

1.3 การถูกของแหลมคม เช่น การถูกมีดบาด เศษแก้ว เศษไม้ เศษกระเบื้อง ฯลฯ

1.4 การได้รับอุบัติเหตุจากเครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากห้องทดลองวิทยาศาสตร์ โรงอาหาร ห้องเรียน และห้องน้ำ เป็นต้น

1.5 ไฟไหม้ การเกิดเพลิงไหม้เนื่องจากไฟฟ้าช็อต หรือไฟไหม้จากการทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ไฟไหม้จากการสูบบุหรี่

2. สถานที่เกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

อุบัติเหตุในโรงเรียนจากสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ 1) สถานที่ตั้งโรงเรียน 2) สนามและบริเวณรอบโรงเรียน 3) อาคารเรียน 4) ห้องเรียน ห้องทดลอง 5) ห้องพยาบาล 6) ห้องประชุม

7) ห้องน้ำห้องส้วม 8) ห้องสมุด ห้องทำงาน 9) ห้องพัสดุเก็บอุปกรณ์ 10) โรงพลศึกษา 11) โรงฝึกงาน และ 12) โรงอาหาร

3. สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน

3.1 ตัวบุคคล ส่วนใหญ่เกิดจากตัวบุคคล ได้แก่ 1) ขาดความรู้และประสบการณ์ 2) มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ 3) ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 4) ขาดความรับผิดชอบ 5) ความประมาทเลินเล่อ ไม่รู้จักระมัดระวัง และ 6 ขอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ

3.2 สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ สนาม แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศ หากโรงเรียนจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย บริเวณโรงเรียนสกปรก เป็นหลุมเป็นบ่อ อาคารห้องเรียนหรืออุปกรณ์การเรียนชำรุด ไม่ได้รับการดูแลซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ดีเยี่ยมเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุได้

4. การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

การป้องกันอุบัติเหตุจากตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยลดอุบัติเหตุลงได้ ดังนั้นการจัดโครงการความปลอดภัยในโรงเรียน หรือโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน (School Safety Program) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

4.1 การจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย

4.2 สถานที่ตั้งโรงเรียน มีความสะดวกในการเดินทางแต่อยู่ห่างจากถนน ทางรถไฟ แม่น้ำลำคลอง สิ่งรบกวน แหล่งสกปรก หรือบริเวณที่อาจเกิดภัยธรรมชาติได้ พื้นที่ตั้งขอเป็นพื้นที่ดินดอน ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ เนื้อที่กว้างขวางได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน มีรั้วรอบขอบชิดที่ปลอดภัย

4.3 อาคารเรียน อาคารเรียนที่ปลอดภัยขึ้นอยู่กับกรอบแบบและก่อสร้างอย่างเหมาะสมและถูกต้อง สูงกว่าระดับน้ำ ควรทำบันไดขึ้น - ลง 2 ทาง บันไดมีราวบันไดมั่นคงและไม่ลาดหรือชันเกินไป มีบ้านพัก และเครื่องหมายแสดงการขึ้น - ลง ระเบียงอาคารที่กว้างพอให้เดินสวนกันได้สะดวก มีลูกกรงที่แข็งแรงโดยตลอด มีแสงสว่าง

4.4 ห้องเรียน มีขนาดตามความต้องการของเด็ก แสงสว่างและลมเพียงพอ โต๊ะเรียนและม้านั่ง มีขนาดเหมาะสม มั่นคงแข็งแรง อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ได้รับการจัดเก็บและวางให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

4.5 ห้องปฏิบัติการหรือโรงฝึกงาน แยกประเภทและจัดเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ในตู้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ภาชนะที่บรรจุสารเคมีต่าง ๆ จะต้องมิดชิด มีการวางระเบียบและข้อบังคับในการใช้ห้องปฏิบัติการอย่างรัดกุม มีเครื่องมือป้องกันอันตรายตามชนิดของงาน มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายถ่ายเทอากาศ มีอุปกรณ์ดับเพลิงขั้นต้นติดไว้ และโรงฝึกงานควรสร้างด้วยวัสดุทนไฟ

4.6 ห้องสมุด มีแสงสว่างอย่างเพียงพอกับการใช้สายตา เพดานสูงโปร่งและมีทางระบายลม หรือระบายอากาศได้ดี โต๊ะเก้าอี้ต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรงมั่นคง ควรจัดเก้าอี้หรือบันไดเตี้ย ๆ สำหรับใช้หยิบหนังสือที่วางอยู่สูงเกินกว่ามือจะเอื้อมถึงได้

4.7 ห้องประชุม ควรจัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิง แก้วน้ำแข็งแรงมั่นคง ควรจัดให้นักเรียนเดินเป็นแถวอย่างมีระเบียบ

4.8 ห้องพยาบาล ควรอยู่ในบริเวณที่สงบเงียบ ใกล้ห้องพักรักษาตัว อากาศถ่ายเทสะดวก มีเตียงพักรักษาผู้ป่วยที่แข็งแรง สะอาดและถูกสุขลักษณะ ยาและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นระเบียบและปลอดภัย ห้ามนักเรียนหยิบยามาใช้เองเด็ดขาด

4.9 ห้องน้ำห้องส้วม แยกห้องน้ำชาย หญิง มีสัดส่วนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้ สะอาดและถูกสุขลักษณะ

4.10 โรงฝึกพลศึกษา มีขนาดกว้างขวางพอกับจำนวนนักเรียน มีอากาศถ่ายเทสะดวกและแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเศษวัสดุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายแก่ผู้ใช้ จัดวางอุปกรณ์กีฬาเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการดูแล ควบคุมดูแล และซ่อมแซมให้ใช้งานได้เสมอ มีครูหรือผู้ควบคุมการเล่นของนักเรียนตลอดเวลา ไม่อนุญาตให้นักเรียนเล่นตามลำพังในโรงฝึกพลศึกษา

4.11 โรงอาหาร สะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก มีโต๊ะอาหารและที่นั่งที่แข็งแรง และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีที่ทิ้งขยะมูลฝอยหรือที่รองรับเศษอาหารที่ถูกสุขลักษณะให้เพียงพอ ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้

4.12 สนามบริเวณโรงเรียน มีความสะอาด ปราศจากสิ่งที่เป็นอันตราย ควรแยกสนามเล่นของเด็กเล็กและเด็กโต ของเล่นมีการดูแลตรวจตราให้ใช้ได้ปลอดภัยอยู่เสมอ มีกฎระเบียบที่เด่นชัดในการเล่นและใช้สนามเล่น จัดให้มีที่รับ-ส่ง ที่จอดรถที่เป็นสัดส่วนและปลอดภัย

5. การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน

5.1 การสำรวจความปลอดภัยในโรงเรียน จะช่วยลดความสูญเสียทรัพย์สิน และส่งเสริมความปลอดภัย โดยทุกคนในโรงเรียนจะต้องร่วมมือกัน และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแล เอาใจใส่ สังเกต ตรวจตรา เพื่อความปลอดภัย ซึ่งในการสำรวจความปลอดภัยในโรงเรียนนั้น ประกอบด้วย การสำรวจด้านสิ่งแวดล้อม การสำรวจด้านบริการความปลอดภัย การสำรวจเรื่องการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา วิธีการสำรวจความปลอดภัยในโรงเรียนอาจกระทำได้โดยการสังเกต พฤติกรรม การตรวจตราความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยการตรวจสอบสภาพของสิ่งของ การตรวจตราสอดส่อง การนำวัตถุ หรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเข้ามาในโรงเรียน การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม

5.2 การรายงานอุบัติเหตุในโรงเรียนการรายงานอุบัติเหตุในโรงเรียน เพื่อทราบข้อมูลรายงานทันทีหรือไม่เกิน 24 ชั่วโมง บันทึกลงในแบบรายงานอุบัติเหตุ จัดรวบรวมรายงานเป็นแบบรายเดือนหรือรายเทอม และเก็บไว้ที่คณะกรรมการความปลอดภัยประจำโรงเรียน จัดทำสรุปรายงานและแจ้งให้นักเรียนทุกคนทราบ

5.3 การแนะแนวสวัสดิภาพ เป็นการให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาทางด้านความปลอดภัย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ รู้จักระมัดระวังเรื่องอุบัติเหตุ ปฏิบัติตนได้อย่างปลอดภัย และมีสวัสดินิสัยที่ดีเป็นการป้องกันอุบัติเหตุ ซึ่งจะช่วยป้องกัน และลดปัญหาอุบัติเหตุลงได้ โดยทั่วไปผู้แนะแนวสวัสดิภาพ อาจได้แก่ ครูประจำชั้น ครูสุศึกษา เป็นต้น

5.4 การจัดทำประกันอุบัติเหตุ เป็นการคุ้มครองเรื่องความปลอดภัย เมื่อประสบอุบัติเหตุขึ้น จะมีสิทธิ์ได้รับค่าชดเชยและสูญเสีย หรือการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น ตามปกติโรงเรียนควรจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับทุกคนในโรงเรียน ซึ่งเป็นลักษณะการประกันหมู่หรือกลุ่ม

5.5 การจัดการบริการเครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดการบริการให้ทุกคนในโรงเรียนต้องมีความปลอดภัย ได้แก่ บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดทำทางระบายน้ำ การจัดระบบไฟฟ้าที่ปลอดภัย

5.6 การบริการความปลอดภัยในการเดินทางไป-กลับโรงเรียน การจัดการบริการความปลอดภัยในการเดินทางไป-กลับโรงเรียน

5.7 การจัดการบริการฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย จัดบริการฝึกซ้อมการหนีไฟ การฝึกปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุภัยธรรมชาติ

5.8 การบริการปฐมพยาบาลเมื่อเกิดอุบัติเหตุและอันตรายในโรงเรียน ควรมีการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ก่อนการนำส่งแพทย์ หรือโรงพยาบาล ดังนั้นโรงเรียนควรจัดการบริการปฐมพยาบาล โดยจัดให้มีห้องพยาบาลและครูประจำห้องพยาบาล มีอุปกรณ์การปฐมพยาบาล และยาชนิดต่าง ๆ พร้อมให้บริการทุกเมื่อ มีระเบียบการใช้ห้องพยาบาลแจ้งให้ทุกคนทราบอย่างชัดเจน

5.9 การจัดสารวัตรนักเรียน ด้านความปลอดภัยหรืออาสาสมัครสวัสดิภาพ จัดให้มีสารวัตรนักเรียนด้านความปลอดภัย (School Safety Patrols) หรืออาสาสมัครสวัสดิภาพ (Safety Volunteers) เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยและมีบทบาทในการบริการความปลอดภัยให้แก่ทุกคนในโรงเรียน

5.10 การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา (Safety Education) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ มีทัศนคติ หรือจิตสำนึกของความปลอดภัย และรู้จักปฏิบัติตนให้พ้นภัย ทั้งนี้เพื่อลดอัตราเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยลงมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา สิ่งสำคัญและจำเป็นมากก็คือ การวางแผนการจัดและดำเนินการเรียนการสอนให้เหมาะสม ซึ่งการวางแผนงานที่จะมีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงานที่เด่นชัด ให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจ สอดคล้องกันและอาศัยความร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างจริงจังของผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน พ่อ-แม่ ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน องค์ประกอบสำคัญของการรับการจัดดำเนินการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ด้านการจัดและบริหารงานการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ด้านหลักสูตร และด้านการเรียน การสอนสวัสดิศึกษา

5.10.1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการจัดและบริหารงานการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาทำได้โดยกำหนดนโยบาย และวิธีดำเนินการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้จัดทำแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสม จัดสรรงบประมาณเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ให้แก่ผู้สอน จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย จัดทำรายงานอุบัติเหตุ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วม

5.10.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับหลักสูตร สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือนโยบายการศึกษาระดับชาติ การจัดลำดับพฤติกรรมสวัสดิภาพ เนื้อหาของหลักสูตร และการจัดเนื้อหาสวัสดิศึกษา

5.10.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ควรพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านรูปแบบของ การจัดสอนสวัสดิศึกษา การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาในแต่ละระดับชั้นเรียนสวัสดิศึกษา สื่อการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา การประเมินผลการเรียน การศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย

5.11 การจัดและบริหารงานโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน การจัดการบริหารโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน ควรพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

5.11.1 การวางแผนดำเนินการ ได้แก่ 1) จัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการสวัสดิภาพโรงเรียน 2) กำหนดจุดประสงค์ นโยบาย และแผนการดำเนินงานความปลอดภัยในโรงเรียน 3) จัดทำแผนปฏิบัติงานตามโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน 4) จัดสรรงบประมาณ และ 5) จัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียน

5.11.2 การจัดและดำเนินงานตามแผน ได้แก่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงนโยบายและแผนการดำเนินงาน โครงการสวัสดิภาพในโรงเรียนให้บุคลากรทุกคนได้ทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของโครงการฯ เพื่อความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 2) จัดและดำเนินงานตามโครงการสวัสดิภาพด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดบริการความปลอดภัย และด้านการจัดการเรียนการสอน

5.11.3 การประเมินโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน ควรจัดให้มีการประเมินผลโครงการสวัสดิภาพในโรงเรียน โดยประเมินผลการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยและการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา จากรายงานสำรวจความปลอดภัย การรายงานอุบัติเหตุ การรายงานผลการให้บริการความปลอดภัย และการแสดงพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของนักเรียน

6. กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยได้หลายด้าน ได้แก่ 1) การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับความปลอดภัย 2) การจัดให้มีสถานักเรียน เพื่อทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยต่าง ๆ ในโรงเรียน 3) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับความปลอดภัย 2) การจัดโครงการที่แนะนำน้อง หรือเพื่อนแนะนำเพื่อน 5) การจัดสัปดาห์ความปลอดภัย 6) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในวันสำคัญ และ 7) การจัดทัศนศึกษาโรงเรียนหรือชมรมต่าง ๆ

6.1 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา การดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาในทศวรรษหน้า จากการรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมสัมมนาเพื่อหาแนวทางส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในทศวรรษหน้า ซึ่งจัดโดยกองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ กรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างวันที่ 5-7 มิถุนายน 2534 ณ ห้องประชุมกรมพลศึกษานี้ พอสรุปได้ดังนี้

6.1.1 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย สะอาด เรียบร้อย จัดการจราจรภายในโรงเรียน สร้างระเบียบวินัยเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอย

6.1.2 ด้านการจัดบริการความปลอดภัย ได้แก่ รถบริการรับ-ส่ง นักเรียน บริการรักษาพยาบาล มีมาตรฐานขั้นต่ำการสุขาภิบาล อาหารในโรงเรียน มีการประสานงานกับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลกรณีเกิดอุบัติเหตุขึ้น มีอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ

6.1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา มีการเรียนการสอนเนื้อหาสวัสดีศึกษาทุกระดับชั้น หลักสูตรสอดคล้องกับสถานการณ์หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตควรเพิ่มเนื้อหาการขับขี่ยานยนต์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในระดับอุดมศึกษาควรจัดให้มีวิชาเอกด้านความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ ผู้สอนควรมีความรู้หรือมีคุณสมบัติด้านสวัสดีศึกษาโดยตรงและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สื่อการเรียนการสอนที่ช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความปลอดภัย ควรปรับปรุงวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

6.1.4 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ควรจัดให้นักเรียนอาสาสมัครทำงานด้านความปลอดภัย ควรจัดตั้งชมรมส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติด้านความปลอดภัย

6.1.5 ด้านการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัย ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดทำแผนป้องกันภัยในสถานศึกษา จัดให้มีผู้ดูแลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดฝึกอบรมหรือสัมมนาผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความปลอดภัย จัดตั้งโครงการนำร่อง "การจัดความปลอดภัยในสถานศึกษา" ในโรงเรียนผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการ (เอ็มอัสมา (รัตนนิมิจ) วัฒนบุรณนธ์, 2557)

2.1.4 แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย

สำนักอำนวยการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้กำหนดนโยบายและการวางแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาซึ่งกล่าวถึงการสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญเพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้รอบรู้จักตนเองในสภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ในการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้พิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สำคัญของแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้สถานศึกษาออกระเบียบว่าด้วยความประพฤติที่ไม่เหมาะสม 9 ประการ คือ

1.1 หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาโดยไม่ได้รับอนุญาตในเวลาเรียน

- 1.2 เล่นการพนันหรือจัดให้มีการเล่นพนันที่ผิดกฎหมาย
- 1.3 พกพาอาวุธหรือวัตถุซึ่งใช้ประทุษร้าย
- 1.4 ซื้อ จำหน่ายแลกเปลี่ยนหรือเสพสุรา สิ่งมีนเมาหรือยาเสพติด
- 1.5 ลักทรัพย์ ทรัพย์ โจรกรรม หรือบังคับขืนใจ หรือรีดไถบุคคลอื่น
- 1.6 ก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้อื่น
- 1.7 แสดงพฤติกรรมทางชั่วสาวที่ไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ
- 1.8 เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
- 1.9 ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืนเพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่มอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

2. รูปแบบของแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถนำแนวทางและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาไปกำหนดเป็นแผนรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาได้ตามความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อมสภาพทางภูมิศาสตร์และความต้องการของท้องถิ่นโดยอาจกำหนดรูปแบบของแผน ดังนี้

- 2.1 แผนพัฒนาระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นแผนที่ต้องมุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบการรักษาความปลอดภัยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
 - 2.2 มีการพัฒนาระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 มีโครงสร้างการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาที่ชัดเจน
 - 2.4 มีระบบเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา
 - 2.5 มีระบบควบคุมภายในเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา
 - 2.6 มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
 - 2.7 มีแผนการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุด้านสภาพแวดล้อมของสังคม
- ด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียนความปลอดภัยจากสัตว์และแมลงมีพิษ และผลกระทบจากการสูบบุหรี่และเหตุการณ์ความไม่สงบโดยกำหนดให้ครอบคลุมทุกภัยที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน อาทิ ความบกพร่องของอาคารเรียนบริเวณสถานศึกษาสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความปลอดภัย เครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ในสถานศึกษาที่อาจเป็นอันตรายต่อนักเรียน การเดินทางไปกลับของนักเรียนการพานักเรียนไปนอกสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2.1.4.1 แนวทางการดำเนินการตามข้อกำหนดกิจกรรม “สถานศึกษาปลอดภัย” ประจำปี 2565 ของกองความปลอดภัยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 2 เกณฑ์บังคับและการดำเนินการ 30 รายการ คือ

1. การจัดบอร์ดและนิทรรศการเทิดพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์ในสถานศึกษา
 2. การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ในสถานศึกษา
- การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย 30 รายการ
1. นโยบายความปลอดภัยในสถานศึกษา
 2. แผนงานและงบประมาณดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

3. บุคลากรผู้ดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจนคณะทำงานหรือคณะกรรมการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน

4. กฎระเบียบหรือคู่มือแนวทางว่าด้วยความปลอดภัยในสถานศึกษาที่เหมาะสม

5. บุคลากรทุกระดับ เช่น อาจารย์ ผู้บริหาร ลูกจ้างได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาตามแผนงานที่กำหนด

6. การอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา

7. โครงการหรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

8. การดูแลสำรวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนรวมทั้งนำผลไปปรับปรุงแก้ไข

9. อุปกรณ์ป้องกันอันตรายของเครื่องจักรเครื่องมือ (Safeguard) ในสถานศึกษาครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ เช่น ฝาครอบใบมีดเครื่องตัดหญ้าฝาครอบใบเลื่อยฝาครอบสายพาน

10. ระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่วหรือการต่อสายดินในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

11. ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา เช่น สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ถึงดับเพลิงเป็นต้นรวมทั้งการตรวจสอบและบำรุงรักษาที่ชัดเจน

12. แผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน ดังนี้

1) การฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษา

2) การฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟในสถานศึกษา

ประจำปี

3) การฝึกซ้อมโดยใช้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองเป็นผู้ฝึกสอน

4) ห้องพยาบาลและอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในสถานศึกษา

พร้อมผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

13. มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อให้กับบุคลากรและมีการเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วยหรือโรคอันเนื่องมาจากการทำงานในสถานศึกษา

1) ห้องส้วม อ่างล้างมือ สำหรับนักเรียนแยกชายหญิงที่พอเพียงตามเกณฑ์

2) การจัดน้ำดื่มที่สะอาดที่ล้างหน้าถูกสุขลักษณะและพอเพียง

3) การจัดที่รับประทานอาหารและที่พักที่เหมาะสมถูกสุขลักษณะ เช่น

ระบบแสงสว่างระบบระบายอากาศระดับความดังของเสียง เป็นต้น

4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยในสถานศึกษา

14. มาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัย

1) การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจากครู อาจารย์ นักเรียนและมีการนำไปปรับปรุงแก้ไข

2) การจัดเก็บข้อมูลสถิติอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษาและการวางแผนป้องกันที่เหมาะสม

3) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกให้แก่นักเรียนด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม

4) หนังสือ ตำราหรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ของบุคคล

15. มาตรการเพื่อดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง เช่น การจัดระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อก การดูแลยานพาหนะรับส่งนักเรียน ใบอนุญาตขับรถ เป็นต้น สำหรับนักเรียนในสถานศึกษา

1) การสร้างความร่วมมือและกิจกรรมดำเนินการระหว่างชุมชนผู้ปกครอง และหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา

2) นักเรียนจัดตั้งชมรมมีคณะกรรมการดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้กรอบแนวคิดและตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) ด้านระบบคุ้มครองและช่วยเหลือ 3) ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และ 5) องค์ประกอบหลักด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบและมีตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1.1 องค์ประกอบย่อย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มี 7 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดระบบการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนมีการตรวจสอบโครงสร้างและส่วนประกอบ อาคารอย่างสม่ำเสมอ 2) สร้างความตระหนักและให้ความรู้การรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียน 3) ซ่อมแซมส่วนประกอบอาคารให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย 4) จัดให้มีแผนการป้องกันและการเคลื่อนย้ายกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน 5) จัดให้มีความรู้และแนวทางปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุสิ่งแปลกปลอมซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตราย 6) มีระบบการป้องกันอุบัติเหตุแผนสาธารณภัยและระบบส่งต่อฉุกเฉินและ 7) การส่งเสริมพฤติกรรมด้านความปลอดภัย 1.2 องค์ประกอบย่อยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม มี 4 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) มีการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทยจนเป็นนิสัย 3) ส่งเสริมการนำเสนอ เผยแพร่จัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภูมิปัญญาชาวบ้านในโอกาสต่าง ๆ และ 4) ส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มผู้สนใจ ชมรม สมาคม เพื่อร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม 2. องค์ประกอบหลักด้านระบบคุ้มครองและช่วยเหลือ (Protection and Assistance) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 15 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 2.1 องค์ประกอบย่อยด้านร่างกาย มี 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนทำประกันชีวิตและคุ้มครองสุขภาพให้แก่ นักเรียนทุกคน 2) โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยการป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียนให้แก่ นักเรียน 3) จัดบรรยายภาคในชั้นเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจ 4) จัดให้นักเรียนได้บริโภคอาหารปลอดภัยมีคุณค่าทางโภชนาการและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และ 5) จัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาดมีระเบียบ มีบรรยากาศที่ดีสนามเด็กเล่นหรือสนามกีฬาที่มีความปลอดภัย 2.2 องค์ประกอบย่อยด้านสติปัญญา มี 3 ตัวบ่งชี้ได้แก่

1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 2) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพและ 3) จัดระบบความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2.3 องค์ประกอบย่อยด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรม มี 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) จัดระบบ การดูแลให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพและ 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีงามและการพัฒนาบุคลิกภาพและมนุษย์สัมพันธ์ 2.4 องค์ประกอบย่อยด้านอารมณ์และจิตใจ มี 3 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ช่วย ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาในด้านร่างกายและจิตใจ 2) โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อสร้าง ความรักความสามัคคีและความเข้าใจ และ 3) โรงเรียนสนับสนุนการมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่ทำ ซื่อสัตย์ให้กับโรงเรียน 2.5 องค์ประกอบย่อยด้านสังคม มี 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดอบรมให้ ความรู้แก่ผู้เรียนให้ทราบถึงโทษและการป้องกันของยาเสพติดในโรงเรียนและ 2) โรงเรียนส่งเสริมและ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมที่ดี 2.6 องค์ประกอบย่อยด้านครอบครัว มี 1 ตัวบ่งชี้คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน 3. องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง (Prevention and Surveillance) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 8 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 3.1 องค์ประกอบย่อยด้านการป้องกันการทะเลาะวิวาทกันในโรงเรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดทำ ข้อมูลนักเรียนและศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 2) จัดให้มีการ ติดตามเฝ้าระวังจุดเสี่ยงหรือพื้นที่เสี่ยงที่นักเรียนจะกระทำความผิดและ 3) โรงเรียนจัดตั้งภาคี เครือข่ายเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือในการพัฒนานักเรียน 3.2 องค์ประกอบย่อยด้านการสร้างวินัย เชิงบวก มี 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) การปฏิบัติต่อผู้เรียนโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง 2) มีการรับฟัง พิจารณาและเคารพความคิดเห็นของนักเรียน 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่อง ต่าง ๆ ในห้องเรียน 4) มีการปรับสภาพต่าง ๆ ในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสประสบ ความสำเร็จมากที่สุดและ 5) โรงเรียนมีการฝึกอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการสอนและจัดการห้องเรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรง 4. องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียน (Promotion and Development) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบมี ตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 4.1 องค์ประกอบย่อยด้านการมองเป็นคุณค่าในตนเอง มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติเชิงบวกกับตนเองบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว 2) การสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาต่าง ๆ เพื่อพร้อมต่อการปรับตัวได้ 3) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในด้านต่าง ๆ 4.2 องค์ประกอบย่อยด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ในโรงเรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมและ สะท้อนความคิดจากการทำกิจกรรมบริการสังคมตามความรู้ความสามารถประสบการณ์และ การเตรียมการของผู้เรียนเอง และ 2) โรงเรียนมีการเรียนการสอนที่เน้นการบริการสังคม (Service Learning) โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมโครงการกิจกรรมประเพณีของชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง 5. องค์ประกอบหลักด้านการสร้างหลักสูตรความปลอดภัย (Safety Course) ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 5.1 องค์ประกอบย่อยด้านการบริหาร หลักสูตร มี 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) โรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาที่เน้นด้านความปลอดภัยในโรงเรียนและ 2) โรงเรียนบรรจุเนื้อหาวิชาด้านความปลอดภัยในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน 5.2 องค์ประกอบย่อยด้านการพัฒนาหลักสูตร มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดทำคู่มือ สื่อ สิ่งพิมพ์ให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยไว้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ครูนำความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนไปสอดแทรกความรู้ในการเรียนการสอนและ 3) โรงเรียนจัดตั้งชมรมและมีการจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนจากรายละเอียดผลการพัฒนาตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุชีรา ใจหวัง และจันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ (2561) ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย 2) การจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และ 3) การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ได้แก่การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยที่ดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีนโยบายให้โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดให้ทุกโรงเรียน มีการจัดระบบป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนทุกคน จัดให้มีรั้วโรงเรียนป้องกันบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาภายในโรงเรียน ให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาลในการดูแลนักเรียนที่เจ็บป่วย ดูแลและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและอาคารเรียนให้มีความมั่นคงแข็งแรง มีส่วนร่วมในการดูแลโรงเรียน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักเรียน ทำป้ายเตือนในพื้นที่อันตรายกับนักเรียน ติดตั้งกล้อง CCTV ในการเข้าออกโรงเรียนของบุคคลภายนอกอย่างเข้มงวดจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนให้ทราบถึงโทษและการป้องกันภัยจากยาเสพติด มอบหมายครูรับเรื่องและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ อาคารเรียนมีทางออกฉุกเฉิน เมื่อเกิดอุบัติเหตุการจัดบริการด้านความปลอดภัย ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรการในการดูแลความปลอดภัย 2) การประชาสัมพันธ์เรื่องความปลอดภัยให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง 3) การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียนแก่นักเรียน 4) การดำเนินการประเมินคุณภาพเพื่อเข้าสู่มาตรฐานด้านการจัดการความปลอดภัยของสถานศึกษา 5) การตรวจตราไม่ให้นักเรียนนำวัตถุหรือสิ่งของที่จะเป็นอันตรายเข้ามาในโรงเรียน และ 6) จัดให้มียามหรือผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยทางเข้าออกโรงเรียนการจัดหลักสูตรสวัสดิศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กำหนดนโยบายให้กับโรงเรียนในสังกัดเห็นถึงความสำคัญของการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านสวัสดิศึกษาพร้อมทั้งให้โรงเรียนจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

2.1.4.2 คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2564 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปกป้อง ค้ำครอง ดูแลช่วยเหลือเยียวยา มีความมั่นคงและปลอดภัย ซึ่งเป็นไปตามนโยบายความปลอดภัยของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งมั่นในการพัฒนากาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาส

ทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำส่งเสริมความปลอดภัยสร้างความมั่นใจให้สังคม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือหรือเยียวยา และแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นเอกภาพ มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืนด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก่ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ขอบข่ายความปลอดภัยของสถานศึกษา

ขอบข่ายความปลอดภัยของสถานศึกษา 4 กลุ่มภัย ดังนี้ 1) ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ (Violence) 2) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) 3) ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ (Right) 4) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพ ทางกายและจิตใจ (Unhealthiness) มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ (Violence)

- 1) การล่วงละเมิดทางเพศ
- 2) การทะเลาะวิวาท
- 3) การกลั่นแกล้งรังแก
- 4) การชุมนุมประท้วงและการจลาจล
- 5) การก่อวินาศกรรม
- 6) การระเบิด
- 7) สารเคมีและวัตถุอันตราย
- 8) การล่อลวง ลักพาตัว

1.2 ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ (Accident)

- 1) ภัยธรรมชาติ
- 2) ภัยจากอาคารเรียน สิ่งก่อสร้าง
- 3) ภัยจากยานพาหนะ
- 4) ภัยจากการจัดกิจกรรม
- 5) ภัยจากเครื่องมือ อุปกรณ์

1.3 ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ (Right)

- 1) การถูกปล่อยปละ ละเลย ทอดทิ้ง
- 2) การคุกคามทางเพศ
- 3) การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคม

1.4 ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาวะทางกายและจิตใจ (Unhealthiness)

- 1) ภาวะจิตเวช
- 2) ติดเกม
- 3) ยาเสพติด
- 4) โรคระบาดในมนุษย์
- 5) ภัยไซเบอร์
- 6) การพนัน
- 7) มลภาวะเป็นพิษ
- 8) โรคระบาดในสัตว์
- 9) ภาวะทุพโภชนาการ

2. มาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา

มาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดในมาตรการ 3 ป ดังนี้

2.1 การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัย ต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนี้

- 1) การประเมินปัจจัยเสี่ยงของสถานศึกษา
- 2) การกำหนดพื้นที่ความปลอดภัย
- 3) การจัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา
- 5) การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา
- 6) การจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา
- 7) การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 8) การจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยสถานศึกษา
- 9) การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 10) การประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา

และความต้องการช่วยเหลือ

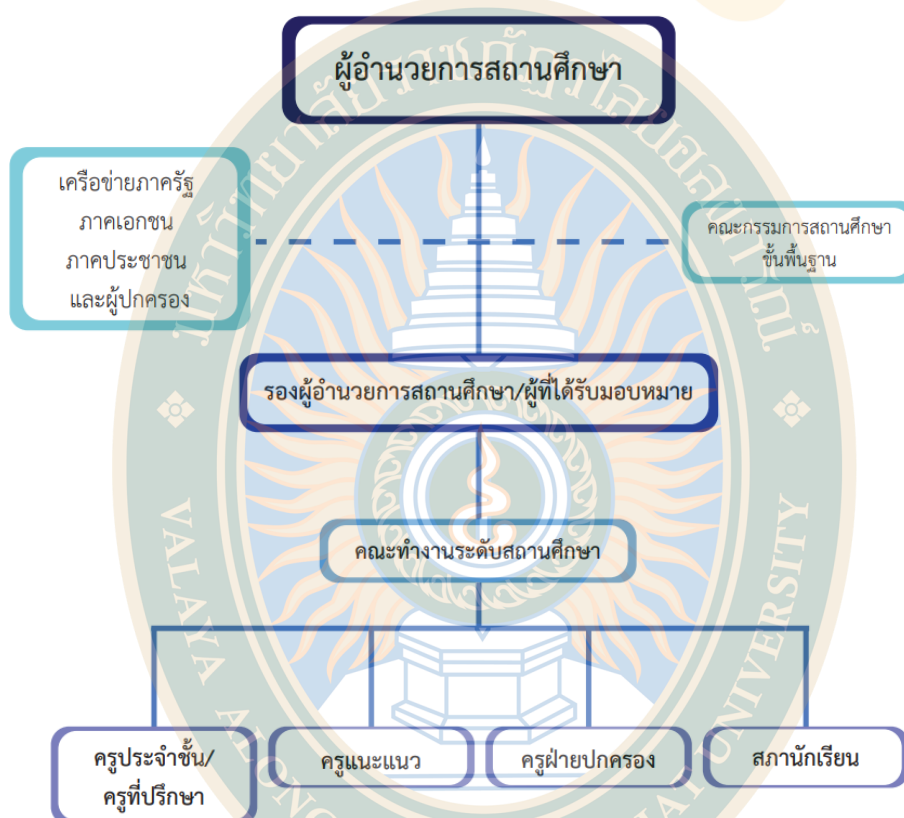
2.2 การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกัน ภัยให้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

- 1) การสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น
- 2) การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง
- 3) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน

2.3 การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก่

- 1) การจัดการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา
- 2) การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย
- 3) การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. โครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัย

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารจัดการความปลอดภัย

4. ขั้นตอนการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา

การดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 การประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและจัดลำดับความเสี่ยง
- 4.2 การจัดทำแผนดำเนินการความปลอดภัย
- 4.3 การดำเนินการตามมาตรการ
- 4.4 การดำเนินการตามขอบข่ายความปลอดภัย
- 4.5 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

มาตรการความปลอดภัย สถานศึกษา ใช้หลัก 3 ป ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และ การปราบปราม โดยมีรายละเอียด แนวทางการปฏิบัติและตัวชี้วัดดังนี้

1. การป้องกัน

ตารางที่ 1 การดำเนินการตามมาตรการการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา

การป้องกัน	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
1) กำหนดพื้นที่ความปลอดภัย	1.1 ประชุมชี้แจง วางแผนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากร ภาควิชา และหน่วยงานองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 1.2 กำหนดพื้นที่ควบคุมความปลอดภัยรวมถึงป้ายสัญลักษณ์ และอุปกรณ์ควบคุมความปลอดภัยส่วนบุคคล 1.3 จัดทำป้ายสัญลักษณ์แสดงความเสี่ยงในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง 1.4 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา	สถานศึกษาทุกแห่งมี การกำหนดพื้นที่การควบคุม ความปลอดภัย ป้ายสัญลักษณ์ และอุปกรณ์ควบคุม ความปลอดภัยส่วนบุคคล
2) จัดทำแผนความปลอดภัยของสถานศึกษา	2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากภาควิชา ภาควิชา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2.2 เสนอแผนความปลอดภัยของสถานศึกษาต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2.3 กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบงาน 2.4 กำหนดนโยบาย ความปลอดภัยของสถานศึกษา 2.5 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ นโยบายและแผน ความปลอดภัยสถานศึกษา	สถานศึกษาทุกแห่งมีแผน ความปลอดภัย สถานศึกษาที่ ครอบคลุมทุกมิติ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การป้องกัน	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
3) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา	3.1 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภูมิทัศน์ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องน้ำ ห้องพิเศษและห้องอื่น ๆ ให้มีความปลอดภัย 3.2 จัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาที่หลากหลาย	สถานศึกษาทุกแห่งจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่มีความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา
4) การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา	4.1 สำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา 4.2 สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา 4.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการ 4.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา 4.5 ประสานความร่วมมือของคณะกรรมการ ภาควิชาเครือข่าย และหน่วยงานต้นสังกัด	สถานศึกษาทุกแห่งจัดระบบโครงสร้างในการบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา
5) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา	5.1 แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยของสถานศึกษา 5.2 จัดหาเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ 5.3 เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วนรอบด้าน 5.4 วิเคราะห์ข้อมูล จัดระบบหมวดหมู่สารสนเทศ	สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การป้องกัน	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
	5.5 จัดทำรายงานระบบข้อมูลสารสนเทศและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	
6) การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย	6.1 ประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ 6.2 มีการประชุมวางแผนเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยสถานศึกษาร่วมกัน 6.3 มีกิจกรรมการดำเนินงานในการเสริมสร้างความปลอดภัยสถานศึกษา 6.4 มีการประเมินผลร่วมกัน 6.5 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือ 6.6 มีการยกย่องชมเชยเครือข่ายภาคีความร่วมมือ	สถานศึกษาทุกแห่งมีเครือข่ายความร่วมมือความปลอดภัยอย่างน้อย 1 เครือข่าย
7) การจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา	7.1 แต่งตั้งคณะทำงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์กร 7.2 กำหนดรูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ช่องทาง ประกอบด้วย 1) On Ground ได้แก่ การจัดป้ายนิทรรศการ จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญต่าง ๆ 2) On Line ได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Facebook, Line เป็นต้น	สถานศึกษาทุกแห่งมีช่องทางการสื่อสารอย่างน้อย 3 ช่องทาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การป้องกัน	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
	3) On Air ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ผ่านระบบ เสียงตามสาย ทั้งในสถานศึกษา และชุมชน 7.3 ปรับรูปแบบระบบช่อง ทางการสื่อสารด้านความ ปลอดภัยของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทและ สภาพการณ์ของสถานศึกษา	
8) การจัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	8.1 แต่งตั้งคณะกรรมการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับ สถานศึกษา 8.2 คัดกรองนักเรียนแยกเป็น 3 กลุ่มได้อย่างชัดเจน ประกอบด้วย กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา 8.3 เก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่ เหมาะสม เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน การ สอบถามการสัมภาษณ์ เป็นต้น 8.4 จัดกิจกรรมสำหรับเด็กกลุ่ม ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ดังนี้ - กลุ่มปกติ จัดกิจกรรมส่งเสริม ความสามารถตามปกติ - กลุ่มเสี่ยง จัดกิจกรรมป้องกัน ปัญหา - กลุ่มมีปัญหา จัดกิจกรรม แก้ปัญหาและระบบส่งต่อ 8.5 สรุป รายงานผล การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การป้องกัน	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
9) การประเมินนักเรียน รายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความ ต้องการ	9.1 มอบหมายให้ครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ใน การประเมินนักเรียนรายบุคคล 9.2 จัดทำเครื่องมือวัดและ ประเมินนักเรียนรายบุคคลที่ ครอบคลุมทุกด้าน 9.3 ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ดำเนินการประเมินนักเรียน รายบุคคล 9.4 จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศ รายงานผล การประเมินนักเรียนรายบุคคล	นักเรียนทุกคนได้รับ การประเมินอย่างรอบด้าน

2. การปลูกฝัง

ตารางที่ 2 การดำเนินการตามมาตรการการปลูกฝังเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
1) การสร้างจิตสำนึก ความตระหนักการรับรู้ และความเข้าใจด้าน ความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม	1.1 สืบรวจข้อมูลด้าน ความปลอดภัยสถานศึกษา 1.2 จัดลำดับความรุนแรง เร่งด่วนของความปลอดภัย สถานศึกษา 1.3 ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาโดยเพิ่มเนื้อด้าน ความปลอดภัยสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับความรุนแรง เร่งด่วน 1.4 จัดทำคู่มือ/แนวทางว่า ด้วย ความปลอดภัยในสถานศึกษา	สถานศึกษาทุกแห่งมีหลักสูตร ความปลอดภัยสถานศึกษา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
	1.5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านความปลอดภัยของ สถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และ นักเรียน 1.6 จัดทำศูนย์บริการสื่อด้าน ความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	
2) การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจพัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน ครู บุคลากรทางการ ศึกษา และผู้ปกครอง	2.1 ประชุมครู และบุคลากร ทางการศึกษาเพื่อชี้แจง แนวทางเกี่ยวกับความ ปลอดภัย ในสถานศึกษา 2.2 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาความ ปลอดภัยสถานศึกษาใน รายวิชาต่าง ๆ 2.3 การจัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและ ชุมชน 2.4 จัดกิจกรรมเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความปลอดภัยสถานศึกษาผ่าน กิจกรรม Classroom meeting ระหว่างสถานศึกษา กับผู้ปกครอง	สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัด กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัย สถานศึกษาให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และ ผู้ปกครอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
3) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้นักเรียน	3.1 จัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์ที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา 3.2 กิจกรรมจัดกิจกรรมสอดแทรกด้านความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ 3.3 สรรหาต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ	สถานศึกษาทุกแห่งมีกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้นักเรียน

3. การปราบปราม

ตารางที่ 3 การดำเนินการตามมาตรการการปราบปรามเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
1) การจัดการแก้ไขปัญหากรณีเกิดเหตุความปลอดภัยในสถานศึกษา	1.1 กำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา และสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน 1.2 จัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว (Roving Team) ที่สามารถเขาระงับเหตุได้อย่างทันเหตุการณ์ 1.3 เตรียมบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์	สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
	1.4 ติดตั้งระบบเตือนภัย เช่น กล้องวงจรปิด สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ 1.5. ซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง การซ้อมหนีไฟการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น 1.6. ประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ 1.7 ส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ 1.8 กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน	
2) การช่วยเหลือ เยียวยา พ้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุ ความไม่ปลอดภัย	2.1 จัดทำข้อมูลบุคคลและหน่วยงานในพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาที่สามารถติดต่อประสานงานและให้การช่วยเหลือเยียวยา พ้นฟู จิตใจได้อย่างรวดเร็วทันท่วงที 2.2 จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ เยียวยา พ้นฟูและให้คำปรึกษา โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่าง ๆ 2.3 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม 2.4 ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยา พ้นฟู	สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการช่วยเหลือ เยียวยา พ้นฟู จิตใจผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การปลูกฝัง	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวชี้วัด
	2.5 จัดระบบประกันภัย รายบุคคลหรือรายกลุ่มที่ สามารถให้การคุ้มครองสำหรับ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน 2.6 สร้างขวัญกำลังใจ โดยการ ติดตามเยี่ยมเยียนอย่าง สม่ำเสมอ	
3) ดำเนินการตามขั้นตอนของ กฎหมาย	3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ ประสบเหตุได้รับความ คุ้มครองตามที่กฎหมาย กำหนด 3.2 รายงานเหตุการณ์ต่อผู้ บังคับบัญชาหน่วยงานต้น สังกัด 3.3 ดำเนินคดี จำแนกประเภท ของเหตุที่เกิด ติดต่อ ประสานงานผู้ปกครองเพื่อ ดำเนินการหรือดำเนินการแทน ผู้ปกครอง 3.4 ให้การคุ้มครองนักเรียนให้ อยู่ความปลอดภัย	ผู้ประสบเหตุทุกคนได้รับ การคุ้มครองตามที่กฎหมาย กำหนด

จากคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรการความปลอดภัย
 ของสถานศึกษา ประกอบด้วยมาตรการ 3 ป ดังนี้

การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัย
 ต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจ
 เกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา

การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก
 และเจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครู
 และบุคลากรทางการศึกษา

การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ปั่นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

และจากการศึกษาการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 รูปแบบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า

การดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม 9 รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM 2.5 การค้ำมนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำและรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยมีขอบเขตภัยคุกคาม 9 ด้าน คือ

1. ภัยยาเสพติด หมายถึง ภัยจากยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ที่เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย โดยวิธีการกิน ดม สูบ ฉีด หรือวิธีใดเป็นช่วงระยะเวลานานหรือการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกประเภททำให้ร่างกายทรุดโทรมและต้องเพิ่มขนาดการเสพยามากขึ้นและมีผลต่อร่างกายและจิตใจ เช่น สารระเหย ยาไอ กระพ๋อม โคเคน เฮโรอีน แอมเฟตามีน เหล้า และบุหรี่ เป็นต้น

2. ภัยความรุนแรง หมายถึง ภัยที่เกิดจากการใช้กำลังหรือพลังทางกาย การทำร้าย จิตใจการใช้ถ้อยคำหยาบคาย เข้ายึดหายาม ด่าทอ ดูหมิ่น เสียดสี ช่มแวง โดยเจตนาต่อตนเองและผู้อื่นหรือการแก่งแย่งกันในชั้นเรียน ครูลงโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ ครูล่วงละเมิดทางเพศนักเรียน การคุกคามให้หวาดกลัว การทำลายหรือรื้อดัดทรัพย์สินสมบัติ กล่าวดูหมิ่นผู้อื่นทำให้มีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้น รวมถึงการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying) โดยใช้อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีเมล การส่งข้อความ SMS เพื่อสร้างความเดือดร้อนใจหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่น เป็นต้น

3. ภัยพิบัติต่าง ๆ หมายถึง ภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งประกอบด้วย

3.1 อุทกภัย คือ ภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมหรือน้ำท่วมฉับพลัน มีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน

3.2 วาตภัย คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรง ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง

3.3 ภัยหนาว คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากสภาพอากาศที่หนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิลดลงอย่างต่อเนื่อง

3.4 ภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน

3.5 อัคคีภัย คือ ภัยอันตรายที่เกิดจากไฟฟ้าที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อกลามาไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

3.6 ธรณีพิบัติภัย คือ ภัยธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยา เช่น แผ่นดินไหว หลุมยุบ ดินถล่ม และสึนามิ เป็นต้น ถือเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดจากกระบวนการทางธรณีวิทยาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน และรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือน ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่เกิดเหตุ

4. อุบัติเหตุ หมายถึง ภัยจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดและไม่ตั้งใจ โดยไม่มีสิ่งบอกเหตุล่วงหน้าแต่มีสาเหตุและส่งผลกระทบที่เป็นผลเชิงลบ เช่น อุบัติเหตุจากการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียน อุบัติเหตุจากการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ อุบัติเหตุจากการเล่นน้ำ เป็นต้น

5. โรคอุบัติใหม่ หมายถึง โรคติดเชื้อชนิดใหม่ มีแนวโน้มที่จะพบมากขึ้นในอนาคต เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นต้น โรคอุบัติซ้ำ หมายถึง โรคติดเชื้อที่เคยแพร่ระบาดในอดีตกลับมาระบาดขึ้นอีก เช่น โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก และโรคมือ เท้า ปาก เป็นต้น

6. ฝุ่น PM 2.5 หมายถึง ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน 2.5 ไมครอน ที่สามารถแพร่กระจายเข้าสู่ทางเดินหายใจ กระแสเลือด และเข้าสู่อวัยวะอื่น ๆ ในร่างกาย โดยตัวฝุ่นเป็นพาหะนำสารอื่นเข้ามาด้วย เช่น แคดเมียม ปรอท และสารก่อมะเร็งอื่น ๆ หากได้รับฝุ่น PM 2.5 เป็นเวลานาน หรือสะสมในร่างกายจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคปอดเรื้อรังหรือมะเร็งปอด เป็นต้น

7. การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัยหรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยความมิชอบตามกฎหมาย ด้วยวิธีการขู่ข่ม การใช้กำลัง การบีบบังคับ การลักพาตัว การฉ้อโกง การหลอกลวง การใช้อำนาจโดยมิชอบ มีการให้ หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคล รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้การบังคับหรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

8. การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง การแสดงอำนาจด้วยกิริยาหรือวาจาเป็นพฤติกรรมที่กระทำอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยการเฝ้าติดตาม ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและข่มขู่ทำให้เหยื่อเกิดความตกใจ หวาดกลัว เช่น การข่มขู่เหยื่อว่าจะทำอันตรายให้ถึงแก่ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน เป็นต้น

9. อาชญากรรมไซเบอร์ หมายถึง ความผิดที่กระทำขึ้นต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มของปัจเจกบุคคลด้วยเหตุจงใจทางอาญา มีเจตนาทำให้เหยื่อเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือทำร้ายร่างกาย หรือจิตใจของเหยื่อทั้งทางตรง ทางอ้อม โดยใช้เครือข่ายโทรคมนาคมสมัยใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์ (ห้องแชต อีเมล กระดานประกาศ และกลุ่มข่าว) โทรศัพท์เคลื่อนที่ (เอสเอ็มเอส/เอ็มเอ็มเอส) เป็นต้น

2.2 หลักธรรมาภิบาล

2.2.1 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

คำว่า ธรรมาภิบาลตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Good Governance และมีผู้ให้ความหมายโดยใช้คำที่หลากหลายจากการให้ความหมายของนักวิชาการผู้รู้และสถาบันต่าง ๆ ดังนี้

จินตนา บุญบงการ (2554) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรเพื่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีควรทำโดยยึดหลัก “ธรรม” ในการบริหารจะเป็นหลักธรรมของศาสนาใดก็ได้เพราะทุกศาสนาจะไม่ส่งเสริมการเบียดเบียนกันโดยคณะกรรมการบริหารองค์กรต้องสร้างหลักการ เข้ากับดูแลกิจการให้มีหลักปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอย่างถูกต้องยุติธรรมใช้หลักธรรมเป็นบรรทัดฐานและธรรมาภิบาลขององค์กรใดจะประสบผลสำเร็จ

ได้ต้องเกิดจากจริยธรรมของผู้บริหารองค์กรนั้นทั้งนี้ทุกองค์กรมีหน้าที่ที่ต้องปลูกฝังแนวความคิดทางจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับทุกคนโดยให้เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของทุกคนที่ต้องดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม

พิณพิชญา เนาว์ประเสริฐ (2554) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง แนวคิดและแนวทางในการบริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืนซึ่งให้ความสำคัญกับคุณธรรมหรือจรรยาบรรณ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม

วิวน ตะนะ (2554) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารแนวใหม่เป็นการบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลักการทำงานที่มีความเชื่อมั่นว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือต้องมีความเป็นธรรมความสุจริตความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความโปร่งใส มีจิตรับผิดชอบต่อ ภายใต้กฎระเบียบ มีแนวปฏิบัติรองรับการดำเนินการเพื่อการพัฒนาของประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 ส่วนของสังคมคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีความสอดคล้องสนับสนุนกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ทรงลักษณ์ ณ นคร (2555) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีความเป็นธรรมเนื่องจากเป็นการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจร่วมรับผิดชอบรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของโดยจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผลประโยชน์อย่างสมดุลและเป็นธรรม

ประพนธ์ จิตตะปุตตะ (2555) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองการบริหารจัดการการควบคุมกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองครองธรรม ยังหมายถึง การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน

ปรีชา เพ็งภู (2555) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสู่ประชาชนมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานลดการควบคุมให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายองค์การทำหน้าที่บริหารงานภาครัฐ นอกจากจะกำหนดบทบาทของตนอย่างชัดเจนมีความพร้อมจะถูกตรวจสอบต่อแนวทางการใช้อำนาจในการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การส่วนในองค์กรภาคเอกชนได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องบรรษัทภิบาลมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่า ธรรมาภิบาลหมายถึง การปกครองการบริหารจัดการการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองครองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรมและความถูกต้อง ชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น

ณดา จันทรสม (2556) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจและการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะและสิทธิมนุษยชนโดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีต้องปราศจากการบิดเบือนใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดและคอร์รัปชันและเป็นไปตามกฎแห่งกฎหมาย

รัชยา ภักดีจิตต์ (2557) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง ธรรมนูญที่โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program หรือ UNDP) ได้นิยามไว้ว่าเป็นการดำเนินงานของผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมที่จะจัดการกับกิจการของประเทศในทุกระดับที่ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมความโปร่งใสความรับผิดชอบรวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเน้นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียมกันการให้อำนาจการมีงานทำและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปธาน สุวรรณมงคล (2558) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง หลักการและแนวทางบริหารการปกครอง ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประเทศชาติ โดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรม

อัจฉราพร กริ่งไกร (2558) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง ระบบกลไกของรัฐที่มีความแข็งแกร่ง ในการบริหารจัดการ ให้เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบตามที่กำหนดไว้มีความถูกต้องเป็นธรรม อันเป็นแนวทางที่ทำให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้

ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมนูญ หมายถึง การบริหารจัดการ การปกครอง การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองคลองธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุก ๆ ด้าน และทุกระดับ

ภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง แนวทางสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ความร่วมมือนี้ขับเคลื่อนด้วยความรู้ ความรัก ความสามัคคี และความร่วมมือ ทำหน้าที่เป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวของประเทศต่อวิกฤติ จำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องยึดหลักความยุติธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้วยการสร้างหลักธรรมนูญที่แข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ คุณภาพ โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และคุณค่าทางประชาธิปไตยจึงได้รับการยึดมั่นตามรัฐธรรมนูญไทยและกระแสโลก แนวทางนี้ไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมั่นคง

มหาวิทยาลัยมหิดล (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การปกครองการบริหาร การจัดการการบริหารจัดการที่ดี สามารถนำมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมีความโปร่งใสยุติธรรม

วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมนูญ หมายถึง หลักการบริหารจัดการที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อ หลักการกระจายอำนาจหลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หรือความเสมอภาค หลักคุณธรรม และหลักนิติธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในอนาคต

อิจิต อากรพงษ์ (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมนูญ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยบูรณาการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม องค์กรประกอบเหล่านี้ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่กลมกลืนระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพ และโปร่งใส เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคง

อังคณา พิมพ์ดี (2559) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมนูญ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ความร่วมมือนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่กลมกลืนระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการบริหารงานภาครัฐที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ยุติธรรม และมีความรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างมั่นคง ยั่งยืน และเจริญรุ่งเรืองในที่สุด

Kjare (2006) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง ธรรมบวกกบอภิบาล (การรักษาัยธรรม) มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Good Governance คือการปกครองที่มีหลักการความรับผิดชอบรับการตรวจสอบสาธารณะเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

Weiss (2000) กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง แนวทางการบริหารงานของรัฐที่ก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมการเสริมสร้างประชาธิปไตยมีความโปร่งใสและมีความสามารถในการบริหารจัดการสาธารณะเป็นการบริหารงานด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรมและความถูกต้องชอบธรรมนิยมทั้งปวงซึ่งเป็นพื้นฐานของการบริหารงานที่ผู้บริหารที่ดีควรปฏิบัติ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของธรรมนูญ (Good Governance) จึงกล่าวสรุปได้ว่า ธรรมนูญ หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพโดยเน้นการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความถูกต้อง เป็นธรรมโปร่งใส สุจริต มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและตรวจสอบได้อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาของประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน คือ สังคมคือภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาสังคมและให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคมการเมืองอย่างสมดุลส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

2.2.2 ความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมนูญ

ธรรมนูญนั้นว่ามีความสำคัญต่อสังคมไทยและสังคมของทุกประเทศทั่วโลก ดังมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของธรรมนูญไว้ ดังนี้

สมคิด มาวงศ์ (2554) กล่าวว่า หลักธรรมนูญมีความสำคัญ คือ เป็นหลักการขั้นพื้นฐานและหลักยุทธศาสตร์ที่สังคมโลกต้องการให้เกิดขึ้นและนำมาใช้เพื่อลดและแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอารัดเอาเปรียบ ช่วยให้เกิดการสร้างคุณค่าจิตสำนึกทางปัญญาวุฒนธรรมและจริยธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองที่มีความเข้มแข็งมีความมั่นคงและเกิดความเป็นธรรมในสังคม

ทิวากร แก้วมณี (2554) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญ 3 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ภาครัฐ (Public Sector) ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างการพัฒนาการบริหารการปฏิรูปการเมืองและกฎหมาย

2) ภาคเอกชน (Private Sector) ซึ่งจะมีส่วนในการประกอบธุรกิจที่ดีและดำเนินธุรกิจอย่างซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมซึ่งจะทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองในหลายบริษัทในภาคเอกชน มีหลักในการดำเนินธุรกิจ โดย (1) มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของบริษัท (Accountability) (2) ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วยขีดความสามารถและประสิทธิภาพที่เพียงพอ (Responsibility) (3) การปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และมีคำอธิบาย (Equitable Treatment) (4) ความโปร่งใสในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้ (Transparency) (5) การมีวิสัยทัศน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กรในระยะยาว (Vision to Create Long Term Value) (6) การมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ (Ethics)

3) ภาคประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ (Civil Society) ก็จะมีส่วนร่วมในการเกื้อหนุนในการดำเนินการของรัฐและเอกชน โดยการที่กลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ให้การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญ คือ

1) เป็นหลักฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมเอื้อประโยชน์ให้กับคนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นคนรวยหรือคนจนในเรื่องการมีงานทำการมีรายได้การพัฒนาที่เท่าเทียมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2) ช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้านทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคมการเมืองวัฒนธรรมจริยธรรมและทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะความโปร่งใสสามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและเอื้ออาทรต่อกันช่วยแก้ปัญหาลดความรุนแรงของปัญหา

3) ทำให้เกิดการพัฒนายที่ยั่งยืนโดยมีคนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ

4) สร้างความเชื่อมั่นที่เกิดขึ้นซึ่งทำให้สังคมเกิดความสุข

5) ธรรมาภิบาลจะทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเป็นการป้องกันการทุจริตประพดมิชอบ

6) ธรรมาภิบาลจะสร้างความมั่นคงให้เกิดแก่สังคมมนุษย์

7) ช่วยลดปัญหาการคอร์รัปชันบงหลวงและส่งเสริมคนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต

8) ธรรมาภิบาลช่วยให้ระบบของรัฐมีความยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือ ทั้งในและต่างประเทศอีกทั้งนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังของบ้านเมือง

9) ธรรมาภิบาลเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

10) หลักธรรมาภิบาลเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นไปสู่เป้าหมาย

11) เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีความรู้รักสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน อีกทั้งยังเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับประเทศชาติได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญของทุกองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคประชาชน เนื่องจากธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่อกันและความเป็นธรรม ดังนั้นการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจึงเป็นประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1) ประโยชน์ต่อองค์กรศรัทธาต่อองค์กรนั้น

- 1.1) ทำให้การบริหารจัดการขององค์กรมีกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหาร
- 1.2) ทำให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัวทันต่อสถานการณ์และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจขององค์กร
- 1.3) ทำให้การดำเนินงานในภาพรวมขององค์กรมีประสิทธิภาพประสิทธิผล
- 1.4) ทำให้เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มโอกาสในการระดมทุน

2) ประโยชน์ต่อประชาชน/ผู้รับบริการ

- 2.1) ทำให้ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส เสมอภาค ตรวจสอบได้และมีความยุติธรรม ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ประชาชนและผู้รับบริการ
- 2.2) ทำให้ประชาชน/ผู้รับบริการได้รับการอำนวยความสะดวกรวดเร็ว ทันสมัยมีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชน/ผู้รับบริการได้มากขึ้น
- 2.3) ทำให้การบริหารงานของภาครัฐเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมมีคุณภาพสามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอันส่งผลทำให้ประชาชน/ผู้รับบริการมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3) ประโยชน์ต่อสังคม/ประเทศชาติ

- 3.1) ทำให้ระบบบริหารของภาครัฐมีความโปร่งใสยุติธรรมก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม
- 3.2) ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งเกิดเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ ช่วยลดบรรเทาหรือแก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม
- 3.3) ทำให้สามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันส่งผลทำให้ช่วยลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ
- 3.4) ทำให้ทุกภาคส่วนของภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ
- 3.5) ทำให้ภาพลักษณ์ของหน่วยงานของประเทศเป็นที่เชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชน รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล อันส่งผลทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

ทิมทัศน์ มหาวรร (2556) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญในการบริหารจัดการทุกองค์กรให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพและโปร่งใส แต่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตต่าง ๆ ก็เพื่อความบริสุทธิ์และยุติธรรมนั่นเอง

ลัดดา ผลวัฒนะ (2557) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญ คือ ช่วยสร้างความมั่นคงให้กับประชาธิปไตยและการป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบที่เป็นปัญหาใหญ่สำหรับบ้านเมือง หากหน่วยงานนำมาถือปฏิบัติโดยทั่วกันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนการสร้างธรรมาภิบาลในภาวะวิกฤติยอมเป็นการแปลงวิกฤติให้เป็นโอกาส สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยธรรมาภิบาลที่สร้างขึ้นในสังคมไทยจะยกระดับประเทศไทยสู่ความเป็นสากลและได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมระหว่างประเทศมากขึ้น

ปราน สุวรรณมงคล (2558) กล่าวว่า ความสำคัญของธรรมาภิบาลต่อการบริหารภาครัฐ มีดังนี้

1) มิติภาครัฐ มีดังต่อไปนี้

1.1) ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในภาครัฐยึดประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การบริหารภาครัฐจึงมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็วและใช้งบประมาณมีความคุ้มค่ามากขึ้น โดยวัดได้จากความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

1.2) ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานมากกว่าการทำเสร็จ ทำให้เกิดความคุ้มค่ามากขึ้น โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดไว้ก่อนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจของประชาชนนับเป็นตัวประเมินผลที่สำคัญช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้มากขึ้น

1.3) ปรับกฎหมายกฎระเบียบของภาครัฐให้รัดกุมและเปิดเผยต่อสาธารณะ เช่นการมีกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ กฎหมายเกี่ยวกับการห้ามประมุขของภาครัฐเป็นต้น รวมถึงมีองค์กรอิสระในการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

1.4) ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐมีความตระหนักถึงความสำนึกรับผิดชอบต่อประชาชนและองค์กรมากขึ้น ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีการระมัดระวังการกระทำที่มีผลต่อสาธารณะหรือประชาชนมากขึ้นและหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้นก็ต้องพร้อมที่จะรับผลของการกระทำนั้น โดยไม่หลบเลี่ยงหรือโยนความผิดให้บุคคลอื่น

1.5) ช่วยทำให้ระบบราชการเป็นระบบเปิดและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางมีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.6) ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดกฎหมายเป็นหลักมากกว่าการใช้ดุลยพินิจหรือตามอำเภอใจ โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจหรือแต่ละงานไว้ชัดเจน ทำให้การใช้กฎหมายเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอาจลดลงไป

1.7) ช่วยให้ระบบบริหารภาครัฐเป็นตัวขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้นส่งผลให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนอย่างจริงจัง

1.8) ช่วยให้บุคลากรภาครัฐตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ต่อการให้บริการประชาชนไม่ใช่เจ้านายของประชาชนหรือผู้มีสถานะภาพที่เหนือกว่าประชาชน

2) มิติภาคประชาชน มีดังต่อไปนี้

2.1) ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้มากขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

2.2) ช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองมากขึ้นละเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐและแหล่งอื่น ๆ มากขึ้น

2.3) ช่วยให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็วมากขึ้น จากการปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบต่าง ๆ ทำให้มีการลดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการลงไปและภาครัฐได้ตอบสนองความต้องการประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตลอดเวลา

2.4) ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของระบบบริหารภาครัฐ โดยเฉพาะประเด็นการคอร์รัปชัน การใช้อำนาจไม่เป็นธรรมเนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักมากขึ้นรวมถึงมีการใช้สิทธิพลเมืองในการเรียกร้อง ร้องเรียนและฟ้องร้องต่อศาลในกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิ

3) มิติภาคธุรกิจเอกชน มีดังต่อไปนี้

3.1) ช่วยให้การแข่งขันเชิงธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี ทำให้การบริหารกิจการธุรกิจได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

3.2) ช่วยให้ต้นทุนทางธุรกิจเป็นไปตามต้นทุนที่แท้จริงเนื่องจากภาครัฐมีความโปร่งใสในการดำเนินงานมากขึ้นมีการเรียกรับผลประโยชน์น้อยลง

3.3) ช่วยให้ประเทศชาติสามารถแข่งขันทางธุรกิจในเวทีการค้าโลกได้โดยมีการบริหารภาครัฐเป็นตัวแทนสนับสนุนเอื้ออำนวยเกี่ยวกับภาคธุรกิจเอกชน

ภัทรวดี อุทัยกรณ์ (2559) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญ ดังนี้

1) แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นการปกครองที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาประเทศต้องให้ความสำคัญกับสังคมและสิ่งแวดล้อมจะต้องถูกนำมาใช้ในการทำงานมากขึ้น

2) หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมเอื้อผลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับทั้งในภาครัฐและเอกชนในเรื่องการเปิดเผยตรวจสอบได้และรับผิดชอบในสิ่งที่ตัดสินใจ

3) หลักธรรมาภิบาลเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเมื่อสร้างธรรมาภิบาลแล้วจะทำให้เกิดการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมมากขึ้น

4) การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรควบคู่ไปกับปลูกจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่กลุ่มประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) กล่าวว่า ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยการบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมสืบเนื่องมาจากการบริหารจัดการในภาครัฐขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ เหตุคือประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมตัดสินใจต่าง ๆ และขาดธรรมาภิบาลในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หรือ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม โปร่งใส สุจริต มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ในอนาคต มีความสำคัญต่อการจัดระเบียบสังคมแก่ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน และช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประเทศ บรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายในอนาคต โดยสะท้อนสังคมให้ตระหนักถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะของการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขซึ่งสอดคล้องกับความเป็นรัฐธรรมนูญและโลกปัจจุบันด้วย

2.2.3 การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อการนำมาพัฒนาองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ โรงเรียนในฐานะหน่วยงานทางการศึกษา อันเป็นหน่วยงานของรัฐบาลก็ได้รับนโยบายการบริหารโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ ซึ่งทำให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในระดับต่าง ๆ ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สุพรรณา พวงทอง (2554) กล่าวว่า การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา อันเนื่องจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งช่วยให้หน่วยงานราชการทั่วไปทั้งภาครัฐบาล และหน่วยงานในกำกับรัฐได้นำไปใช้โดยมีเป้าหมายคือ ประการแรกจัดส่วนราชการให้กำหนดแผนการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดแผนการปฏิบัติราชการให้บริหารไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ประการที่ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับหลักของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมดจึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และ ประการที่ 3 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่โดยตรงด้านวิชาการ ด้านงานการบริหารบุคคล งบประมาณ

และการบริหารทั่วไป เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงาน ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักสำหรับการบริหารที่ดี อันเป็นหลักประกันว่าไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ด้อยประสิทธิภาพ ด้วยหลักการดังนี้คือ เป้าหมายสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือชุมชน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้มี การบริหารรวมไปถึงการบริหารจัดการตามหน้าที่ของคณะกรรมการและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการตามหลักการของธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน มีวินัย เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมรับรู้ และตัดสินใจบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า มีการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ทรัพยากร และในสถานศึกษา มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้ง 4 งานดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารไปยังสถานศึกษา เพื่อความเป็นอิสระคล่องตัวและรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การมีส่วนร่วมเสริมความเข้มแข็ง ในการบริหารงานวิชาการมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1.1) ให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้อิสระคล่องตัวรวดเร็ว
- 1.2) ให้การบริหารจัดการสถานศึกษาได้มาตรฐาน
- 1.3) ให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตอบสนองชุมชนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.4) ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) การบริหารงานงบประมาณ เป็นการบริหารงานที่มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีของผู้เรียน ในการบริหารงานงบประมาณมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 2.1) เป็นอิสระคล่องตัวโปร่งใสตรวจสอบได้
- 2.2) เพื่อให้เกิดผลผลิตผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงให้บริการ
- 2.3) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารได้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

3) การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจสำคัญที่ปฏิบัติเพื่อสนองภารกิจของสถานศึกษามีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการบริหารงานบุคคล ดังต่อไปนี้

- 3.1) เพื่อให้การบริหารงานถูกต้องรวดเร็วตามหลักธรรมาภิบาล
- 3.2) ให้ครูและบุคลากรมีความรู้จิตสำนึกรับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จ
- 3.3) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพตาม

จรรยาบรรณวิชาชีพ

- 3.4) ให้ครูได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่ยึดสถานศึกษาเป็นบทบาทหลัก คือ เป็นการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการให้บริการการศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1) เพื่อให้บริการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของ สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2) เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อ สาธารณชนก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขวัญใจ ปัญญาชน (2555) กล่าวว่า การบริหารงานสถานศึกษา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีความจำเป็น โดยเฉพาะผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีแนวทางการบริหารสอดคล้องกับหลักการบริหาร จัดการสถานศึกษาและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งขึ้นกับคณะผู้บริหารจัดหาทรัพยากร วิชาการ และข้อมูลสารสนเทศการกำกับติดตามประเมินผลและร่วมมือกับชุมชน ผู้บริหารปฏิบัติการ บริหารที่สอดคล้องกับหลักของธรรมาภิบาล ดังนี้

- 1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมาย
- 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ จรรยาบรรณ กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม
- 3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส
- 4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

สถานศึกษา

- 5) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ มีความรับผิดชอบในงาน
- 6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การใช้วิศวกร ทรัพยากรอย่างประหยัด ซึ่งในแต่ละหลัก จะมีการกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลซึ่งต้องมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

สุภาพร คำสำแดง (2556) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาผู้บริหารควรมุ่งให้มีการใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรมยึดมั่นในความถูกต้องเน้น ความโปร่งใสในการปฏิบัติงานสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันสามารถตรวจสอบได้มีเหตุผลมี การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก มีส่วนร่วม ในการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมยอมรับผลการกระทำของตนบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรให้เกิด ประโยชน์สูงสุดเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่

1) หลักนิติธรรม คือ การกำหนดระเบียบกฎกติกาข้อตกลงข้อบังคับต่าง ๆ ให้ ทันสมัยเป็นธรรมของสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของบุคลากร และบุคลากรทุกคนพร้อมใจปฏิบัติตาม กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างเคร่งครัดโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษาและภายใต้กฎระเบียบของทางราชการมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัว บุคคล

2) หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยรณรงค์ให้บุคลากร สถานศึกษายึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

3) หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันในสถานศึกษา โดยปรับปรุงกลไกการทำงานให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ และมีกระบวนการให้บุคลากร ตรวจสอบความถูกต้องได้ชัดเจน รู้ขั้นตอนที่จะติดต่อกันและสามารถตรวจสอบการทำงานได้

4) หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชน มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในกระบวนการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง หรือทางอ้อมตลอดจนการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์และการแสดงประชาติ สามารถทำได้โดยอิสระ ไม่มีการบังคับทุกคนเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง

5) หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิ์หน้าที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนแก่สถานศึกษา และการเอาใจใส่รวมทั้งความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างโดยพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายสามารถยอมรับร่วมกันได้และกล้ายอมรับผลจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่าง จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยใช้อย่างประหยัดคุ้มค่าสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพประสิทธิผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการที่มีคุณภาพรวมทั้งการรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จารุณี คตะโคตร (2557) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษามุ่งการใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง เน้นความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก เปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาเคารพในความเห็นที่แตกต่าง กล้ายอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด อันนำมาให้เกิดการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งจะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรต่อไป ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลด้านการกระจายอำนาจการบริหาร พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคลในการจัดการศึกษาทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มาร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและการสร้างวัฒนธรรมบริหารจัดการที่ตาม หลักธรรมาภิบาลควรคำนึงถึงปัจจัยสำคัญคือ ผู้นำซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบาย และใช้หลักบริหารได้ตามวัตถุประสงค์องค์การโดยเริ่มจากผู้นำต้องให้ความสำคัญและคอยติดตาม กำกับดูแล และทุ่มเทอยู่เสมอ มีลักษณะของการปฏิบัติงานของผู้นำที่ดีเป็นตัวอย่างแก่บุคคลในองค์กร มีผู้นำที่สื่อสาร และเน้นย้ำการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำให้การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการบริหาร

วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ (2557) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริการทางการศึกษาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ธนาคารโลกได้กล่าวถึงธรรมาภิบาลทางการศึกษาว่าหมายถึงแนวทางที่อำนาจหน้าที่ถูกใช้ไปในการกำกับดูแลระบบการศึกษาทั้งในส่วนกลไก กระบวนการ และสถาบันเปิดโอกาสให้กำหนดเป้าหมาย และกำกับติดตามอันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยธรรมาภิบาลจะไปเกี่ยวข้องกับการจัดการและความรับผิดชอบ ซึ่งก็คือ ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามเป้าหมายทางการศึกษาธรรมาภิบาลนี้เองมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างองค์กร เมื่อมีการบริหารจัดการที่ดี หรือ ธรรมาภิบาลในโรงเรียนในทุกส่วนการบริหารดีจะส่งผลถึงนักเรียน ในประเทศไทยมีการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา ดังนี้

1) ประการแรกจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้หน่วยราชการทั่วไปในภาครัฐและหน่วยงานในกำกับมีการจัดส่วนราชการ เพื่อกำหนดแผนบริหารพัฒนาจัดองค์การให้มีประสิทธิภาพ และกำหนดแผนการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดผลสัมฤทธิ์ที่วัดผลได้

2) ประการที่ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาเผยแพร่แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้เกิดหลักการพื้นฐาน คือ การกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม การตรวจสอบและถ่วงดุล เน้นการมีส่วนร่วมและ ตรงกับความต้องการของชุมชน ซึ่งการบริหารนี้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

3) ประการที่ 3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อความสะดวก รวดเร็ว เป็นอิสระ มีประสิทธิภาพทำให้เห็นถึงความเป็นมาของธรรมาภิบาลในโรงเรียน และในการมีธรรมาภิบาลในโรงเรียนเริ่มจากการเชื่อมโยงการบริหาร 4 ฝ่ายของโรงเรียน และสุดท้ายมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งยังไม่ชัดเจน หากมองไปที่ปัจจัยนำเข้า คือ ผู้บริหาร งบประมาณ อาคาร วัสดุอุปกรณ์ กระบวนการ คือ การบริหาร การจัดการเรียนการสอน และบทบาทของโรงเรียนกับชุมชน การตระหนักร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียน ล้วนแต่มีการต้องใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งสิ้น เพราะธรรมาภิบาลช่วยตอบโจทย์การบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุเป้าหมาย คือ การจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผ่านการมีส่วนร่วม โปร่งใส ตรวจสอบได้ไม่ทุจริต มีหลักนิติธรรม คุณธรรมในการบริหารงานแทรกซึมไปในทุกงานบริหารในโรงเรียน ซึ่งถ้าดูจริง ๆ แล้วธรรมาภิบาลนั้นมาจากภาพรวมใหญ่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อนำมาใช้กับบริบทของโรงเรียนก็ต้องมีการนำมาปรับให้มีความแตกต่างไปจากภาพใหญ่ โดยเฉพาะเป้าหมายขององค์การหรือโครงสร้างการบริหารขององค์การที่เน้นประโยชน์สาธารณะ โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษา เตรียมให้เป็นคนดี มีวัฒนธรรม และสามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนการนำธรรมาภิบาลมาใช้ควรให้ต่างไปจากองค์การอื่นของรัฐทั่วไป เพราะปัญหาภายในโรงเรียนเป็นปัญหาเฉพาะเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาไทย

นภัสนันท์ ศรีคุณ (2559) กล่าวว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาผู้บริหารควรมุ่งให้มีการใช้กฎระเบียบอย่างเป็นธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง เน้นความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถตรวจสอบได้ มีเหตุผล มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร บุคลากร

และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก มีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ พร้อมยอมรับผลการกระทำของตน บริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่

1) หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดระเบียบ กฎ กติกา ข้อบังคับ ของสถานศึกษาให้ทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของบุคลากร และทุกคนยินยอมปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ภายใต้กฎข้อบังคับของสถานศึกษา

2) หลักคุณธรรม หมายถึง มีการรณรงค์ให้บุคลากรในสถานศึกษายึดถือหลักความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติตามหน้าที่

3) หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำงานโปร่งใสเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ตรงไปตรงมา มีการตรวจสอบ การทำงานให้ถูกต้องชัดเจน

4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในกระบวนการตัดสินใจปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ลงความเห็นได้อิสระไม่บังคับ

5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การพยายามให้ทุกคนทุกฝ่ายตระหนักในสิทธิหน้าที่ที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ของตนแก่สถานศึกษา และการเอาใจใส่ในปัญหาสาธารณะ ร่วมกันแก้ปัญหา และกล้ายอมรับผลจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจการวางแผนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ ได้แก่

1) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบและกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเองรวมถึงการใส่ใจปัญหาของหน่วยงานและมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

2) หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจในการดำเนินงานที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจการสั่งการการบริหารและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานการกำหนดนโยบายการดำเนินงานการตัดสินใจการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

4) หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดภารกิจที่ล่าช้าและไม่มีความจำเป็น

5) หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีความโปร่งใส และชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย

6) หลักประสิทธิผล หมายถึง ผลการบริหารงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

7) หลักการตอบสนอง หมายถึง การให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่น ไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง ความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทั่วถึง

8) หลักความเสมอภาค หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติ มุ่งสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล การได้รับผลประโยชน์และความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

9) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีศีลธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร

10) หลักนิติธรรม หมายถึง การดำเนินงานที่ยึดถือกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค รวมถึงการใช้อำนาจในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและความยุติธรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ส่งผลให้สถานศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในงานด้านต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ ทำให้ผู้บริหารสามารถบริหารโรงเรียนได้อย่างมีศักยภาพ สอดคล้องกับนโยบายที่ได้วางไว้ มีความรับผิดชอบโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และมีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด

สุระศักดิ์ พันธะ (2559) กล่าวว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาว่ามีความจำเป็นทุกองค์กรเพราะได้รับการกล่าวถึงมากในปัจจุบัน และการบริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในปัจจุบัน นำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรหรือหน่วยงาน และเป็นหลักประกันความสำเร็จในการบริหารจัดการ แม้แต่โรงเรียนที่มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ส่งผลให้โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบที่สูงขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานเพื่อความก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากภายนอก และนำมาซึ่งความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

สรุปได้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” นี้ มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและกระจายเป็นข้อปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ พึงใช้ประกอบในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาแล้วนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมได้เป็นอย่างดีและยั่งยืนได้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องนำหลักการดังกล่าวมาบริหาร

สถานศึกษา เช่น การบริหารงานด้านวิชาการต้องใช้หลักความรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม การบริหารงานบุคคลต้องใช้หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม สำหรับการบริหารงานทั่วไปจำเป็นต้องเน้นหลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรมและหลักความโปร่งใส เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาคือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข หากนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน สถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรหรือหน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดีสร้างประโยชน์เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่องค์กรหรือหน่วยงานสืบไป

2.2.4 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลจึงได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคประชาชนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) กล่าวว่า จุดมุ่งหมาย หลักการ กลยุทธ์แนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1.1) จุดมุ่งหมาย แนวทางในการจัดระเบียบราชการและวางมาตรการแก้ปัญหาควรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

(1) สร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่ดีในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม เพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงสามารถส่งสัญญาณเตือนภัยและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องสามารถปรับเปลี่ยนกลไกและฟันเฟืองการทำงานและการประสานงานในภาครัฐและภาคเอกชนรองรับได้อย่างทันท่วงทีในยามที่มีปัญหา

(2) พัฒนาศักยภาพของนักวิชาการให้สามารถศึกษา ค้นคว้า และเสนอแนะแนวทาง แก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมอย่างถูกต้องกล้าหาญ และมีจริยธรรม

(3) ปรับปรุงระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจ เอกชนให้รวดเร็ว ชัดเจนและเป็นธรรม

(4) ขยายโอกาสของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับ สถานการณ์บ้านเมืองเพื่อร่วมกับภาครัฐในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาส่วนรวม

(5) จัดการทุจริตประพฤติมิชอบ และการหลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ใส่ตนหรือกิจการที่ตนมีส่วนได้เสียทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือรับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมกัน

1.2) หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีการกล่าวถึงการดำเนินการตามระเบียบ ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายกลยุทธ์ แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนหลักพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

(1) หลักนิติธรรม เป็นการทบทวนกฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของบุคคล

(2) หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

(3) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

(4) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การได้สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

(5) หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

(6) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน

1.3) กลยุทธ์ เพื่อสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคของสังคม จำเป็นจะต้องร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว โดยต้องมีการปฏิรูปใน 3 ส่วน คือ

(1) ภาครัฐ ต้องปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานและกลไกการบริหารราชการให้มีความโปร่งใสและซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีพลังในการให้บริการภาครัฐที่มีคุณภาพแก่ประชาชน เน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการทำงานของข้าราชการ โดยยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นเป้าหมายการทำงาน และสามารถร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนได้อย่างราบรื่น

(2) ภาคเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและสนับสนุนหน่วยงานเอกชนและองค์กรเอกชนให้มีกฎเกณฑ์การทำงานที่โปร่งใส ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ความซื่อสัตย์ ความเป็นธรรมต่อลูกค้า และความรับผิดชอบต่อสังคม จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ ต้องมีมาตรฐานการบริการและความร่วมมือกับภาครัฐและประชาชนจะต้องราบรื่นและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

(3) ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับกลุ่มประชาสังคม เพื่อเป็นประเทมหาท่านที่มีคุณภาพ ความรู้ และความเข้าใจในหลักการสร้างกลไกธรรมาภิบาลและกิจการสังคมในเรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หน้าที่และ

ความรับผิดชอบ จะต้องมีความรู้ และความเข้าใจในหลักการของ สร้างกลไกธรรมาภิบาล และกิจการสังคม

1.4) แนวทางปฏิบัติ แนวทางที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งด่วนเพื่อสร้างกลไกในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี มีดังนี้

(1) การสร้างจิตสำนึกร่วมกันในสังคมเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างสรรค์ กลไก การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

(2) ออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติตาม รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้จะต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วย

(3) เร่งรัดการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการอย่างเป็น รูปธรรม โดยเฉพาะการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา

(4) เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบในภาคธุรกิจ ภาครัฐและเอกชน

(5) เร่งรัดสร้างมาตรฐานการดำเนินธุรกิจ

2) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546) ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2546 โดยมีสาระสำคัญดังนี้ มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุ เป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- 2.1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- 2.2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- 2.3) มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- 2.4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- 2.5) มีการปรับปรุงพัฒนางานของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- 2.6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- 2.7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

มาตรา 7 การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่ เพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ

มาตรา 8 ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนราชการจะต้อง ดำเนินการ โดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางที่จะได้รับการบริการจากรัฐ และจะต้องมีแนวทาง การ บริหารราชการดังต่อไปนี้

(1) การกำหนดภารกิจของรัฐ และส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตาม มาตรา 7 และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

(2) การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถ ตรวจสอบได้และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

(3) ก่อนเริ่มดำเนินการ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสีย ให้ครบถ้วน ทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกตรวจสอบการดำเนินการในแต่

ละขั้นตอน ในกรณีที่ภารกิจใดจะมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากการดำเนินงาน

(4) ให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

(5) ในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นจากส่วนราชการอื่น หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยส่วนราชการอื่น ให้ส่วนราชการแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็วต่อไป และให้แจ้ง ก.พ.ร. ทราบด้วยการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับภารกิจ แต่ละเรื่อง ทั้งนี้ ก.พ.ร. จะกำหนดแนวทางการดำเนินการทั่วไปให้ส่วนราชการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรานี้ด้วยก็ได้

มาตรา 9 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐให้ส่วนราชการปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า

(2) การกำหนดแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอนระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

(3) ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด

(4) ในกรณีที่การปฏิบัติภารกิจ หรือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการเกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้นหรือเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักความคุ้มค่าและพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีจุดมุ่งหมายของการบริหารราชการคือการบรรลุเป้าหมายเพื่อประโยชน์และความสุขของประชาชน ส่งผลให้มีประสิทธิภาพ คุณค่าในเชิงภารกิจของรัฐ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่จำเป็นเท่านั้น และปรับปรุงหน่วยงานภาครัฐให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลเป็นประจำทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย เห็นได้ชัดว่าธรรมาภิบาลการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ภาครัฐได้ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน

2.2.5 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลายตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งได้รวบรวมไว้ ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบไปด้วย 6 หลักดังนี้คือการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญซึ่งประกอบไปด้วย 6 หลัก ดังนี้

1) หลักนิติธรรม คือ การกำหนดกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัย ยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมที่จะปฏิบัติตาม รัฐบาลได้รับการพิจารณาให้อยู่ภายใต้กฎหมายตามอำนาจ ไม่ได้ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล ซึ่งในการนำหลักนี้มาปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรม เพราะเมื่อระบบกฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้นคนในสังคมก็เริ่มมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจยากมีวิธีปฏิบัติที่สับสนและเกิดความระแวงว่าข้าราชการจะแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการโดยจะบังคับใช้กฎหมายระเบียบเหล่านี้อย่างไม่เป็นธรรมในเรื่องนี้ภาครัฐจะต้องมีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เข้าใจง่ายและมีการเผยแพร่ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายกับประชาชนให้ดีให้ประชาชนเข้าใจว่าการตราและบังคับใช้กฎหมายอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความจำเป็นจริง ๆ มิฉะนั้นประชาชนจะต่อต้านไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่บังคับใช้นอกจากเรื่องความเป็นธรรมแล้วจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการร่างออกกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายให้มีความรัดกุมรวดเร็ว และเป็นธรรมด้วย

2) หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและดี เป็นตัวอย่าง แก่สังคม โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักการนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนา ร่วมกันและทำให้คนไทยซื่อสัตย์ จริงใจ ทำงานหนักและอดทน วินัยในการทำงานที่ซื่อสัตย์กลายเป็นนิสัยประจำชาติ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้พยายามแก้ไขปัญหานี้บางส่วนโดยวางมาตรการให้ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรมโดยการกำกับดูแลขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 77 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

3) หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ ให้มีความโปร่งใส ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและเข้าใจง่าย ประชาชนมีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้นอกจากนั้น การตัดสินใจและปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความโปร่งใสเปิดเผยให้สาธารณชนตรวจสอบได้เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจได้ถูกต้องและประชาชนจะมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐมากขึ้นด้วยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ช่วยให้ประชาชนมีโอกาaskว้างขวางในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐข่าวสารข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องเป็นความจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชน

4) หลักความมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการพิจารณาพิจารณาการแสดงประชามติหรืออื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540

5) หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกลัวที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนประชาชนทุกคนจะต้องทำความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของภาครัฐส่วนภาคธุรกิจเอกชนจะมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพปลอดภัยให้ผู้บริโภคและไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น

6) หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มี จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมหลังจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจรัฐบาลได้เข้มงวดในการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและทบทวนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียนและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติโดยการสร้างปลูกทดแทนใหม่ในส่วนของการบริหารราชการได้มีแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐมีบทบาทภารกิจที่ชัดเจน มีการปรับปรุงงบประมาณระบบการบริหารบุคคลในภาครัฐ ปรับเปลี่ยนกฎหมายให้ทันสมัยและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานของภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ทุกหน่วยงานในภาครัฐจะต้องรายงานผลการดำเนินงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

สุดจิต นิมิตรกุล (2543) กล่าวว่า องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืนสิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดกลั้น อดทน หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและการเป็นผู้กำกับดูแลเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครองการพัฒนา และการกระจายอำนาจโดยมีความหมายดังนี้

1) การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานเพื่อสอดคล้องประสานกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

2) ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบทระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

3) ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละสถาบันสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนเต็มใจเสียสละผลประโยชน์ของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบร่วมกัน

4) มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5) ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจาย การพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6) มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับ การทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนว ปฏิบัติร่วมกัน

7) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรี ในเมืองและชนบทมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามี ส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8) ความอดทนและการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน รวมถึงความจำเป็นในการยุติ ความขัดแย้งอย่างมีเหตุผล และหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

9) การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและ เพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10) ความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและ เจ้าหน้าที่

11) การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) เป็นผู้กำกับดูแลแทนการไต่สวนบางส่วนในองค์กร ท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชน หรืองานบางอย่างให้เอกชนดำเนินการแทน

สถาบันราชประชาสมาสัย (2549) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล คือ กระบวนการหรือขั้นตอน ของงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันใด ๆ เริ่มจากงานที่เป็นความรับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับมอบหมาย หรืองานที่ทำร่วมกันต้องได้รับการตกลงกัน จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักคือ

1) หลักนิติธรรม คือ การเคารพและปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกฎหมาย โดยไม่ละเมิด อย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยงหรือไม่ตั้งใจ เคารพและปฏิบัติตามกติการะเบียบแบบแผนและ กฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น หากไม่แน่ใจ เราควรศึกษาก่อนว่าจะฝ่าฝืนหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนทำ

2) หลักคุณธรรม คือ ความเมตตา หรือการปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข จริยธรรมทำอะไร ให้ถูกต้องและครบถ้วนในทุกขั้นตอน ความกตัญญูทุกเวที และคิดที่จะตอบแทน หิริโอตตปะ ตระหนักถึงความละเอียด และเกรงกลัวกรรมชั่วด้วยศีลธรรมจะช่วยเพิ่มคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งได้รับการยกย่องจากคนทั่วไป

3) ความโปร่งใสตรวจสอบได้ คือ สามารถตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน ทุกคำถาม ในการทำงาน ตามภาระหน้าที่รับผิดชอบอยู่

4) การมีส่วนร่วม คือ พึงระลึกไว้ว่าตนเองเป็นสมาชิกของสถาบัน ๆ นอกจากหน้าที่และ กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสถาบัน จะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือทักท้วง

5) ร่วมรับผิดชอบ คือ รับผิดชอบในงานที่ทำเองทำโดยกลุ่มทำในนามสถาบันฯ ถ้าติอยู่แล้ว ให้ดียิ่งขึ้น หากมีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องต้องช่วยกันแก้ไข ไม่ว่างเฉย

6) ความคุ้มค่า คือ ความสามารถในการมองเห็นหรือรู้สึกมีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่า ทั้งในแง่ที่เป็นรูปธรรมและจับต้องได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นครบถ้วน เมื่อคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าก็ไม่ผ่าน ควรได้รับการทบทวนและปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่างานมีมูลค่าสูงสุด

สถาบันพระปกเกล้า (2549) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบไปด้วย

1) หลักนิติธรรม (Rule of Laws) ซึ่งมีหลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ“หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และความถูกต้องตามกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง หลักการเหล่านี้ทำให้มั่นใจได้ว่าไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย และรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ซึ่งหลักนิติธรรมประกอบด้วย

1.1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรมเพราะเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ

1.2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหลักนิติธรรมมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาค ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

1.3) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายปกครองที่เป็นการ จำกัด สิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนโดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แตกต่างกันไป ต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

1.4) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรองกำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมายหลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลังและหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5) หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้นโดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการกล่าวคือความอิสระจากคู่ความความอิสระจากรัฐและความอิสระจากสังคม

1.6) หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้น ๆ ไม่ได้

1.7) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญหมายความว่ารัฐธรรมนูญได้รับลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2) หลักคุณธรรม (Ethics) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยรวมหมายถึงการทำให้เสียหายการทำลาย หรือ การละเมิดจริยธรรมธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อนและเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรม ซึ่งหลักคุณธรรมประกอบด้วย

2.1) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่เท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.3) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.4) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลงสำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณนั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพ ได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพ โดยเฉพาอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3) หลักความโปร่งใส (Transparency) ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้างหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูลหน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งหลักความโปร่งใส แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1) หลักความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

(1) มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็งเช่นมีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น

(2) โปร่งใสเห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

(3) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงาน

(4) มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่

(5) มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

(6) มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

3.2) ความโปร่งใสด้านให้ข้อมูลประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

(1) มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ

(2) มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

(3) มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์

(4) มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3.3) ความโปร่งใสด้านการให้โทษประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

(1) มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

(2) มีวิธีการพิจารณาโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม

(3) มีการลงโทษจริงจหนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด

(4) มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

(5) หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง

(6) มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต

(7) มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

3.4) ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

(1) ประชาชนได้เข้ามามีรับรู้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

(2) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหาการให้สัมปทาน การออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

(3) ประชาชนสื่อมวลชนและองค์กรพัฒนาเอกชนได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น

3.5) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอกเข้ามาร่วมตรวจสอบ

4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวข้องกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นและการแบ่งปันข้อมูลเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ง่ายที่สุดระหว่างผู้วางแผนโครงการและสาธารณชน ช่วยให้สามารถรับข้อมูลและมีส่วนร่วมผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการและการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

4.1) ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดใน การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการและยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ เช่น การแถลงข่าว การเผยแพร่ข่าว นิทรรศการ และบทความในหนังสือพิมพ์

4.2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และ ประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่าง ๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

4.3) ระดับของการวางแผนและการตัดสินใจร่วมกันเป็นมากกว่าการปรึกษาหารือ โดยเกี่ยวข้องกับรูปแบบการมีส่วนร่วมที่กว้างขวางมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และการเตรียมโครงการตลอดจนการรับผลการดำเนินโครงการ โดยทั่วไปจะใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนซึ่งมีข้อพิพาทหลายประการ มักจะเกี่ยวข้องกับการใช้ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ การอนุญาตจากศาลเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อประนีประนอม เป็นต้น

4.4) ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วมคือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนจนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และได้รับผลประโยชน์สูงสุด

5) หลักสำนักรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างกว่าความสามารถ ในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้นยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงานหรือ ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของ สาธารณะเป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้โดยในแง่ของ การปฏิบัติว่าสำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้

ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบประกอบด้วยหลักการย่อย ดังนี้

5.1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบกล่าวคือ องค์การจะต้องทำการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจน ว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันจากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคน ได้รับรู้และเกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงานเปิดโอกาสให้ ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์การ

5.3) การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์การ ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การ

5.4) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงเสมอหน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

5.5) การมีแผนการสำรองส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะวัฒนธรรม สำนักรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การได้ทราบและเข้าใจถึง แผนและนโยบายขององค์การและที่สำคัญคือต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่าง เปิดเผย

5.6) การติดตามและประเมินผลการทำงานองค์การจำเป็นต้องมีการติดตามและ ประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการ แก้ไขในทันทีขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

6) หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมใน การบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิด จากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเองประกอบด้วย

6.1) การประหยัดหมายถึง

- (1) การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
- (2) การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
- (3) การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
- (4) การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
- (5) การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดหมายถึง

- (1) มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

(3) มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

6.3) ความสามารถในการแข่งขันหมายถึง

(1) การมีนโยบายแผนวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมาย

(2) การมีการเน้นผลงานด้านบริการ

(3) การมีการประเมินผลการทำงาน

(4) ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำเมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาล สามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงานการนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงาน และสามารถแสดงผลให้เข้าใจได้ง่ายทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานของหน่วยงานให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย หลักการสำคัญ 6 ประการดังนี้

1) หลักนิติธรรมเป็นหลักการที่ถือเป็นกฎเกณฑ์และข้อบังคับของสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วม ดังนั้นการกำหนดกฎหมายที่ถูกต้องและยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมาย การพิจารณาสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกในระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ดี ยุติธรรม และชัดเจน โดยมีระบบการลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะช่วยปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการละเมิดอำนาจรัฐและจะเกิดผล ในทางกลับกันหากระบบกฎหมายและตุลาการอ่อนแอก็จะทำให้เกิดการใช้กฎหมายและแพร่กระจายอย่างกว้างขวางนำไปสู่การทุจริต ต้องใช้อำนาจและอำนาจด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ส่งผลกระทบต่อการลงทุนทางเศรษฐกิจ

2) หลักคุณธรรม คือ การปลูกฝังบุคลากรภาครัฐให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจ ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเป็นคนซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีวินัย มีธรรมาภิบาล บุคลากรฝ่ายบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ และยึดมั่นในหลักศีลธรรม โดยเชื่อว่า ระบบค่านิยมและค่านิยมต่าง ๆ ของระบบราชการ เป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมของข้าราชการและเป็นแนวทางในการให้บริการแก่ประชาชน

3) หลักความโปร่งใส หากการทำงานของหน่วยงานของรัฐมีระบบการจัดการที่โปร่งใสและเปิดกว้างต่อสาธารณะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเข้าใจวิธีการและขั้นตอนการทำงานและมีโอกาสตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลแล้ว ความไว้วางใจ การทุจริต และการประพฤติมิชอบของข้าราชการจะลดลง

4) หลักการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกิจการสาธารณะมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกครั้ง เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของโครงการรวมทั้งสร้างขีดความสามารถการมีส่วนร่วม ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การบริหาร และกิจการต่าง ๆ โดยแสดงความเห็นต่าง ๆ ต่อการกระทำที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ การจัดสรร

ทรัพยากรของชุมชนและรัฐเพื่อการตัดสินใจของภาครัฐในระดับนโยบาย ให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การวางแผน การดำเนินการร่วมกัน และการควบคุมการดำเนินการ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นการสื่อสารสองทางโดยรัฐและประชาชนแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นี่เป็นกระบวนการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติและยังนำไปสู่กระบวนการติดตามนโยบายและการดำเนินการของรัฐบาลเพื่อดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

5) หลักการความคุ้มค่าของการพัฒนาที่ยั่งยืน: รัฐต้องจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้ประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณะ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมีคุณภาพ และยึดคนเป็นเป้าหมายสูงสุด

6) หลักการความรับผิดชอบต่อกระบวนการทำงานที่ช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ระบบความรับผิดชอบต่อการทำงานขององค์กรจะต้องมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ เป้าหมายที่ชัดเจน มุ่งเน้นคน มีประสิทธิภาพสูง จัดพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อความรับผิดชอบต่อความต่อเนื่องในการทำงาน และมีแผนสำรองในการติดตามและประเมินผลงาน เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ใช้ไฟฟ้าที่ บริหารจัดการกิจการของรัฐทุกระดับ ดังนั้นจึงต้องสร้างเครื่องมือและวัฒนธรรมแห่งจิตสำนึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจการบริหารและการคลังจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการใช้ระบบความรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบต่อจะเป็นวิธีการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมของข้าราชการ ทำให้พวกเขารับผิดชอบต่อการกิจทางสังคม กระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชน และเคารพความคิดเห็นที่แสดงออก

วิชิต บุญสนอง (2554) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วย หลัก 10 ประการ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม (The rule of law) คือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมโดยการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน

2) หลักคุณธรรม (Morality) คือการคำนึงถึงความถูกต้องตั้งมโนทัศน์การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาดตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริต

3) หลักความโปร่งใส (Accountability) คือการดำเนินงานที่ใสสะอาด

4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือการให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและบริหารจัดการชุมชนการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนและร่วมปฏิบัติงานตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

5) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) คือการสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชนท้องถิ่นและการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ การเคารพในความคิดที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

6) หลักคุ้มค่า (Cost - effectiveness or economy) คือการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมชุมชนท้องถิ่นตลอดจนการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ยั่งยืน

7) หลักความเสมอภาค (Equity) คือทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

8) หลักความสอดคล้อง (Consensus orientation) คือความสอดคล้องกับความต้องการทางสังคมหรือประชาชนในท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อลดความขัดแย้ง

9) การมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic vision) คือการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ

10) การควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of corruption) คือการส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการบริหารการดำเนินงานของสถาบัน / คณะวิชา / หน่วยงานในประเด็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านคุณภาพทางวิชาการและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเสมอภาคซึ่งหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชนมี 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) คือผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการรวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) คือการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) คือการให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจรวมถึงตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่าง

4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) คือการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะรวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5) หลักความโปร่งใส (Transparency) คือกระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหาหรือร่วมในการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากรและการกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น ๆ (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควรรวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจ ในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อ ผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การใช้นิติธรรมของกฎหมายระเบียบข้อบังคับในการ บริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9) หลักความเสมอภาค (Equity) คือ การได้รับการปฏิบัติ และได้รับการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน เพศ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และ อื่น ๆ

10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) คือ การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่ม บุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อ คัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดย เอกฉันท์

ลิขิต วีระเวทิน (2553) กล่าวว่า ธรรมนูญรัฐบาลเป็นกระบวนการปกครองบริหารประเทศโดยมี กฎเกณฑ์ความถูกต้องเพื่อประโยชน์ของสังคมและประชาชนไม่ละเมิดกฎหมายและหลักนิติธรรมนั้นมี หลักการใหญ่ ๆ 5 ประการดังนี้

1) ความชอบธรรม ซึ่งได้แก่ การปกครองบริหารการเสนอนโยบายการใช้ทรัพยากรที่มี ความชอบธรรมโดยสอดคล้องกับกฎระเบียบและกฎหมายผู้ซึ่งทำการดังกล่าวจะต้องมีอำนาจตาม มาตรา 41 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นขณะเดียวกันนอกจากจะต้องตามกฎหมาย แล้วจะต้องมีเหตุผลอันเป็นที่ยอมรับกับประชาชนอีกด้วย

2) การมีส่วนร่วมคือจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เสียภาษีหรือผู้ที่ถูกระบบโดยตรงจาก นโยบายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจ

3) ความโปร่งใส จะไม่มีการอ้างถึงความลับของทางราชการที่ลับไม่อาจเปิดเผยได้ยกเว้นเรื่อง เกี่ยวกับความมั่นคงข้อมูลและเหตุผลของนโยบายต่าง ๆ ต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบโดยละเอียด

4) การมีความรับผิดชอบ ซึ่งหมายถึงการสามารถชี้แจงกับประชาชนได้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ในลักษณะของการแจกแจงบัญชีเป็นเรื่อง ๆ

5) สิทธิภาพประสิทธิผลคือหลักธรรมนูญรัฐบาลจะต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด

นรนิติ เศรษฐบุตร (2555) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หรือ Good governance เป็นหลัก พื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ซึ่งประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

1) หลักนิติธรรมหมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับให้เป็นไปตาม กฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

2) หลักคุณธรรมหมายถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง และดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์จริงใจอดทนมีระเบียบวินัย

3) หลักความโปร่งใสหมายถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน

4) หลักความมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญ

5) หลักความพร้อมรับผิชอบหมายถึงความตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและมีความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่าหมายถึงการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมสำหรับหลักโลกาภิบาลประกอบด้วยหรือความละเอียดรอบคอบและโอตัสปะหรือความเกรงกลัวต่อบาปเป็นเรื่องของภาระลัทธิภายในใจความละเอียดเป็นต้นเหตุแห่งการทำความดีเพราะเมื่อรู้สึกมีความละเอียดในใจแล้วก็เกิดความกลัวไม่กล้าทำความชั่วเมื่อคนเรามีหรือโอตัสปะอย่างนี้แล้วการอยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะก็ไม่มีอิจฉาริษยาเบียดเบียนซึ่งกันและกันไม่เดือดร้อนวุ่นวาย สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้ขอให้ทุกคนตั้งใจฟังไตร่ตรองและนำไปปฏิบัติ หากยังไม่เข้าใจก็ขอให้สนใจในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจตั้งใจศึกษาและนำมาทดลองปฏิบัติแล้วจะค่อย ๆ ชาบซึ่งไปเองเรื่องเหล่านี้อยู่ที่ความสนใจและตั้งใจปฏิบัติของแต่ละบุคคลและมีความเชื่อว่าผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติซึ่งจะเกิดขึ้นกับตัวผู้ปฏิบัติ หน่วยงาน และประเทศชาติได้ต่อไป

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบจำนวน 6 ประเด็น ดังนี้

1) หลักนิติธรรม คือ หลักการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นองค์กรใดทั้งในและต่างประเทศ เมื่อพูดถึงธรรมาภิบาล จะต้อง พูดถึงเรื่องหลักนิติธรรมเสมอ ในประเทศไทยหลักนิติธรรมได้กล่าวถึงในกฎหมายเป็นครั้งแรก ในลักษณะคำนิยาม ซึ่งปรากฏในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ สร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยให้นิยามหลักนิติธรรมว่า “การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และ สังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครอง ภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจ ของตัวบุคคล ซึ่งหลักนิติธรรมมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ คือ หลักการที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักนิติธรรมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในระบอบการปกครองที่ไม่มีการแบ่งแยก อำนาจไม่มีการควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกันหลักการแบ่งแยกอำนาจ จึงเป็นหลักการเบื้องต้นที่ไม่ให้อำนาจกระจุกตัวอยู่ในคน ๆ เดียวจนเกิดการใช้อำนาจโดยไม่มีการคานและดุลกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้อำนาจไปในทางที่มีชอบได้ง่าย

1.2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน คือ สิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาคถือเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”

1.3) หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง คือ การใช้กฎหมายต้อง มีความผูกพันต่อบทบัญญัติของกฎหมายที่ออก โดยมีความผูกพันใน 3 ขั้นตอน ได้แก่

- (1) ขั้นตอนก่อนการ ใช้กฎระเบียบ
- (2) ขั้นตอนการใช้กฎระเบียบ
- (3) ขั้นตอนภายหลังการใช้กฎระเบียบ

1.4) หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา คือ หลักที่ต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายให้เป็นไปตามหลักความแน่นอนของกฎหมายหลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลังและหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5) หลักความอิสระของผู้พิพากษาเป็นการเรียกร้องให้ผู้พิพากษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ

1.6) หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย หลักความแน่นอนของกฎหมาย โดยบุคคลควรจะรู้ตั้งแต่ เบื้องต้นว่ากฎหมายห้ามการกระทำใดบ้าง และหากบุคคลละเมิดการกระทำดังกล่าวจะได้รับโทษเพียงใด หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง ในกฎหมายอาญาเป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาดในการไปบัญญัติให้เป็นความผิด สำหรับการกระทำอันใดอันหนึ่งที่ผ่านพ้นมาแล้ว และห้ามมิให้มีผล ย้อนหลังเพื่อกำหนดโทษที่มีอยู่แล้วให้สูงขึ้น

1.7) หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เป็นจุดสูงสุดของหลักนิติธรรมที่ถือว่ากฎหมายที่อยู่ใน ลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับกฎหมายที่สูงกว่าย่อมไม่มีผลบังคับใช้นอกจากนี้หลักนิติธรรมยังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- (1) หน่วยงานมีการแบ่งแยกใช้อำนาจอย่างชัดเจน
- (2) หน่วยงานมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลากรและประชาชน และแจ้งให้ประชาชนทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ในการรับบริการจากหน่วยงาน
- (3) หน่วยงานมีความผูกพันต่อกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ
- (4) กฎระเบียบของหน่วยงานมีความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้
- (5) ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่
- (6) กฎหมายที่กำหนดโทษของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกฎหมาย
- (7) กฎระเบียบของหน่วยงานไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานะที่สูงกว่า
- (8) มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2) หลักคุณธรรม คือ สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรมเป็นเครื่องประดับประดาใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาปใฝ่ความดี เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายใน และเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นและเหมาะสมกับความต้องการของสังคมไทย ซึ่งหลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้อง โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ นอกจากนี้ หลักคุณธรรมยังรวมไปถึง

การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลงคุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและ ใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย ทุกวันนี้ ในการบริหารงานภาครัฐ จำเป็นต้องอาศัย “หลักคุณธรรม” ในการประกอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะดุลพินิจสามารถ เชื่อมโยงถึงระบบคุณค่าหรือค่านิยมต่าง ๆ ในระบบราชการ ซึ่งจะกำหนด พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและชี้แนะวิธีการให้บริการแก่ประชาชนด้วย ซึ่งหลักคุณธรรมในการดำเนินงานภาครัฐสามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.1) การปลอดการคอร์รัปชั่น คือ การที่เจ้าหน้าที่จะต้อง ไม่มีการทำผิดกฎหมาย หรือทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว

2.2) การปลอดจากการกระทำผิดวินัย คือ การที่เจ้าหน้าที่ จะต้องไม่กระทำผิดวินัย ในหน่วยงาน

2.3) ความเป็นกลางของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารของหน่วย งานจะต้องมีการบริหารงานด้วยความเป็นกลางและเป็นธรรม

2.4) ความปลอดจากการกระทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ คือ การที่เจ้าหน้าที่จะต้องไม่กระทำต่างไปจากมาตรฐานวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณของอาชีพ แม้ว่าจะไม่ได้ระบุไว้ในกฎและวินัยก็ตามนอกจากนี้ หลักคุณธรรมยังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

(1) มีการทำผิดกฎหมายอย่างโจ่งแจ้ง เช่น ทุจริตต่อหน้าที่หรือ ซื่อขายตำแหน่ง

(2) มีการปฏิบัติงานที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้

(3) มีการปฏิบัติที่มากกว่าหรือน้อยกว่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เช่น วางตนอยู่เหนือกฎหมายหรือวางศาลเตี้ย

(4) มีการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น บังคับผู้ต้องหาให้รับสารภาพ

(5) มีการกระทำผิดวินัยกรณีเกี่ยวกับงานโดยตรง เช่น ไม่ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความสุจริตเที่ยงธรรม หรือละทิ้งหน้าที่ราชการ

(6) มีการกระทำผิดวินัยกรณีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล เช่น กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา

(7) มีการทำผิดวินัยเกี่ยวกับพฤติกรรมส่วนตัว เช่น เล่นการพนัน เสพยาเสพติด

(8) มีการกระทำผิดวินัย กรณีไม่สนองตอบความต้องการของ ประชาชน เช่น อำนวยความสะดวกประชาชน

(9) มีข้าราชการ/ลูกจ้างได้รับโทษวินัยจากการกระทำผิด

(10) หน่วยงานถูกร้องเรียนจากประชาชนที่มาติดต่อราชการ เช่น บริการไม่ดี ประชาชนไม่พอใจการให้บริการของหน่วยงาน

(11) มีปัญหาขาดความสามัคคี เช่น มีความขัดแย้งระหว่างเจ้า หน้าที่ในระดับเดียวกันสูงกว่า หรือต่ำกว่าตน

(12) มีกรณีทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยม/จรรยาบรรณวิชาชีพ นิยม (แต่ไม่เข้าข่ายกระทำผิดวินัย เช่น ไม่ปฏิบัติตามธรรมเนียมของ ราชการหรือไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมของ ศาสนา

(13) มีกรณีทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ วิชาชีพที่เกี่ยวกับ ขั้นตอนหรือวิธีปฏิบัติงาน เช่น เสนองานข้ามขั้นตอน หรือ เพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามวิธีการที่ปฏิบัติกันอยู่

3) หลักความโปร่งใส หลักความโปร่งใสได้มีกล่าวถึงนิยามครั้งแรกในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษา ที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนได้ ซึ่งความโปร่งใสเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมที่ประจักษ์ชัดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความโปร่งใสจะมีลักษณะตรงกัน ข้ามกับการทุจริต คอร์รัปชัน เพราะการคอร์รัปชันเป็นการที่เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจกระทำการใด ๆ เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งความโปร่งใสมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1) ด้านโครงสร้างของระบบงาน ได้แก่ ระบบงานของหน่วยงานมีความโปร่งใสไม่ปกปิด มีระบบการตรวจสอบ ภายในที่เข้มแข็ง ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงานของ หน่วยงาน มีระบบการบริหารเงินและพัสดุที่รัดกุม และบุคลากรใหม่ๆ เข้ามาอยู่ในหน่วยงานด้วย ระบบคุณธรรมและมีความสามารถสูงมากขึ้น

3.2) ด้านระบบการให้ทุน ได้แก่ มีผลประโยชน์ ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานจนประสบ ผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพสูง หรือ บุคลากรที่ซื่อสัตย์ มีระบบรายได้หรือผลประโยชน์เกื้อกูลรองรับ มาตรฐาน ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น

3.3) ด้านระบบการให้โทษ ได้แก่ มีระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับฟ้องร้อง ผู้กระทำผิดหรือการตรวจสอบการทำงาน ในหน่วยงาน มีวิธีการยุติธรรมสำหรับพิจารณาโทษ ผู้กระทำผิด มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว มีการป้องกันผู้ส่อทุจริตหรือด้อย ประสิทธิภาพให้ ปรับปรุงตน

3.4) ด้านการเปิดเผยของระบบงาน ได้แก่ ประชาชน ได้เข้ารับรู้การทำงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น การมีสมาคมวิชาชีพเข้ามาร่วมตรวจสอบหน่วยงานนอกจากนี้ หลัก ความโปร่งใสยังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- (1) มีระบบการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง
- (2) ระบบของหน่วยงานมีความโปร่งใส เห็นภาพระบบงานทั้งหมดได้ชัดเจน
- (3) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงานของหน่วยงาน
- (4) มีระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง
- (5) มีการกำหนดรายละเอียดเรื่องที่ต้องเปิดเผย
- (6) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทาน

การออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

(7) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชนได้มีโอกาส ควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่าง ๆ มากขึ้น

(8) มีผลตอบแทนให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ

(9) มีผลตอบแทนให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง

(10) มีผลตอบแทนให้แก่บุคลากรที่ซื่อสัตย์

4) หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะการประชา พิจารณ์ การแสดงประชามติ หรือ อื่น ๆ นอกจากนี้ยังเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้เกิดความคิด สร้างสรรค์การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน พลังการทำงานที่สอดประสาน (Synergy) เพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการให้บริการประชาชน ซึ่งหลักการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบ 5 หลัก ดังนี้

4.1) หลักการรวมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามาในกระบวนการ (Inclusiveness) ซึ่ง หลักการนี้จะตรงข้ามกับหลักการกีดกันกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาในกระบวนการ (Exclusiveness) ที่ หลักการอย่างหลังมีการเชิญชวนเฉพาะกลุ่มคนที่มีทัศนคติเดียวกันหรือพวกเดียวกันเข้ามามีส่วนร่วม เท่านั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเปิดเผยและ ให้เป็นไปด้วยความเต็มใจและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาครัฐกลัว การต่อต้านหรือความเห็นที่แตกต่างจากการเปิดให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งที่การปิดกั้นการมีส่วน ร่วมอาจสร้างปัญหาในระยะยาวได้มากกว่า เช่นการดำเนินการโครงการอาจไม่ได้รับการยอมรับจาก คน ที่ได้รับผลกระทบ หรือประชาชนที่ห่วงใย (concerned citizen) จนโครงการอาจประสบ ความล้มเหลวได้

4.2) การเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินควรเป็น การสื่อสารสองทาง (Dialogue) และมีการโต้ตอบกลับ (Feedback) เมื่อภาครัฐจะดำเนินการอะไร นอกจากให้ข้อมูลกับประชาชนแล้ว จะต้องสร้างกลไกหรือวิธีการให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุก กลุ่มสามารถส่งข้อมูลกลับมายังภาครัฐได้และภาครัฐควรพยายาม ทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้เสียงสะท้อน กลับมาจากประชาชน ซึ่งข้อมูลหรือ ความเห็นที่ภาครัฐได้รับมาทั้งหมดนั้น จะต้องนำมาประกอบ การตัดสินใจโดยอาจไม่ใช่ว่าทุกข้อมูลที่ได้มาดำเนินการจริง แต่ก็ควรให้เหตุผลได้ว่า ทำไมถึงตัดสินใจ ดำเนินการเช่นนั้น

4.3) การจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร ราชการต้องยืนอยู่ บนหลักการของความซื่อสัตย์และเปิดเผย การยึดหลักความซื่อสัตย์และเปิดเผยจะส่งผลต่อ ภาพลักษณ์ขององค์กรภาครัฐทำให้เป็นที่เชื่อถือของประชาชน (Public Trust) และสร้างความร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในระยะยาว

4.4) ในการสร้างและปฏิบัติตามภารกิจเพื่อให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม หน่วยงาน ของรัฐต้องมีพันธะทางจิตสำนึก (Ethical Obligations) ภาครัฐจะต้องพยายามทุกวิธีการ ในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมให้ได้ เช่น ต้องแจ้งประชาชนตลอดเวลาถึง มาตรการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการการชี้ช่องทางต่าง ๆ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ที่สำคัญภาครัฐ จะต้องอำนวยความสะดวกและสร้างความประทับใจให้กับ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม

4.5) การเริ่มต้นเร็วการมีส่วนร่วม ของประชาชนต้องเริ่มต้นเร็วนี้หมายถึง ต้องเปิดให้มีส่วนร่วมตั้งแต่คิดริเริ่มโครงการ รัฐต้องออกไปหาชุมชนและ ให้ข้อมูลก่อนจะเริ่มกระบวนการตัดสินใจ หรือที่เรียกว่า Early Outreach ซึ่งการทำเช่นนี้จะช่วยลดการให้ข้อมูลข่าวสารผิด ๆ หรือข่าวลือที่จะนำไปสู่การขาดความน่าเชื่อถือของภาครัฐ ในการ ดำเนินการต่าง ๆ ได้

4.6) การวางแผนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการจัดลำดับ ก่อนหลังของโครงการและยุทธวิธีในการจัด ซึ่งจะต้องมีการหาข้อมูลของพื้นที่ จำนวนกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียเพื่อค้นหารูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้น การวางแผนที่รอบคอบจึงสำคัญมากต่อความสำเร็จของการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน

อย่างไรก็ตาม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (level of participation) ยังแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

(1) ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (inform) คือ ระดับต่ำสุดของการมีส่วนร่วม ของประชาชน ซึ่งมีความจำเป็นมากต่อการมี ส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นไป เพราะจะมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ ครบถ้วนของประชาชน แต่การมีส่วนร่วมใน ระดับนี้ ประชาชนจะมีบทบาทน้อยมาก เพียง แต่ทราบว่าเกิดอะไรที่ไหน เป็นลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากรัฐสู่ ประชาชน เช่น การใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์การจัดทำป้าย การพาชมสถานที่จริง การจัดทำวารสาร เป็นต้น

(2) ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับหารือ (consult) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกนึกคิดและความเห็นประกอบการตัดสินใจโดย ภาครัฐจะเป็นผู้ตัดสินใจสุดท้าย ประชาชนมีหน้าที่เพียงแค่ให้ข้อมูล เช่น การประชุมสาธารณะการสำรวจความคิดเห็น

(3) ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท (involve) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่างรัฐกับประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยข้อมูลที่ได้จากประชาชนจะสะท้อนออกมา เป็นทางเลือกต่าง ๆ การมีส่วนร่วมแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการตัดสินใจ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ

(4) ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (collaboration) การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในขั้นนี้มีลักษณะคล้ายกับระดับการเข้ามามี บทบาท (Involve) แต่ในระดับของการสร้างความร่วมมือ จะมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่า และให้ประชาชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมสูง โดยภาครัฐและประชาชนจะร่วมมือกันตัดสินใจ ซึ่งจะทำให้ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง เช่น คณะที่ปรึกษา ฝ่ายประชาชนคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน

(5) ระดับที่ 5การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน (empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทของประชาชนในระดับสูงสุด โดยรัฐจะ ดำเนินการตามที่ประชาชนตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การลง ประชามติ การแก้ไขความขัดแย้งโดยกระบวนการประชาคม เป็นต้น หน้าที่ของภาครัฐในการมีส่วนร่วมขั้นนี้จะต้องให้ข้อมูลสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน เนื่องจากภาครัฐมีทรัพยากรมากมายในการดำเนินการให้ข้อมูล ได้และสุดท้ายภาครัฐจะต้องนำเสนอทางเลือกเพื่อให้ประชาชน

ตัดสินใจจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดินทั้ง 5 ระดับนั้น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของภาครัฐที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด แต่ภายใต้บรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีความรู้ และความตื่นตัวเช่นในปัจจุบันนี้ ภาครัฐคงจะปฏิเสธหรือปิดกั้นไม่ให้ ประชาชนมีส่วนร่วมเลยคงเป็นไปไม่ได้แล้ว นอกจากนี้ หลักการมีส่วนร่วมยังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- (1) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นจากจากบุคคลภายนอก
 - (2) หน่วยงานมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานภายนอก
 - (3) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เท่านั้น
 - (4) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบ โดยตรง
 - (5) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นเมื่อนายสั่ง/หรือมีกฎหมายกำหนด
 - (6) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นเมื่อร้องขอหรือต้องร้องขอ
 - (7) หน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ต้องร้องขอ
 - (8) เจ้าหน้าที่ระดับต้นคือผู้รับทราบข้อคิดเห็นหรือรับฟัง ความคิดเห็น
 - (9) ผู้บริหารระดับกลางคือผู้รับทราบข้อคิดเห็นหรือรับฟังความคิดเห็น
 - (10) ผู้บริหารระดับสูงคือผู้รับทราบข้อคิดเห็นหรือรับฟัง ความคิดเห็น
 - (11) ข้อคิดเห็นที่รับฟังไม่ได้ รับการตอบสนอง
 - (12) ข้อคิดเห็นที่รับฟังได้ รับการตอบสนอง แต่ไม่นำไปพิจารณาประกอบ
- การตัดสินใจ
- (13) ข้อคิดเห็นที่รับฟังได้รับการตอบสนอง และไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจ
 - (14) เวลาที่หน่วยงานต้องตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบแก่ประชาชน หน่วยงานตัดสินใจก่อนแล้วจึงให้ข้อมูลแก่ประชาชน
 - (15) มีการให้ข้อมูลแก่ประชาชนแล้วตัดสินใจทันทีโดยไม่ให้ เวลาเพื่อรับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจ
 - (16) ในกรณีที่ต้องตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบแก่ประชาชน มีการให้ข้อมูลแก่ประชาชนมากพอและนานพอแล้วให้เวลาในการรับฟังอย่างทั่วถึง
 - (17) หน่วยงานมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องภารกิจที่หน่วยงานให้บริการ
 - (18) หน่วยงานได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์
 - (19) หน่วยงานมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานสำหรับประชาชน
 - (20) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต้องเสียค่าใช้จ่าย
 - (21) มีการแจ้งผลการแก้ไขปรับปรุงตามข้อร้องเรียนผ่าน เครือข่ายสารสนเทศ
 - (22) เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียนแล้วมีการแจ้งให้ผู้ร้องทราบ
- 5) หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หรืออีกความหมายหนึ่งที่ว่า จะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนผู้รับบริการ ในฐานะเป็นผู้ซื้อบริการที่คาดหวังว่าจะได้รับการบริการที่ดีมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และมีราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม และนอกจากมีความรับผิดชอบดังเดิมที่

เคยมีต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานแล้ว ยังต้องรับผิดชอบต่อสังคมสาธารณะ และผู้รับบริการเพิ่มขึ้น ซึ่งหลักความรับผิดชอบของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ๆ ดังนี้

5.1) ความรับผิดชอบที่มุ่งเน้นการมอบหมายและความไว้วางใจ (fiduciary) คือ ความรับผิดชอบที่เน้นการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตาม กฎหมาย ระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์นโยบาย ข้อบังคับ และคำสั่ง (compliance based accountability) ซึ่งเป็นรูปแบบขั้นพื้นฐานของความรับผิดชอบในรูปแบบอื่น ๆ และเน้นการให้ความสำคัญกับปัจจัยนำเข้า (inputs) และกระบวนการ (process) ของการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าภาระรับผิดชอบต่อกระบวนการ (accountability for process) ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อการใช้อำนาจรัฐ (accountability for the use of power) และ ความรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน (accountability for finance)

5.2) ความรับผิดชอบที่มุ่งเน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน (performance-based accountability) คือ ความรับผิดชอบที่เน้นเรื่องคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่าของเงิน หรือเรียกอีกอย่างว่า ความรับผิดชอบต่อผลงาน (accountability for results)

5.3) ความรับผิดชอบต่อการปรับปรุงขีดสมรรถนะ (capacity - based accountability) คือ ความรับผิดชอบที่มุ่งเน้นมาตรการเชิงบวกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การให้ค่าตอบแทนและ เงินรางวัลตามผลงาน (performance - related pay) การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมหรือสามารถใช้งบประมาณที่ประหยัดได้ (cost saving) เพื่อลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

นอกจากนี้ หลักความรับผิดชอบยังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- (1) ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทำความเข้าใจและเห็นชอบกับวัตถุประสงค์เป้าหมาย และความคาดหวังจากการทำงานชิ้นนั้นเสมอ
- (2) ทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงาน ท่านจะทราบถึงความคาดหวัง ที่ต้องการจากการทำงานชิ้นนั้นเสมอ
- (3) ผู้บริหารองค์การได้สื่อสารและทำความเข้าใจในเรื่องแผน รวมขององค์การแก่ทุกคนที่รับผิดชอบ
- (4) ผู้บริหารองค์การได้มีการสื่อสารและทำความเข้าใจในเรื่อง แผนการปฏิบัติงานย่อย (Operational plan) แก่ทุกคนที่รับผิดชอบ
- (5) องค์การของท่านจะมีการทำเป้าหมายย่อย ๆ (Milestone) ที่ต้องการบรรลุในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
- (6) องค์การของท่านได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard of Performance) ชัดเจน
- (7) องค์การของท่านมีการติดตามประเมินผล และจัดการกับผลการปฏิบัติงานที่ไม่มีคุณภาพ
- (8) องค์การของท่านมีการจัดทำดัชนีวัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
- (9) ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน บุคลากรจะทราบถึงดัชนีวัดในการปฏิบัติงานทุกครั้ง

ถูกเงิน

(10) ในการปฏิบัติงาน องค์การของท่านจะมีการวางแผน สำรองไว้ในกรณีที่เกิดเหตุ

- (11) สมาชิกทุกคนในองค์การมีความเข้าใจและรับทราบแผนสำรอง
- (12) องค์การของท่านมีมาตรการแก้ไขหรือลดผลกระทบอย่างชัดเจน
- (13) ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจรับสิ่งใหม่ๆ และเทคโนโลยีสมัยใหม่เสมอ
- (14) องค์การของท่านมีมาตรการในการจัดการกับผู้ที่ไม่ยอมพัฒนาเปลี่ยนแปลง
- (15) มีการจัดทำข้อตกลงภายในการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- (16) มีการแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนที่เกิดจากการปฏิบัติราชการ
- (17) ผลการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมจะได้รับการยกย่องในระดับองค์การ
- (18) บุคคลแต่ละคนจะได้รับการปฏิบัติต่อตนในทางบวกเมื่อ เขาปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จและทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค อาทิ การพูดให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย มิใช่มีแต่รางวัลตอบแทนในรูปของวัตถุ หรือตัวเงินเท่านั้น

6) หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขัน ได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน หากพิจารณาถึงแก่นสารของหลักความคุ้มค่าแล้ว จะครอบคลุม 3 องค์ประกอบ ดังนี้

การบริหารจัดการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

- (1) การประหยัด
- (2) ความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนี้ หลักความคื้ค่ายังประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้

- (1) มีการกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน
- (2) ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในหน่วยงาน
- (3) ผู้บริหารเปิดรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนทั่วไป
- (4) มีการกำหนดแผนปฏิบัติการย่อย (Operation Plan) เป็นระบบในหน่วยงาน
- (5) มีการสื่อสารและทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการย่อยกับบุคลากรในหน่วยงานย่อย ๆ
- (6) มีการสื่อสารและทำความเข้าใจแผนปฏิบัติการย่อยอย่างสม่ำเสมอ
- (7) มีวิธีการและขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ
- (8) มีหน่วยงานที่ทำการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในโดยเฉพาะ
- (9) มีการสื่อสารและทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของ

หน่วยงานกับบุคลากรในหน่วยงาน

(10) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของหน่วยงานแสดงให้เห็นว่ามีความพยายามปรับปรุง

(11) พันธกิจและเป้าหมายของหน่วยงานแสดงให้เห็นว่ามีการประหยัดการใช้งบประมาณกำลังคน เครื่องมือ ฯลฯ

- (12) หน่วยงานมีการจัดทำรายงานการเงินสม่ำเสมอทุกปี
- (13) หน่วยงานมีการจัดทำบัญชีต้นทุนต่อหน่วย (สินค้า บริการ)

(14) จำนวนผลผลิตและบริการของหน่วยงานมีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับ
หน่วยงาน

- (15) ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้ตามเป้าหมายที่กำหนด
- (16) ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด
- (17) มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมเพื่อลดขั้นตอน ติดตามกำกับดูแล
- (18) มีการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย เพื่อลดต้นทุน
- (19) มีการทบทวนภารกิจและโครงสร้างของหน่วยงานเพื่อความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- (20) อัตรากำลังของบุคลากรในปัจจุบันมีจำนวนเหมาะสมกับปริมาณงาน
- (21) มีการนำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานมาใช้ในการบริหารงาน
- (22) มีการนำการประเมินผลงานของเจ้าหน้าที่มาใช้จัดสรรเงิน รางวัลตามผลสำเร็จ

ของงาน

ณดา จันทรสม (2556) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลว่าเมืองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของกรรมการ คือ การทำหน้าที่กำกับหน้าที่การดำเนินงานขอฝ่ายจัดการและรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง
- 2) หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ คือ การกำหนดบทบาทของฝ่ายจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 3) หลักนิติธรรม คือ กฎระเบียบข้อบังคับที่เพียงพอในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานรวมถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) หลักความโปร่งใส คือ การเปิดเผยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหมายถึงการสื่อสารระหว่างบริษัท และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกรอบที่จำเป็นเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 5) หลักประสิทธิภาพ คือ การจัดการผลการดำเนินงานและความเสี่ยงอย่างเหมาะสม
- 6) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม คือ การสื่อสารระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกรอบที่จำเป็น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับข้อมูลเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในกรอบที่จำเป็นเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับข้อมูลเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของตนได้
- 7) การติดตามตรวจสอบได้คือ การสร้างกลไกในการตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เป็นระบบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงกลไกในการตรวจสอบนั้นได้

ปธาน สุวรรณมงคล (2558) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลเมืองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ตามที่โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาในประเทศต่าง ๆ ได้จัดทำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วม (Participation) คือ ชายและหญิงทุกคนควรมีสหิทธิมีเสียงในการตัดสินใจโดยทางตรงและทางอ้อมผ่านทางสถาบันตัวแทน อันชอบธรรมของตน การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2) นิติธรรม (Rule of Law) คือ กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มี การเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของ สิทธิมนุษยชน

3) ความโปร่งใส (Transparency) คือ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียน ของข้อมูล ข่าวสารโดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึง สถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้ โดยตรง

4) การตอบสนอง (Responsiveness) คือ สถาบัน กระบวนการดำเนินงาน ต้องพยายาม ดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) คือ การประสานความแตกต่างใน ผลประโยชน์ของฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นนโยบาย และกระบวนการ ขั้นตอนใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) คือ ชายและหญิงทุกคน ต้องมีโอกาสใน การปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) คือ สถาบันกระบวนการ ต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) คือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรภาคประชาสังคม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสีย ในสถาบันของตน

9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) คือ ผู้นำและบรรดาสาธารณชนต้องมีมุมมอง ที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการ บริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการและความจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าวตลอดจนมี ความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใน แต่ละประเด็นนั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555ก) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลของ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ เพื่อให้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมี ความง่ายต่อความเข้าใจสะดวกต่อการจดจำและการนำไปปฏิบัติผ่านมติเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีคือ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิด ผลผลิตที่มีคุณภาพคุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลด ขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจน ยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัย และไม่มี ความจำเป็น

2) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ การปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อ ตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การมีการวางแผนเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนอง ต่อความคาดหวังของประชาชนสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานมี

การจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศรวมถึงมีการติดตาม 2 ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) การตอบสนอง (Responsiveness) คือ การปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพสามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

4) การรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) คือ การปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยรวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

5) เปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) คือ การปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมารวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

6) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

7) ความเสมอภาค (Equity) คือ การปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกันซึ่งจะไม่มี การแบ่งแยกด้านชายหญิงถิ่นกำเนิดเชื้อชาติภาษาเพศอายุสภาพทางกายหรือสุขภาพสถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมความเชื่อทางศาสนาการศึกษาอบรมและอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

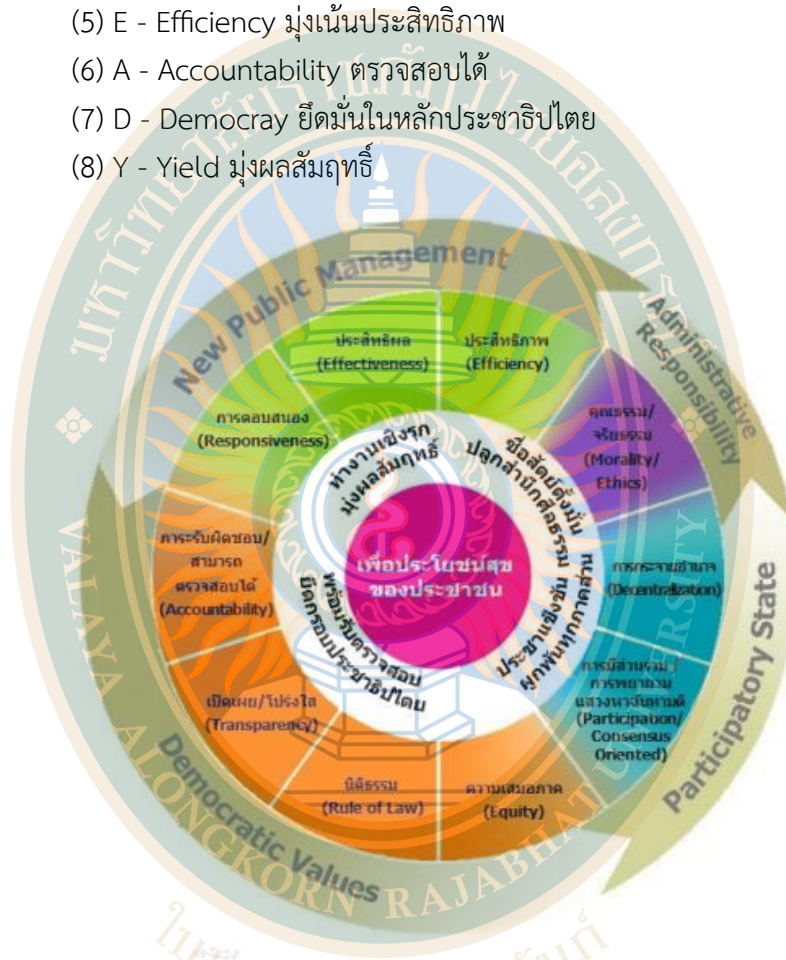
8) การมีส่วนร่วมการพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation/Consensus oriented) คือ การปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนรวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงานทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องได้มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

9) การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

10) คุณธรรม/จริยธรรม (Morality / Ethic) คือ การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรมและตรงตามความคาดหวังของสังคมรวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ

เจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการ 8 ประการ ที่เรียกว่า “I AM READY” ได้แก่

- (1) I - Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- (2) A - Activeness ทำงานเชิงรุกคิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- (3) M - Morality มีศีลธรรมคุณธรรมและจริยธรรม
- (4) R - Responsiveness คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- (5) E - Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- (6) A - Accountability ตรวจสอบได้
- (7) D - Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- (8) Y - Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

ภาพที่ 3 GG Framework

ที่มา : จาก หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี Good Governance 2555 (น.20) , โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

รัชยา ภักดีจิตต์ (2557) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ 6 ประการ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีดังนี้

1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายกฎข้อบังคับเหล่านี้โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่นมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

4) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

6) หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการได้ส่วนสาธารณะการแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

Asian Development Bank (2008) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบดังนี้

1) ความสำนึกรับผิดชอบ (accountability) คือ ความสำนึกรับผิดชอบเป็นสิ่งเชิงบังคับที่ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตอบคำถามในการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐและตอบสนองต่อองค์การที่ให้อำนาจหน้าที่แก่ตนเอง ความสำนึกรับผิดชอบยังอาจหมายถึงหลักเกณฑ์ที่จัดทำไว้เพื่อวัดผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนถึงกลไกในการกำกับเพื่อให้แน่ใจว่า มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2) การมีส่วนร่วม (participation) คือ หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมมาจากการยอมรับว่า ประชาชนเป็นหัวใจของการพัฒนาโดยที่ประชาชนไม่เพียงเป็นผู้รับผลประโยชน์จากการ พัฒนาเท่านั้นแต่ยังเป็นตัวแทนของการพัฒนาอีกด้วย โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมเป็นกลุ่มเช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มสมาคม กลุ่มหอการค้า กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น และร่วมในฐานะปัจเจกบุคคลก็ได้เช่น การลงคะแนนเสียง การแสดงความคิดเห็นผ่านสถานีวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น และ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของการพัฒนา ประชาชนต้องมีช่องทางเข้าถึงสถาบันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอีกด้วย เช่น สถาบันตัวแทนต่าง ๆ

3) การคาดการณ์ได้ (predictability) คือ การมีอยู่ของกฎหมาย กฎ ระเบียบและนโยบายที่กำกับดูแลสังคมอยู่ และการปฏิบัติที่ยุติธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งทำให้สามารถคาดการณ์ได้ถึงผลการกระทำที่จะเกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

4) ความโปร่งใส (transparency) คือ การมีอยู่ของข้อมูลข่าวสารสำหรับสาธารณะและความชัดเจนของกฎ ระเบียบ และการตัดสินใจของรัฐ ความยากลำบากในการทำให้เกิดความโปร่งใส

คือ มีเพียงเจ้าของข้อมูลข่าวสารเท่านั้นที่รู้เรื่อง และมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลที่จำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นในการส่งเสริมสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนโดยการบังคับให้มีอย่างจริงจัง

Organization for Economic Cooperation and Development (2009 น. 63) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบของธรรมาภิบาลดังนี้

- 1) การสร้างความมั่นใจในการมีกรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ
- 2) สิทธิของผู้ถือหุ้นและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้เป็นเจ้าของ
- 3) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
- 4) บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำกับดูแลกิจการ
- 5) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
- 6) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

World Bank Institute (2009) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยกำหนดหลักการ/แนวทางในการวัดระดับคุณภาพการ กำกับดูแลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองในประเทศต่าง ๆ ครอบคลุม 6 มิติดังต่อไปนี้

1) การมีสิทธิมีเสียงของประชาชนและการรับผิดชอบ (Voice and Accountability) หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลด้วยตนเองรวมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนตลอดจนเสรีภาพในการชุมนุม

2) ความมีเสถียรภาพทางการเมืองและปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) หมายถึง โอกาสความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะไร้เสถียรภาพหรือถูกโค่นล้มโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเช่นการใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย เป็นต้น

3) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (Government Effectiveness) หมายถึง การให้บริการและความสามารถของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนระดับความเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองรวมถึงคุณภาพของการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐบาลที่มีต่อนโยบายดังกล่าว

4) คุณภาพของมาตรการควบคุม (Regulatory Quality) หมายถึง ชีตความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและออกมาตรการควบคุมรวมถึงการบังคับใช้นโยบายและมาตรการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและเอื้อต่อการส่งเสริมให้ภาคเอกชนสามารถพัฒนาได้

5) นิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ระดับของการที่บุคคลฝ่ายต่าง ๆ มีความมั่นใจและยอมรับปฏิบัติตามกฎกติกา ในการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยเฉพาะคุณภาพของการบังคับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาการตรวจและการอำนวยความสะดวกรวมถึงโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเกิดอาชญากรรมและความรุนแรง

6) การควบคุมปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) หมายถึง การใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพฤติมิชอบเพียงเล็กน้อยหรือขนาดใหญ่รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยชนชั้นนำทางการเมืองและนักธุรกิจเอกชนที่ มุ่งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ (2552) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล 8 หลักการ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งชายหญิงคือการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดกับประชาชนการมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มีการบังคับสมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงานสถาบันหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

2) การปฏิบัติตามกฎธรรมาภิบาลต้องการความถูกต้องตามกรอบของกฎหมายไม่เลือกปฏิบัติไม่ลำเอียงมีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชนโดยเท่าเทียมกันทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

3) ความโปร่งใสความโปร่งใสเป็นการตรวจสอบความถูกต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาสิ่งนี้ช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันได้ทั้งในภาครัฐและเอกชนสื่อจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากสำหรับการตรวจสอบและรายงานผลงานดำเนินงานโดยการนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้องให้แก่สังคมได้รับทราบ

4) ความรับผิดชอบความรับผิดชอบเป็นการพยายามให้คนทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานถ้าที่จะคิดถ้าที่จะตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการคิดและการตัดสินใจนั้น ๆ

5) ความสอดคล้องความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคมซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมากโดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันและความต้องการที่สอดคล้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมการจะพัฒนาสังคมได้ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

6) ความเสมอภาคความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาลทั้งการบริการด้านสวัสดิการตลอดจนสาธารณูปโภคด้านอื่น ๆ ก่อน

7) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินที่ลงทุนหรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงที่สุดต่อมวลมนุษยชาติโดยพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

8) การมีเหตุผลการมีเหตุผลเป็นความต้องการในทุกสังคมประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อภาระการกระทำของตนด้วยผลที่สมเหตุสมผลการมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้ ถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายความโปร่งใสและตรวจสอบได้

สถาบันพระปกเกล้า (2549) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลมี 6 หลัก และมีตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในปี 2549 ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม มี 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- 1.1) หลักการแบ่งแยกอำนาจ
- 1.2) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- 1.3) หน่วยงานที่มีหลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่
- 1.4) หน่วยงานได้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา
- 1.5) ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่
- 1.6) หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดไม่มีโทษโดยไม่กฎหมาย”
- 1.7) หน่วยงานยึดหลักการทำงานภายใต้กฎ ระเบียบสูงสุด

- 2) หลักคุณธรรม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 2.1) การปลอดจากการทุจริต
 - 2.2) การปลอดจากการทำผิดวินัย
 - 2.3) การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ
 - 2.4) ความเป็นกลางของผู้บริหาร
- 3) หลักความโปร่งใส มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 3.1) ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบงาน
 - 3.2) ความโปร่งใสด้านระบบการให้ทุน
 - 3.3) ความโปร่งใสของระบบการให้โทษ
 - 3.4) ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยของระบบงาน
- 4) หลักการมีส่วนร่วม มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 4.1) การมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลประชาชน
 - 4.2) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็นและปรึกษาหารือ
 - 4.3) การมีส่วนร่วมในระดับวางแผน/ตัดสินใจ
 - 4.4) พัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน
- 5) หลักความรับผิดชอบ มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 5.1) หน่วยงานที่มีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน
 - 5.2) หน่วยงานที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน
 - 5.3) หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.4) หน่วยงานมีระบบติดตามประเมินผล
 - 5.5) หน่วยงานมีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน
 - 5.6) หน่วยงานมีแผนสำรอง
- 6) หลักความคุ้มค่า มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่
 - 6.1) การประหยัด
 - 6.2) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - 6.3) มีศักยภาพในการแข่งขัน

พิเศษ ปันรัตน์ (2564) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีองค์ประกอบ 10 ประการ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้ระบุไว้ ดังนี้

1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) คือผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการรวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีการกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) คือการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้

องค์การสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) คือการให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจรวมถึงตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) คือการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะรวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5) หลักความโปร่งใส (Transparency) คือกระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือกระบวนการที่ข้าราชการประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหาหรือร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) คือการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจทรัพยากรและภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น ๆ (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควรรวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรโดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือการใช้อำนาจของกฎหมายกระเปียบข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9) หลักความเสมอภาค (Equity) คือการได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหรือหญิงถิ่นกำเนิดเชื้อชาติภาษาเพศอายุความพิการสภาพทางกายหรือสุขภาพสถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมความเชื่อทางศาสนาการศึกษาการฝึกอบรมและอื่น ๆ

10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) คือการหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

จากองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลของผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลจากนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา

องค์ประกอบหลักของ ธรรมาภิบาล	สำนักนายกรัฐมนตรี (2542)	สถาบันพระปกเกล้า (2549)	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (2555)	สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557)	รัชฎาภิเษกศาสตร์ (2557)	พิเศษ ปันรัตน์ (2564)	รวม
1. หลักนิติธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. หลักคุณธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	5
3. หลักความโปร่งใส	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
4. หลักการมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
5. หลักความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
6. หลักความคุ้มค่า	✓	✓		✓	✓	✓	5
7. หลักประสิทธิภาพ			✓			✓	2
8. หลักการกระจายอำนาจ			✓			✓	2
9. หลักการกระจายอำนาจ			✓				1
10. หลักการกระจายอำนาจ			✓				1
11. หลักความเสมอภาค			✓				1

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยสรุปได้ องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่เน้นนโยบายหลัก และหลักเกณฑ์การปฏิบัติจะคล้ายกัน และอยู่ในกรอบของหลักธรรมาภิบาลตามสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555ก) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล จำนวน 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย นักวิชาการได้ให้ความหมายและคำนิยามของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม

ได้มีผู้ให้ความหมายหลักนิติธรรมไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ซึ่งในการนำหลักนี้มาปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรมและความยุติธรรมเพราะ เมื่อระบบกฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้นคนในสังคมก็เริ่มมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจยากมีวิธีปฏิบัติที่สับสนและเกิดความระแวงว่าข้าราชการจะแสวงหาประโยชน์ในการดำเนินการโดยจะบังคับใช้กฎหมายระเบียบเหล่านี้อย่างไม่เป็นธรรมในเรื่องนี้ภาครัฐจะต้องมีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เข้าใจง่ายและมีการเผยแพร่ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายกับประชาชนให้ดีให้ประชาชนเข้าใจว่าการตราและบังคับใช้กฎหมายอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความจำเป็นจริง ๆ มิฉะนั้นประชาชนจะต่อต้านไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่บังคับใช้นอกจากเรื่องความเป็นธรรมแล้วจะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการร่างออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายให้มีความรัดกุมรวดเร็วและเป็นธรรมด้วย

ไซยา ภาวะบุตร (2554) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตราหมายถึงการตรากฎหมาย การบังคับการใช้เป็นไปตามกฎหมายการกำหนดกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) กล่าวว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2555) กล่าวว่า หลักนิติธรรมหมายถึง การตรากฎหมายที่มีความถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกา และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้นต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันภายในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารงาน การบริหารที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลงาน และประชาชนแต่ละองค์กร กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายในเช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึงหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคล

ทิวากร แก้วมณี (2559) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง เป็นหลักที่มีความมุ่งหมายจะคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของรัฐ โดยที่หลักนิติธรรมประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 7 ประการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบร่วมกันหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครองหลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของตุลาการ และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ

อริยรัช แก้วเกาะสะบ้า (2560) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับการเป็นไปตามกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกาอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมของประชาชน

กล่าวโดยสรุป หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้กฎเกณฑ์ กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายระเบียบหลักเกณฑ์ข้อบังคับหรือข้อตกลงต่าง ๆ โดยการใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีความยุติธรรม เสมอภาค และมีความชอบธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิกและมีการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และได้รับการคุ้มครองสิทธิ และการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบสุข สันติสุขแก่หมู่คณะ ส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามไปด้วย

2. หลักคุณธรรม

ได้มีผู้ให้ความหมายหลักคุณธรรมไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2542) กล่าวว่า คุณธรรม คือคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงามให้เป็นจิตที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรักความเมตตา ความสงสารอยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดี การวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจ เสียสละ ความกตัญญูกตเวทีความละเอียดและกลัวบาป เคารพขนบอบ และความสุภาพอ่อนโยน เป็นต้น

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

อรุณ รักธรรม (2551) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องทั้งงานโดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละความอดทนขยันหมั่นเพียรความมีระเบียบวินัย

จุฑามาศ เจริญธรรม และคณะ (2549) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นภาวะนามธรรมอยู่ในจิตใจ

ไชยา ภาละบุตร (2554) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่น อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติที่ถูกต้องเป็นธรรม กติกา และการปฏิบัติตามกฎหมาย

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรม

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม โดยทรงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ยึดมั่น อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

สภาพัฒนาการเมือง (2560) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณความดีสภาพที่เกื้อกูล สภาพที่เกิดขึ้นในจิต มีผลทำให้จิตอยู่ในภาวะ ที่ดีงามพร้อมที่จะสร้างสรรค์ในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ และในส่วนของจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติโดยมีกฎศีลธรรมเป็นหลักแห่งความประพฤติหรือแนวทางของการประพฤติสภาพ ของความประพฤติหรือพฤติกรรม การแสดงออกที่พึงประสงค์

ทิวากร แก้วมณี (2559) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง ความเชื่อหรือบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับความถูกหรือผิด ในความถูกผิดนี้จะถูกกำหนดโดยบริบทของสังคมปรัชญา ศาสนาของบุคคล และเมื่อพิจารณาหลักคุณธรรมในหลักธรรมมาภิบาลให้เป็นรูปธรรมต่อการวัดและประเมิน จึงพิจารณาคุณธรรมในฐานะของจรรยาบรรณ นั่นคือ มาตรฐาน 52 ความประพฤติและการใช้ดุลยพินิจทางศีลธรรมว่าถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร นั่นคือศีลธรรม ประจำวิชาชีพซึ่งมีความหมายแคบกว่าจรรยาบรรณของสังคม

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2559) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติหรือหลักความจริงเป็นแนวทางแห่งการประพฤติปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐาน และการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และ ดำเนินชีวิตประจำวัน

3. หลักความโปร่งใส

ได้มีผู้ให้ความหมายหลักความโปร่งใสไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่ายมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

บรรศักดิ์ อูวรรณโณ (2549) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการซึ่งเปิดเผย บุคลากรของสถานศึกษาต้องสามารถเข้าไปสอบถามได้ถึงการดำเนินงาน การเงิน ทรัพย์สิน และการบริหารของผู้บริหารในระดับวิชาการเองจะต้องมีการประกันคุณภาพ ทั้งงานวิชาการ งานวิจัย การเรียนการสอน และการวัดผลการศึกษา ซึ่งนักศึกษสามารถสอบถามครูอาจารย์ได้ถึงการให้ คะแนนรวมถึงงานวิจัย ต้องมีระบบควบคุมคุณภาพที่โปร่งใส มีการตีพิมพ์เผยแพร่ได้

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภู่อะกุล (2545) กล่าวว่า หลักความโปร่งใสว่าเป็น การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวง การให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจ ง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนได้

สถาบันพระปกเกล้า (2549) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่ง กันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส

จรัส สุวรรณเวลา (2554) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความเปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอก หน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีการสื่อสาร การแสดงความรับผิดชอบ พร้อมกับการตรวจสอบ รวมทั้งมี กระบวนการในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับการยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือ กระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555ก) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้ง ต้องมีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้าง ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวง การให้ มี ความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วย ภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ทิวากร แก้วมณี (2559) กล่าวว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง ตรงกันข้ามกับการทุจริต คอรัปชั่น โดยที่การทุจริตคอรัปชั่น พฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยอำนาจหน้าที่กระทำการใด ๆ ในลักษณะซ่อนเร้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตน ส่วนความโปร่งใส เป็นความหมายที่ตรงกัน ข้าม หมายถึงความถึง พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพนักงานในองค์กรทำการใดตามอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

กล่าวโดยสรุป หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน ในชาติ เปิดเผย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอก หน่วยงานสามารถเข้าถึง

ข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีการสื่อสาร การแสดงความรับผิดชอบ พร้อมกับการตรวจสอบ รวมทั้งมีกระบวนการในการติดตามและประเมินผลที่ได้รับการยอมรับว่าเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

4. หลักความมีส่วนร่วม

ได้มีผู้ให้ความหมายหลักความมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรีน (2542) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการประชาสัมพันธ์การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วมหมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการและการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์การหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟัง และ นำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการหรือ องค์การ ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การและหน่วยงานที่ดีที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง ส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การทำประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

ทิวากร แก้วมณี (2559) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทางการเมืองและสังคม ที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะได้มีโอกาสแสดงทัศนะ ความต้องการการเรียกร้องต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาความต้องการ การเรียกร้องทัศนะเหล่านั้นจะนำไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งถือเป็นการสื่อสารสองทาง

การุณินท์ รัตนแสนวงษ์ (2559) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การตัดสินใจที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระไม่มี

การบังคับ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงานสถาบันหรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2557) กล่าวว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง ทักษะที่ดีต่อการบริหาร สามารถกระตุ้นและดึงศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาออกมาใช้เพื่อประโยชน์ขององค์กร โดยทักษะที่จำเป็น คือ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งและทักษะในการปรับปรุงพัฒนาตนเอง สามารถสร้างความรักความผูกพันต่อและทุ่มเทการทำงานให้กับองค์กรให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการทำงานเป็นทีม มีวัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม

กล่าวโดยสรุป หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอความคิดเห็น กระตุ้นและดึงศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาออกมาใช้เพื่อประโยชน์ นำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ทุ่มเทการทำงานให้กับองค์กร มีการทำงานเป็นทีม มีวัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการ และการตัดสินใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรและหน่วยงานที่ดีที่สุด

5. หลักความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายความรับผิดชอบไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

ไชยา ภาวะบุตร (2554) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะรวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้ทุนให้โทษตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไป หรือที่อยู่ในความดูแลของตน

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของ บ้านเมืองและ

กระตือรือร้นในการแก้ ปัญหาตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หรืออีกความหมายหนึ่งที่จะต้องรับผิดชอบต่อ ประชาชนผู้รับบริการในฐานะเป็นผู้ซื้อบริการที่คาดหวังว่าจะได้รับการ บริการที่ดีมีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว และมีราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม และนอกจากมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เคยมีต่อผู้บังคับบัญชาตามสายงานแล้วยังต้องรับผิดชอบต่อสังคม สาธารณชน และผู้รับบริการเพิ่มขึ้น

ปธาน สุวรรณมงคล (2558) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรภาคประชาสังคม ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน

ทิวากร แก้วมณี (2559) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การพร้อมรับผิดชอบ เป็นการรับผลถึงผลของการกระทำ การดำเนินการ และการรับผลที่จะตามมาที่เป็นได้ทั้งทางบวก และในทางลบของการตัดสินใจ และการกระทำของตน รวมความหมายถึง การตอบสนองต่อสาธารณะ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ

Finer (1941) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การควบคุมเจ้าหน้าที่หรือบุคลากร ในองค์การโดยผู้มีอำนาจทางการบริหารอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

Yeboah-Assiamah, et al., (2014) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบต่อหมายถึง ความสามารถของระบบที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรใน การส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการ ได้อย่างอิสระโดยไม่มีการบังคับจากฝ่ายบริหาร โดยเน้นไปที่การตอบสนอง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และการให้ข้อมูลที่มีความชัดเจน ความรับผิดชอบต่อการบริหารเป็นมโนธรรมทางด้าน ศีลธรรมเป็นลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารในการแสดงความเมตตา กรุณา การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทางด้านศีลธรรมให้กับพลเมือง นักเรียน และผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการบริหารราชการ เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเป็นธรรม และเป็นการบริหารบ้านเมืองที่ดี

Willa (2018) กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานของรัฐในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จัดเป็นบทบาทที่ถูกต้องและเหมาะสมของรัฐบาล รวมถึงเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการใช้งบประมาณ เป็นการบริหารที่จำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์บนพื้นฐานของหลัก คุณธรรมในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และผลที่เกิดขึ้นจากการบริหาร ซึ่งความรับผิดชอบต่อการบริหารนี้ไม่ได้มีความสำคัญน้อยไปกว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเลย เพราะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพในระยะยาว และควรส่งเสริมให้มีทุกหน่วยงาน

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การบริหารงานที่สามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย ยอมรับผลที่ตามมา รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการให้คุณให้โทษตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

6. หลักความคุ้มค่า

ได้มีผู้ให้ความหมายหลักความคุ้มค่าไว้ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมหลังจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจรัฐบาลได้เข้มงวดในการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและทบทวนให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างหมุนเวียนและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติโดยการสร้างปลูกทดแทนใหม่ ในส่วนของการบริหารราชการได้มีแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐเพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐมีบทบาทภารกิจที่ชัดเจนมีการปรับปรุงงบประมาณระบบการบริหารบุคคลในภาครัฐปรับเปลี่ยนกฎหมายให้ทันสมัยและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมค่านิยมในการทำงานของภาครัฐเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ทุกหน่วยงานในภาครัฐจะต้องรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

เกษม วัฒนชัย (2543) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การทำกิจการใดต้องสร้างระบบคุณภาพมาตรฐาน(quality and standard) ควบคู่กันไปให้มีกำหนดมาตรฐานที่จะไปถึงกำหนดวิธีปฏิบัติและสร้างคู่มือปฏิบัติ แล้วประเมินผลเป็นระยะ การบริหารจัดการทุกด้าน และต้องยึดหลักประหยัดและหลักประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างมีคุณค่าที่สุด

ทิพาวิทย์ เมษสรวรค์ (2543) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรตั้งแต่เวลาวัสดุสิ่งของต่าง ๆ เงื่อนไขการใช้สมองอย่างคุ้มค่า เพื่อให้งานของเรามีประสิทธิภาพรวดเร็ว และไม่ทุจริต

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึงการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่รู้คุณค่าทรัพยากรของชาติและบริหารงานด้วยความประหยัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐต้องให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2557) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขัน ได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

รัชยา ภักดีจิตต์ (2557) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน สูงสุด

สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดำรงรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน และบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

2.3 บริบทสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นศูนย์ของการบริหารและการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับ นโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา แะประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2.3.1 ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีทั้งหมด 26,959 แห่ง จาก 183 สำนักงานเขตฯ จำแนกตามภูมิภาค ข้อมูล ณ วันที่ 8 ธันวาคม 2566 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.)
จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	สพป. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
ภาคกลาง	1. สพป.กรุงเทพมหานคร	37	1069
	2. สพป.พิษณุโลก เขต 1	113	1071
	3. สพป.พิษณุโลก เขต 2	123	1076
	4. สพป.พิษณุโลก เขต 3	163	1259
	5. สพป.สุโขทัย เขต 1	128	1046
	6. สพป.สุโขทัย เขต 2	162	1141
	7. สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1	126	1018
	8. สพป.เพชรบูรณ์ เขต 2	128	1136
	9. สพป.เพชรบูรณ์ เขต 3	188	1392
	10. สพป.พิจิตร เขต 1	132	884
	11. สพป.พิจิตร เขต 2	122	944
	12. สพป.กำแพงเพชร เขต 1	204	1588
	13. สพป.กำแพงเพชร เขต 2	180	1303
	14. สพป.นครสวรรค์ เขต 1	162	1036
	15. สพป.นครสวรรค์ เขต 2	145	1125
	16. สพป.นครสวรรค์ เขต 3	196	1134
	17. สพป.ลพบุรี เขต 1	144	1217
	18. สพป.ลพบุรี เขต 2	136	1116
	19. สพป.ชัยนาท	164	1152
	20. สพป.อุทัยธานี เขต 1	74	455
	21. สพป.อุทัยธานี เขต 2	123	940
	22. สพป.สิงห์บุรี	91	715
	23. สพป.อ่างทอง	144	983
	24. สพป.สระบุรี เขต 1	119	981
	25. สพป.สระบุรี เขต 2	135	1279
	26. สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต 1	177	1727
	27. สพป.พระนครศรีอยุธยา เขต 2	158	1189
	28. สพป.สุพรรณบุรี เขต 1	135	1090
	29. สพป.สุพรรณบุรี เขต 2	132	1123

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพป. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
	30. สพป.สุพรรณบุรี เขต 3	126	957
	31. สพป.นครนายก	131	998
	32. สพป.ปทุมธานี เขต 1	102	1600
	33. สพป.ปทุมธานี เขต 2	67	1183
	34. สพป.นนทบุรี เขต 1	32	684
	35. สพป.นนทบุรี เขต 2	63	1013
	36. สพป.นครปฐม เขต 1	122	1512
	37. สพป.นครปฐม เขต 2	120	1327
	38. สพป.สมุทรปราการ เขต 1	72	1475
	39. สพป.สมุทรปราการ เขต 2	71	1150
	40. สพป.สมุทรสาคร	102	1555
	41. สพป.สมุทรสงคราม	67	508
ภาคตะวันออก	42. สพป.สระแก้ว เขต 1	145	1295
	43. สพป.สระแก้ว เขต 2	118	1156
	44. สพป.ปราจีนบุรี เขต 1	119	962
	45. สพป.ปราจีนบุรี เขต 2	113	798
	46. สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1	138	1441
	47. สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 2	145	1345
	48. สพป.ชลบุรี เขต 1	82	1193
	49. สพป.ชลบุรี เขต 2	112	1171
	50. สพป.ชลบุรี เขต 3	81	1731
	51. สพป.ระยอง เขต 1	114	1956
	52. สพป.ระยอง เขต 2	87	861
	53. สพป.จันทบุรี เขต 1	80	943
	54. สพป.จันทบุรี เขต 2	106	1096
	55. สพป.ตราด	106	1018

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพป. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	56. สพป.หนองคาย เขต 1	156	1117
	57. สพป.หนองคาย เขต 2	104	795
	58. สพป.นครพนม เขต 1	249	1706
	59. สพป.นครพนม เขต 2	181	1448
	60. สพป.สกลนคร เขต 1	175	1892
	61. สพป.สกลนคร เขต 2	255	2048
	62. สพป.สกลนคร เขต 3	182	1799
	63. สพป.อุดรธานี เขต 1	219	2019
	64. สพป.อุดรธานี เขต 2	193	1501
	65. สพป.อุดรธานี เขต 3	203	1672
	66. สพป.อุดรธานี เขต 4	143	1177
	67. สพป.หนองบัวลำภู เขต 1	201	1396
	68. สพป.หนองบัวลำภู เขต 2	102	906
	69. สพป.เลย เขต 1	143	1096
	70. สพป.เลย เขต 2	155	1113
	71. สพป.เลย เขต 3	107	426
	72. สพป.มุกดาหาร	246	1834
	73. สพป.กาฬสินธุ์ เขต 1	169	1174
	74. สพป.กาฬสินธุ์ เขต 2	165	1221
	75. สพป.กาฬสินธุ์ เขต 3	198	1465
	76. สพป.ขอนแก่น เขต 1	154	1345
	77. สพป.ขอนแก่น เขต 2	208	1189
	78. สพป.ขอนแก่น เขต 3	175	1103
	79. สพป.ขอนแก่น เขต 4	175	1172
	80. สพป.ขอนแก่น เขต 5	257	1832
	81. สพป.อำนาจเจริญ	252	1611
	82. สพป.ยโสธร เขต 1	187	1059
	83. สพป.ยโสธร เขต 2	183	1136

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพป. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
	84. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	229	1570
	85. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2	332	2213
	86. สพป.ร้อยเอ็ด เขต 3	212	1483
	87. สพป.มหาสารคาม เขต 1	196	1140
	88. สพป.มหาสารคาม เขต 2	221	1318
	89. สพป.มหาสารคาม เขต 3	145	910
	90. สพป.ชัยภูมิ เขต 1	223	1798
	91. สพป.ชัยภูมิ เขต 2	262	1810
	92. สพป.ชัยภูมิ เขต 3	190	1393
	93. สพป.นครราชสีมา เขต 1	143	1814
	94. สพป.นครราชสีมา เขต 2	175	1402
	95. สพป.นครราชสีมา เขต 3	183	1656
	96. สพป.นครราชสีมา เขต 4	180	1723
	97. สพป.นครราชสีมา เขต 5	213	1765
	98. สพป.นครราชสีมา เขต 6	180	1202
	99. สพป.นครราชสีมา เขต 7	225	1931
	100. สพป.บุรีรัมย์ เขต 1	201	1803
	101. สพป.บุรีรัมย์ เขต 2	229	2139
	102. สพป.บุรีรัมย์ เขต 3	214	2049
	103. สพป.บุรีรัมย์ เขต 4	192	1541
	104. สพป.สุรินทร์ เขต 1	292	2637
	105. สพป.สุรินทร์ เขต 2	218	1611
	106. สพป.สุรินทร์ เขต 3	233	2546
	107. สพป. ศรีสะเกษ เขต 1	258	1994
	108. สพป. ศรีสะเกษ เขต 2	180	1304
	109. สพป. ศรีสะเกษ เขต 3	198	1780
	110. สพป. ศรีสะเกษ เขต 4	209	1986
	111. สพป.อุบลราชธานี เขต 1	237	1701

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพ. (สพ.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
ภาคเหนือ	112. สพ.อุบลราชธานี เขต 2	217	1509
	113. สพ.อุบลราชธานี เขต 3	209	1718
	114. สพ.อุบลราชธานี เขต 4	143	988
	115. สพ.อุบลราชธานี เขต 5	254	2402
	116. สพ.บึงกาฬ	212	1983
	117. สพ.เชียงราย เขต 1	104	1056
	118. สพ.เชียงราย เขต 2	145	1189
	119. สพ.เชียงราย เขต 3	139	1633
	120. สพ.เชียงราย เขต 4	133	1081
	121. สพ.น่าน เขต 1	179	1070
	122. สพ.น่าน เขต 2	146	1037
	123. สพ.พะเยา เขต 1	83	607
	124. สพ.พะเยา เขต 2	133	922
	125. สพ.เชียงใหม่ เขต 1	85	1047
	126. สพ.เชียงใหม่ เขต 2	131	1310
	127. สพ.เชียงใหม่ เขต 3	156	1969
	128. สพ.เชียงใหม่ เขต 4	87	835
	129. สพ.เชียงใหม่ เขต 5	96	839
	130. สพ.เชียงใหม่ เขต 6	96	837
	131. สพ.แม่ฮ่องสอน เขต 1	132	856
	132. สพ.แม่ฮ่องสอน เขต 2	176	1017
	133. สพ.แพร่ เขต 1	118	653
	134. สพ.แพร่ เขต 2	124	627
	135. สพ.ลำปาง เขต 1	109	838
	136. สพ.ลำปาง เขต 2	109	729
	137. สพ.ลำปาง เขต 3	93	401
	138. สพ.ลำพูน เขต 1	103	642
	139. สพ.ลำพูน เขต 2	82	579

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพป. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
ภาคตะวันตก	140. สพป.อุตรดิตถ์ เขต 1	144	991
	141. สพป.อุตรดิตถ์ เขต 2	76	509
	142. สพป.ตาก เขต 1	107	803
	143. สพป.ตาก เขต 2	122	2122
	144. สพป.กาญจนบุรี เขต 1	134	1262
	145. สพป.กาญจนบุรี เขต 2	101	940
	146. สพป.กาญจนบุรี เขต 3	80	1161
	147. สพป.กาญจนบุรี เขต 4	91	867
	148. สพป.ราชบุรี เขต 1	173	1651
	149. สพป.ราชบุรี เขต 2	147	1149
	150. สพป.เพชรบุรี เขต 1	93	638
	151. สพป.เพชรบุรี เขต 2	123	854
	152. สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1	117	1124
	153. สพป.ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2	89	821
ภาคใต้	154. สพป.ชุมพร เขต 1	107	1220
	155. สพป.ชุมพร เขต 2	118	1007
	156. สพป.ระนอง	78	674
	157. สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 1	121	1280
	158. สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 2	179	1594
	159. สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 3	152	1404
	160. สพป.นครศรีธรรมราช เขต 1	110	1023
	161. สพป.นครศรีธรรมราช เขต 2	202	1791
	162. สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3	223	1493
	163. สพป.นครศรีธรรมราช เขต 4	133	1215
	164. สพป.กระบี่	210	1877
	165. สพป.พังงา	135	1108
	166. สพป.ภูเก็ต	49	729
	167. สพป.พัทลุง เขต 1	116	925

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ภูมิภาค	สพ. (สพป.)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	จำนวน ครู (คน)
	168. สพป.พัทลุง เขต 2	114	943
	169. สพป.ตรัง เขต 1	132	1116
	170. สพป.ตรัง เขต 2	135	1152
	171. สพป.ปัตตานี เขต 1	136	1442
	172. สพป.ปัตตานี เขต 2	115	980
	173. สพป.ปัตตานี เขต 3	67	610
	174. สพป.สงขลา เขต 1	137	1103
	175. สพป.สงขลา เขต 2	127	1168
	176. สพป.สงขลา เขต 3	193	1981
	177. สพป.สตูล	159	1504
	178. สพป.นราธิวาส เขต 1	148	1626
	179. สพป.นราธิวาส เขต 2	117	1414
	180. สพป.นราธิวาส เขต 3	75	936
	181. สพป.ยะลา เขต 1	111	1178
	182. สพป.ยะลา เขต 2	68	767
	183. สพป.ยะลา เขต 3	32	381
รวม		26,959	230,495

ที่มา: จาก ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา, โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2566, [https://data.bopp-obec.info/emis/person-all-sum-](https://data.bopp-obec.info/emis/person-all-sum-list.php?Area_CODE=1302)
[list.php?Area_CODE=1302](https://data.bopp-obec.info/emis/person-all-sum-list.php?Area_CODE=1302).

จากตารางที่ 5 จำนวนสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจำแนกตามภูมิภาค พบว่า มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา จำนวน 26,959 แห่ง และมีครู จำนวน 230,495 คน โดยมีจำนวนสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา จำแนกตามภูมิภาค ดังนี้

1. ภาคกลาง 22 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 41
แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (1 แห่ง) พิษณุโลก (3 แห่ง) สุโขทัย (2 แห่ง) เพชรบูรณ์ (3) พิจิตร (2
แห่ง) กำแพงเพชร (2 แห่ง) นครสวรรค์ (3 แห่ง) ลพบุรี (2 แห่ง) ชัยนาท (1 แห่ง) อุทัยธานี (2 แห่ง)
สิงห์บุรี (1 แห่ง) อ่างทอง (1 แห่ง) สระบุรี (2 แห่ง) พระนครศรีอยุธยา (2 แห่ง) สุพรรณบุรี (3 แห่ง)

นครนายก (1 แห่ง) ปทุมธานี (2 แห่ง) นนทบุรี (2 แห่ง) นครปฐม (2 แห่ง) สมุทรปราการ (2 แห่ง) สมุทรสาคร (1 แห่ง) และสมุทรสงคราม (1 แห่ง)

2. ภาคตะวันออก 7 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ สระแก้ว (2) ปราจีนบุรี (2 แห่ง) ฉะเชิงเทรา (2 แห่ง) ชลบุรี (3 แห่ง) ระยอง (2 แห่ง) จันทบุรี (2 แห่ง) และ ตราด (1 แห่ง)

3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 61 แห่ง ได้แก่ หนองคาย (2 แห่ง) นครพนม (2 แห่ง) สกลนคร (3 แห่ง) อุดรธานี (4 แห่ง) หนองบัวลำภู (2 แห่ง) เลย (3 แห่ง) มุกดาหาร (1 แห่ง) กาฬสินธุ์ (3 แห่ง) ขอนแก่น (5 แห่ง) อำนาจเจริญ (1 แห่ง) ยโสธร (2 แห่ง) ร้อยเอ็ด (3 แห่ง) มหาสารคาม (3 แห่ง) ชัยภูมิ (3 แห่ง) นครราชสีมา (7 แห่ง) บุรีรัมย์ (4 แห่ง) สุรินทร์ (3 แห่ง) ศรีสะเกษ (4 แห่ง) อุบลราชธานี (5 แห่ง) และบึงกาฬ (1 แห่ง)

4. ภาคเหนือ 9 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 25 แห่ง ได้แก่ เชียงราย (4 แห่ง) น่าน (2 แห่ง) พะเยา (2 แห่ง) เชียงใหม่ (6 แห่ง) แม่ฮ่องสอน (2 แห่ง) แพร่ (2 แห่ง) ลำปาง (3 แห่ง) ลำพูน (2 แห่ง) และอุตรดิตถ์ (2 แห่ง)

5. ภาคตะวันตก 5 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ ตาก (2 แห่ง) กาญจนบุรี (4 แห่ง) ราชบุรี (2 แห่ง) เพชรบุรี (2 แห่ง) และ ประจวบคีรีขันธ์ (2 แห่ง)

6. ภาคใต้ 14 จังหวัด มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 30 แห่ง ได้แก่ ชุมพร (2 แห่ง) ระนอง (1 แห่ง) สุราษฎร์ธานี (3 แห่ง) นครศรีธรรมราช (4 แห่ง) กระบี่ (1 แห่ง) พังงา (1 แห่ง) ภูเก็ต (1 แห่ง) พัทลุง (2 แห่ง) ตรัง (2 แห่ง) ปัตตานี (3 แห่ง) สงขลา (3 แห่ง) สตูล (1 แห่ง) นราธิวาส (3 แห่ง) และยะลา (3 แห่ง)

2.3.2 นโยบายการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ

จุดเน้น

เพื่อเป็นกรอบการดำเนินการในการจัดทำแผนและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพในทุกมิติ

จุดเน้นที่ 1 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

1. การจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ

- 1.1 จัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท โดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ
- 1.2 พัฒนารอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์
- 1.4 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้และทักษะชีวิต

2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย เน้นทักษะ

ภาษาอังกฤษ (English for All)

2.2 ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

2.3 ส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงการศึกษาเพื่อทักษะอาชีพ และการมีงานทำ

2.4 พัฒนาครูให้มีทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และภาษาอังกฤษ

2.5 พัฒนาสมรรถนะและความรู้ความสามารถของบุคลากรให้มีความ พร้อมในการปฏิบัติงานรองรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัล

จุดเน้นที่ 2 พัฒนาการศึกษเพื่อความมั่นคง

1. พัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์ พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เน้นหลักในการดำเนินการ

2. เผื่อระวังภัยทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยเฉพาะภัย จากยาเสพติด อาชญากรรมทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์

3. ส่งเสริมให้ใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมกับภาษาไทยเป็นสื่อจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ ที่ใช้ภาษาอย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และทักษะการสื่อสาร ส่งเสริมใช้ภาษาที่สาม ในการต่อยอดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปลูกฝังผู้เรียนให้มีหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้มี ความพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา โดยใช้กระบวนการลูกเสือและยุวกาชาด

จุดเน้นที่ 3 สร้างความสามารถในการแข่งขัน

1. สนับสนุนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลิตกำลังแรงงานที่มีคุณภาพ ตาม ความเป็นเลิศของแต่ละสถานศึกษาและตามบริบทของพื้นที่

2. สนับสนุนให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ จัดการเรียน การสอนด้วยเครื่องมือปฏิบัติที่ทันสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยี โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ

จุดเน้นที่ 4 สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

1. พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้

2. ศึกษาและปรับปรุงอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัวในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

3. ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562

จุดเน้นที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. เสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และส่งเสริมคุณลักษณะและ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ส่งเสริมการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ สามารถเป็นอาชีพและสร้างรายได้

จุดเน้นที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

1. ปฏิรูปองค์การเพื่อลดความทับซ้อน

2. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัด ในการดำเนินงาน

3. สนับสนุนกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษา (Big Data)

5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการและพัฒนากำลังคน

6. สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

7. จัดตั้งหน่วยงานวางแผนทางการเงิน (Financial Plan) ระดับจังหวัด

8. ส่งเสริมโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ

2.3.3 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบาย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

1. ด้านความปลอดภัย (Safety)

พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

2. ด้านโอกาส (Opportunity)

2.1 สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจวินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย

2.2 ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.3 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษารวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

2.4 ส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านคุณภาพ (Quality)

3.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

3.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ การคิดขั้นสูง นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล และภาษาต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการเลือกศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ

3.3 ปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรสมรรถนะ ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นในแต่ละระดับ จัดกระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สร้างสมดุลทุกด้าน ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพหุปัญญา พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนทุกระดับ

3.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู

4. ด้านประสิทธิภาพ (Performance)

4.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4.2 พัฒนาโรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

4.3 บริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 น้อยกว่า 20 คน ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

4.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ และสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ

4.5 สนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้เป็นต้นแบบการพัฒนาวัตกรรมการศึกษา และการเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากนโยบายดังกล่าวสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีบทบาทในการดำเนินงานตามเป้าหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ประสานและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติงานที่เพียงพอ มีการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานที่เหมาะสม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เพิ่มภาระงานให้ครูนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน

2.4 นวัตกรรมการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 ความหมายของนวัตกรรม

มีนักวิชาการให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ ดังนี้

เสนห์ จุ้ยโต (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เป็นสิ่งใหม่และองค์การยอมรับเอาไปใช้ นวัตกรรมจึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกครั้งจึงจำเป็นต้องมีนวัตกรรมเข้าไปเกี่ยวข้อง การเริ่มต้นของ

การเปลี่ยนแปลงหรือการเปลี่ยนแปลงก่อนคนอื่น นวัตกรรมจึงเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ประกอบด้วยกระบวนการบริหารและความคิดทางสังคม เพื่อรวบรวมให้เกิดการแก้ปัญหากลับไปใช้ภายในสังคมและภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ และนำไปใช้ในทางปฏิบัติ มีผลทำให้วิธีการในการทำสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น นวัตกรรมจึงเป็นผลที่เกิดจากการคิดค้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การในอนาคต

จิรพรรณ จันทรวีเชียร (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ และอาจหมายถึง การเปลี่ยนแปลงบางอย่างในความคิด การผลิต หรือกระบวนการ เพื่อให้เราสามารถผลิตได้มากขึ้นหรือทำสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมช่วยให้เราผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น และอาจมีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจและสังคมของเรา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการที่เกิดจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

ศูนย์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบข้าราชการไทย (2561) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง การคิดสิ่งใหม่ ๆ เพื่อทำให้การทำงานได้ดีขึ้น เร็วขึ้น และถูกลง บางครั้งสิ่งนี้หมายถึงการสร้างสิ่งใหม่ แต่บางครั้งก็หมายถึงการปรับปรุงสิ่งเก่า เมื่อใช้ในโลกลนี้ช่วยให้สิ่งต่าง ๆ ทำงานได้ดีขึ้น และช่วยประหยัดเวลาและเงินของผู้คน

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง การกระทำหรือการสร้างสิ่งใหม่ที่มีการพัฒนาแนวคิดหรือปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทั้งในลักษณะที่เป็นผลิตภัณฑ์ บริการ กระบวนการหรือรูปแบบธุรกิจใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคต อีกทั้งเป็นการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลลัพธ์

Rogers (2003) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิดการกระทำ หรือวัตถุใหม่ ๆ ซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่น ๆ ของการยอมรับในสังคม

McKeown (2008) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ และอาจหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการหรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยน นั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติการเปลี่ยนอย่างถอนรากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด

Horth (2009) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ต้องมองการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสขององค์กรในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งนวัตกรรมจะเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เมื่อองค์กรได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมภายนอกและบุคลากรต้องปรับตัวในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อีกทั้งองค์กรจะต้องพิจารณาปรับปรุงไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างระบบ วัฒนธรรมองค์กร รวมถึงการบริหารของผู้นำเพื่อให้สอดคล้องกันกับการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า นวัตกรรม หมายถึง ความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ สิ่งนี้สามารถเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บริการหรือกระบวนการใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อสังคม

2.4.2 ประเภทของนวัตกรรมและนวัตกรรมทางการศึกษา

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2554) กล่าวว่า นวัตกรรมในองค์กรสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท (4Ps of Innovation) ดังนี้

1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation) เพื่อการเปลี่ยนแปลง สินค้าและบริการ
 2. นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation) เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านกระบวนการการผลิต การทำงานและการส่งมอบ
 3. ตำแหน่งนวัตกรรม (Position innovation) เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบในการนำเสนอ หรือการวางตำแหน่งของสินค้าและบริการ
 4. กระบวนทัศน์นวัตกรรม (Paradigm innovation) เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด (Mental model) และกระบวนทัศน์ (Paradigm) ที่องค์กรต้องการเป็น
- จิตติมา วรณศรี (2562) ได้จำแนกประเภทของนวัตกรรมไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิมโดยในทางการศึกษานวัตกรรม ประเภทผลิตภัณฑ์สามารถพบได้จากสื่อการสอน ชุดการสอนหรือโปรแกรมสำเร็จรูป
2. นวัตกรรมบริการ (Services Innovation) คือ นวัตกรรมใหม่ในลักษณะของนามธรรมหรือรูปธรรมที่สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่องค์กรทางการศึกษา หมายถึง การบริการแก่นักเรียน ครู เช่น ระบบการลงทะเบียน หรือระบบออนไลน์ที่มีส่วนในการจัดการได้ดียิ่งขึ้น
3. นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) คือ แนวทางการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด เพื่อให้การบริหารงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา เช่น กระบวนการอบรมพัฒนาบุคลากร เป็นต้น
4. นวัตกรรมวิธีการ คือ นวัตกรรมใหม่ที่เป็นเทคนิควิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานขององค์กรในทางการศึกษา หมายถึง วิธีการสอน วิธีการพัฒนาบุคลากรรูปแบบการจัดการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น
5. นวัตกรรมตำแหน่งทางการตลาด (Position Innovation) คือ นวัตกรรมที่พัฒนาปรับปรุงสิ่งเดิมให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ (2553) อธิบายว่า การจำแนกประเภทของนวัตกรรม แบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ การจำแนกที่พบบ่อย และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงการวิจัย และการจัดการนวัตกรรมค่อนข้างมากก็จะประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การจำแนกตามเป้าหมายของนวัตกรรม
 - 1.1 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation)

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้ให้ความหมาย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้

งาน นวัตกรรมผลิตภัณฑ์คือผลลัพธ์ขององค์กรหรือธุรกิจ และสามารถมีรูปแบบต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น ผลิตภัณฑ์ (สินค้า) หรือบริการ (บริการ) ตัวแปรหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โอกาสทางเทคโนโลยีและความต้องการของตลาด ด้วยความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่และพร้อมที่จะซื้อหรือใช้งาน เจ้าของนวัตกรรมจะได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่น Apple ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมด้านการออกแบบและการสื่อสารที่เรียกว่า iPod จนสามารถตอบโจทยความต้องการของผู้บริโภคภายใต้รูปแบบและไลฟ์สไตล์ในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้บริษัทประสบความสำเร็จและได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากมาย

1.2 นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ให้ความหมายของ นวัตกรรมกระบวนการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินธุรกิจโดยรวม นวัตกรรมกระบวนการได้รับการออกแบบมาเพื่อทำให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สามารถช่วยให้พวกเขาได้เปรียบในการแข่งขันในตลาด และช่วยให้พวกเขาเข้าถึงมือผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หนึ่งในเป้าหมายหลัก คือ การช่วยให้ธุรกิจพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหนือคู่แข่ง ซึ่งสามารถทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์ วิธีการดำเนินธุรกิจ และวิธีการเชื่อมต่อกับลูกค้า อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมกระบวนการมีความสำคัญพอ ๆ กับนวัตกรรมผลิตภัณฑ์

2. การจำแนกตามระดับของการเปลี่ยนแปลง

2.1 นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation)

นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลันเป็นนวัตกรรมที่มีความซับซ้อน แตกต่างไปจากวิธีการและความคิดดั้งเดิมในแบบที่แตกต่างจากที่เคยทำมา ดังนั้นต้องหาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้ว จะทำให้เกิดการออกแบบที่เป็นต้นแบบใหม่ของนวัตกรรม (New Dominant Design) รวมถึงแนวคิดของการออกแบบ และรายละเอียดขององค์ประกอบและโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมด้วย นวัตกรรมที่มีลักษณะเฉียบพลันจะมีเพียง ร้อยละ 10 ของนวัตกรรมทั้งหมด ตัวอย่างนวัตกรรมที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) ซึ่งนวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลันจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้นำตลาดของธุรกิจ รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าทางการตลาดและความอยู่รอดของธุรกิจได้มากกว่านวัตกรรมที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

2.2 นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation)

นวัตกรรมประเภทนี้เป็นนวัตกรรมจำนวนมากที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นบ่อยกว่านวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน นวัตกรรมประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะคือการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปในวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ แทนที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน นวัตกรรมประเภทนี้สามารถพบเห็นได้ในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีหรือผลิตภัณฑ์และบริการที่มีอยู่ โปรดทราบว่านวัตกรรมประเภทนี้ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญและความต้องการของลูกค้าขององค์กร

3. การจำแนกตามขอบเขตของผลกระทบ

3.1 นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological Innovation)

นวัตกรรมทางเทคโนโลยีเป็นนวัตกรรมที่มีพื้นฐานหรือขอบเขตของการพัฒนามาจากเทคโนโลยี โดยในปัจจุบันการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีมีบทบาทและความสำคัญต่อหลาย ๆ อุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยี ช่วยทำให้การพัฒนานวัตกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค และสร้างรายได้เปรียบในเชิงการแข่งขันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นนวัตกรรมที่มีแรงผลักดันที่สำคัญของความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชากร นวัตกรรมทางเทคโนโลยีจึงเป็นได้ทั้ง นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมที่มีลักษณะเฉียบพลัน และนวัตกรรมที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ถ้าการพัฒนาพัฒนานวัตกรรมนั้นอยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมทางเทคโนโลยียังจะส่งผลต่อรูปแบบและระดับของการแข่งขันในเชิงธุรกิจได้อีกด้วย

3.2 นวัตกรรมทางการบริหาร (Administrative Innovation)

นวัตกรรมการบริหารเกี่ยวกับการคิดหาวิธีการใหม่ๆ ในการทำสิ่งต่าง ๆ และอาจเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานในบริษัท เช่นเดียวกับวิธีการใหม่ๆ ในการประเมินความก้าวหน้าและการวัดความสำเร็จ ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้น เช่น ปรับปรุงกระบวนการจัดการองค์กร เช่น โครงสร้างองค์กรแบบเมทริกซ์ หรือใช้แนวคิด Balanced scorecard ในการวางแผนและประเมินผลการปฏิบัติงาน นวัตกรรมการจัดการยังเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานของบริษัทในแง่ของโครงสร้างองค์กร ระบบ และกระบวนการจัดการ ในขณะที่นวัตกรรมทางเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์และกระบวนการ นวัตกรรมด้านการจัดการนั้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนวิธีที่บริษัททำสิ่งต่าง ๆ

ส่วน ชัยวัฒน์ สุธิธรัตน์ (2559) ได้กล่าวถึง นวัตกรรมทางการศึกษาไว้ว่า แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. นวัตกรรมหลักสูตรใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานที่และความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งอาจรวมถึงการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่มีหลักสูตรที่แตกต่างกันสำหรับกลุ่มอายุต่าง ๆ รวมถึงหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเฉพาะในพื้นที่

2. นวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นการค้นหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ เป็นวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นระบบและออกแบบมาเพื่อช่วยให้แต่ละคนเรียนรู้ในแบบของตัวเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้ครูและนักเรียนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. นวัตกรรมสื่อการสอน ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ นักการศึกษาพยายามที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อสร้างสื่อการสอนใหม่ ๆ ทั้งสื่อการเรียนด้วยตนเอง การเรียนกลุ่ม การเรียนรวม ตลอดจนสนับสนุนการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์

4. นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล เป็นการประเมินเป็นวิธีใหม่ในการดูสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้นว่า ผู้คนเป็นอย่างไรและจะปรับปรุงโรงเรียนได้อย่างไร วิธีการวัดผลมีหลายวิธี รวมทั้งการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการวัดและประเมินผลสถานศึกษา ครู อาจารย์

5. นวัตกรรมการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมใหม่เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การใช้ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยติดตามการเปลี่ยนแปลงของโลก

สรุปได้ว่า นวัตกรรมโดยทั่วไปจำแนกออกเป็นหลายประเภท โดยการจำแนกตามเป้าหมายของนวัตกรรม ระดับของการเปลี่ยนแปลง ขอบเขตของผลกระทบ ส่วนนวัตกรรมทางการศึกษาก็จำแนกเป็นหลายประเภทเช่นกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษานวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนโยบายโครงสร้างองค์การ ระบบ รูปแบบ และกระบวนการจัดการในสถานศึกษา

2.4.3 ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา

มีนักวิชาการ นักวิจัยให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ ดังนี้
 สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง สิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

ณัฐตะวัน ลิ้มประสงค์ (2559) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการบริหาร หมายถึง การนำแนวคิด ทฤษฎี ที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท หรือวิธีการบริหารใหม่ ๆ หรือรูปแบบการบริหาร ที่ผู้บริหารนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและบริหารสถานศึกษา เพื่อมุ่งหวังประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิตินา แคมมณี (2560) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง กระบวนการ แนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษาซึ่งอยู่ในระหว่างการทดลองที่จะจัดขึ้นมาอย่างมีระบบและกว้างขวางพอสมควร เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยอมรับนำไปใช้ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

รัตนา จันทรรวม (2560) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ส่งเสริมการบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและนโยบายของสถานศึกษา

กนกพร แสนสุขสม (2561) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวคิด กระบวนการทำงาน หรือรูปแบบใหม่ ๆ ในการการบริหารจัดการโรงเรียนอันมาจากการสร้าง พัฒนา ต่อยอด หรือประยุกต์องค์ความรู้ที่อาจจะมาจากสาขาแขนงวิชาอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพในการบริหาร

วาทีณี พูลทรัพย์ (2563) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง สิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสิ่ง ๆ นั้นจะเป็นนวัตกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นสิ่งใหม่

สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การนำแนวคิด ทฤษฎี ที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในปัจจุบัน เกิดเป็นรูปแบบใหม่ วิธีการใหม่ เทคนิคใหม่ หรือแนวทางใหม่ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4.4 กระบวนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

มีนักวิชาการ นักวิจัยกล่าวถึงกระบวนการสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้
 รัตน์ จันทรธรรม (2560) ได้สรุปไว้ว่า กระบวนการสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษาเริ่มจากการเข้าใจปัญหาที่สถานศึกษาเผชิญอยู่และมุ่งมั่นที่จะแก้ไข จากนั้น นักวิจัยสำรวจหลักการใหม่ที่สามารถช่วยปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา สุดท้าย ผู้บริหารสร้างนวัตกรรมจัดการเฉพาะเพื่อช่วยปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากการประเมินเสร็จสิ้น สถานศึกษาทุกแห่งสามารถนำแนวทางใหม่เหล่านี้ไปปรับใช้ได้

กนกพร แสนสุขสม (2561) ได้สรุปไว้ว่า การใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบเดิมนั้นไม่จำเป็นสำหรับการสร้างนวัตกรรม แต่สามารถค้นหาและสร้างวิธีการใหม่หรือวิธีการเดิมที่มีอยู่แล้วในสาขาอื่นเพื่อแก้ปัญหาได้ ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรมประยุกต์ในกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก ระบุนวัตกรรม ประการที่สอง ค้นหาแนวทางใหม่ และประการที่สาม พัฒนานวัตกรรม โดยนำข้อมูลจาก 2 ขั้นตอนแรกไปศึกษาแนวทางปฏิบัติจากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ สามารถสร้างต้นแบบนวัตกรรมการจัดการ (ต้นแบบ) และนำมาสู่การประเมินในขั้นสุดท้าย

สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี หลักการทางการบริหารการศึกษา การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อระบุปัญหาที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษา การร่วมนวัตกรรม โดยศึกษาแนวทางจากสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศมา เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบ และขั้นตอนการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามี 5 องค์ประกอบหลักและ 46 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อมมี 11 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการคุ้มครองและช่วยเหลือมี 16 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง มี 8 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนมี 6 ตัวบ่งชี้และ 5) องค์ประกอบหลักด้านหลักสูตรความปลอดภัยมี 5 ตัวบ่งชี้โดยพบว่าองค์ประกอบหลักที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด คือ องค์ประกอบหลักด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ($B = 1.02$) 2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้โรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 73.36$, $df = .58$, $p = 0.08418$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$, $RMSEA = 0.031$) 3. ผลการสร้างคู่มือโรงเรียนปลอดภัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมของการประเมินคุณภาพคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ 7 คน อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับคู่มืออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดภัยให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ได้

สุชีรา ใจหวัง และจันทรศัม ภูติอริยวัฒน์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย

พบว่า 1) การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยมีระดับความคิดเห็นในระดับมากรองลงมาการจัดการบริการความปลอดภัยในโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นในระดับมากและการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษามีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา ครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจะมีการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 ปีจะมีการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษาสูงกว่าครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์มากกว่า 11 ปีขึ้นไป

จิณห์วรา วันทา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

นิยม รัชตะวัฒน์วินัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดนครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมากและพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และนอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ จำเป็นอย่างยิ่งในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการระบบงานวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและความเสมอภาค เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายผู้บริหารสถานศึกษา และครูต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทำงานอย่างโปร่งใส มอบหมายงานตามความสามารถ หรือความถนัดของแต่ละคน โดยยึดระเบียบ

ข้อบังคับและการบริหารจัดการอย่างกัลยาณมิตร มุ่งเน้นฉันทามติจึงจะทำให้องค์กรมีความเจริญสืบต่อไป

พรทิพย์ เลี่ยมใจดี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสูงสุด และด้านหลักความคุ้มค่า มีสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลต่ำสุด 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ (1) ด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างของสถานศึกษา ให้บุคลากรได้ใช้เป็นแนวทาง จัดประชุม อบรม ให้ความรู้ และสร้าง ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ บุคลากรทราบ (2) ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรมตามเกณฑ์การประเมินไม่ลำเอียง ดูแลให้ความช่วยเหลือบุคลากรด้วยความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากร ด้วยความเป็นธรรม มีใจเป็นกลาง (3) ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ สถานศึกษามีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม โปร่งใส มีหลักฐาน ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ และจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องจัดทำแผน เพื่อจัดสรรงบประมาณประจำปี โดยยึดความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด แต่งตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องดูแลรับผิดชอบระบบ ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ จัดประชุม และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน สนับสนุน ให้บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา เชิญผู้ปกครอง หรือปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น (5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบในผลที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง แต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศ โดยกำหนดปฏิทินการนิเทศและดำเนินการนิเทศตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบการดำเนินโครงการหรือแผนงานต่าง ๆ ดำเนินการสำรวจความต้องการ การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ของบุคลากร จัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนรู้จากทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว เพื่อให้ทรัพยากรนั้นเกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด

ภาธรณ์ สิริวรรณกุล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) สภาพองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ โดยสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ได้ร้อยละ 71.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษาขององค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารจึงควรอำนวยความสะดวกในการจัดการงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้ครูสามารถจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อและสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้ดังนั้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมากขึ้นย่อมส่งผลให้เกิดสภาพองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามากขึ้นตามไปด้วย

วันรบ บุญนำ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียน สหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับต่ำคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใสลำดับสุดท้าย คือ ด้านหลักความคุ้มค่า เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันพบว่าสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันพบว่าสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 6) ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิภาพหลักความเสมอภาคหลักการกระจายอำนาจหลักความโปร่งใสและหลักประสิทธิผลมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนร้อยละ 81.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ .19 7) แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนาจำนวน 6 หลัก ได้แก่ หลักมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิภาพหลักความเสมอภาคหลักการกระจายอำนาจหลักความโปร่งใสและหลักประสิทธิผลค่าสำคัญ: ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลประสิทธิผลโรงเรียน

ทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากและพบว่าหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางในการวางนโยบาย ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง อยู่ดีมีสุข มีความเสมอภาคทุกภาคส่วน ของการทำงาน สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตนได้รับมอบหมาย มีการสรรค์สร้างกิจกรรมอันก่อให้เกิดความสามัคคีต่อกัน โดยเน้นการทำงานโดยมุ่งผลประโยชน์ สถานศึกษาเป็นหลัก

รชตภรณ์ ชัยประภา (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านมาตรการการป้องกัน 1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน 2. การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานความปลอดภัยกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 3. การจัดระบบของทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา กำหนดรูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ช่องทาง ด้านมาตรการปลูกฝังแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ สมรรถนะด้านความปลอดภัยจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการสร้างทักษะและสมรรถนะความปลอดภัย ด้านมาตรการการปราบปราม จัดทำโครงสร้างการดำเนินการด้านกฎหมายภายในสถานศึกษาและระบบส่งต่อให้ถูกต้อง

ทัศนวรรณ พรหมโคตร (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวม การดำเนินงานด้านสถานศึกษาปลอดภัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ รองลงมาคือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ และมาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ ส่วนด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรการป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ

ซัชวาล พูลสวัสดิ์ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งด้านการป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม ที่ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมทักษะและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนจนผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้เมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2554) ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนสามารถจัดสวัสดิภาพออกเป็น 3 ด้านประกอบด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษาในโรงเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดี และมีนิสัยอันจะพึงตนเองและผู้อื่นให้ลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Searcey et al. (2010) ได้วิจัยเรื่อง โรงเรียนที่เข้ารับรางวัลเป็นโรงเรียนที่จัดอยู่ในคุณลักษณะโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ พบว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกันหรือไม่ จากการระบุโรงเรียนที่ได้รับรางวัลสามแห่งและโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลสามแห่งจากการสำรวจสามารถสรุปว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลดังกล่าวสามารถประสบความสำเร็จ ผู้นำด้านการศึกษาที่รัฐมีสิทธิสามารถประทับตรารับรองโรงเรียนของตนเองได้คณะผู้วิจัยได้ระบุวิธีการประเมินลักษณะของโรงเรียนและกำหนดขั้นตอนที่จำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานของโรงเรียนที่ศึกษาและเพื่อหาแนวทางสำหรับผู้นำทางการศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนตามกระบวนการสำหรับการปรับปรุงโรงเรียนในขณะที่ดำเนินการวิเคราะห์โรงเรียนจากการสำรวจในโครงการนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบแนวโน้ม 3 ประการ ว่าเป็นระดับ I ระดับ II หรือระดับ III ระดับที่ผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัลให้ความสำคัญ สามารถนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้แต่มาตรฐานที่อยู่ในระดับใดระดับหนึ่งในสามระดับ ระดับต่อไปนี้จะได้รับการระบุโดยทีมงาน ระดับ : ระดับที่ผู้ตอบแบบสอบถามในประเภทโรงเรียน (ที่ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล) หรือประเภทโรงเรียน (เล็กกลางใหญ่) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามในประเภทโรงเรียนและประเภทโรงเรียนมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน ระดับ II : ระดับที่ผู้ตอบแบบสอบถามในประเภทโรงเรียน (ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล) ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามประเภทโรงเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติ (ขนาดเล็กกลางหรือใหญ่) ซึ่งหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามในประเภทโรงเรียนมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนแต่ละประเภทมีความเชื่อที่แตกต่างกัน ระดับ III ระดับที่ผู้ตอบแบบสอบถามในประเภทโรงเรียน (ได้รับรางวัลและไม่ได้รับรางวัล) และประเภทโรงเรียน (เล็กกลางใหญ่) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งประเภทและประเภทมีความเชื่อที่แตกต่างกัน

Glenewinkel (2011) ได้วิจัยเรื่องการประเมินมาตรฐานของผู้บริหารการศึกษาโดยใช้มาตรฐาน ISLLC พบว่าผู้บริหารการศึกษาในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของรัฐออสเตรียใช้

มาตรฐาน ISLLC ในการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งมีจุดเน้นการเป็นผู้นำทางวิชาการ การนำ การเปลี่ยนแปลง การพัฒนาโครงสร้างภาวะผู้นำที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ การเป็นศูนย์กลางแห่ง คุณธรรม และการสนองตอบต่อภาวะความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารได้ใช้เกณฑ์ ISLLC ซึ่งเป็นเกณฑ์ มาตรฐานของกลุ่มผู้ออกไปประกอบวิชาชีพผู้นำโรงเรียนระหว่างมลรัฐ โดยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ของผู้นำโรงเรียน คือ ดำเนินการให้มีวิสัยทัศน์ร่วมขึ้น ส่งเสริมวัฒนธรรมโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนและครู บริหารจัดการโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความปลอดภัยมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นธรรมและยึดมั่นต่อหลักคุณธรรม มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับ อย่างกว้างขวางในวงการต่าง ๆ มีการตั้งคณะกรรมการประเมินสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานเป็นไป ด้วยความถูกต้อง โปร่งใสและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ในสถานศึกษาไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการประเมินจากหลักเกณฑ์ที่มี ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ในทุกขั้นตอนกระบวนการ ในการดำเนินงานของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้

Webb-Rea (2012) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้และความเชื่อในมุมมองของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาและการใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า พบว่า ผู้บริหารมีอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นผู้แนะนำและเป็นที่ปรึกษาในการช่วยให้คณะครูจัดการเรียนการสอนเพื่อ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่เด็กนักเรียนที่มีรายได้น้อย โดยผู้บริหารมีแนวปฏิบัติที่นำพาสถานศึกษา ไปสู่ความเป็นเลิศด้วยการสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรอย่าง คุ้มค่าและส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารควรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะครูและบุคลากรใน สถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในหน้าที่ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของครูตามความเหมาะสมและความสามารถ พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมของ รัฐบาลที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือและตอนกลางจำนวนร้อยละ 60 มีความเหมาะสมกับบทบาท ผู้ให้คำปรึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และคำนึงถึงการนำทรัพยากรมาใช้ อย่างประหยัดและคุ้มค่า

Okagbue (2012) ได้วิจัยเรื่องความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมและธรรมาภิบาลในรัฐบาลท้องถิ่น ของไนจีเรีย พบว่าชาวไนจีเรียจำนวนมากรู้สึกผิดหวังกับการบริหารงานของสภาท้องถิ่นและ ความสำเร็จเนื่องจากระบบมีเพียงเล็กน้อย ฝ่ายบริหารสภาท้องถิ่นขาดผู้นำที่มีจริยธรรมและคุณธรรม ซึ่งเป็นผู้นำร่องกิจการของสภา ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงมีความเกี่ยวข้องและเสนอทางเลือก ในการประเมินและพิจารณาความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมเป็นรูปแบบความเป็นผู้นำที่มีศักยภาพในการ ส่งเสริมการกำกับดูแลที่มีจริยธรรมและประสิทธิผลโดยเฉพาะในสภา LG และในระดับรัฐบาลอื่น ๆ ในไนจีเรีย การบรรลุธรรมาภิบาลในองค์การมหาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำที่ มีจริยธรรมมีความสามารถในการสร้างจริยธรรมและการปฏิบัติที่เป็นสถาบันและเพื่อส่งเสริม ธรรมาภิบาลในระบบ LG ของไนจีเรียและในภาครัฐโดยทั่วไป บทสรุปการศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจ ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมและวิธีที่จะพัฒนาและรักษาธรรมาภิบาลในการ บริหาร LG ของไนจีเรีย ระบบ LG ล้มเหลวในการตอบสนองวิสัยทัศน์และความคาดหวังของนักปฏิรูป และส่วนอื่น ๆ ของประชาชนล้มเหลวแม้ว่าจะมีเงินทุนจำนวนมากเข้ามาในระบบเพื่อดูแลธุรกิจ

ความไม่ซื่อสัตย์และการทุจริตภายในระบบเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานของ LG ไม่มีประสิทธิภาพ สภาท้องถิ่นของไนจีเรียมีชื่อเสียงในเรื่องการคอร์รัปชันซึ่งทำให้ความสามารถของพวกเขาตกลงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนและธรรมาภิบาลในระดับรากหญ้า ผู้บริหารภาครัฐของประเทศ ขาดความซื่อสัตย์ ความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมและความเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งบั่นทอนขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนและธรรมาภิบาลในรากหญ้า ผู้บริหารภาครัฐของประเทศขาดความซื่อสัตย์ที่จำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติที่ดีหรือการปฏิบัติทางจริยธรรม ในขณะที่พวกเขาปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รับใช้สาธารณะ การขาดความซื่อสัตย์ทางจริยธรรมทำให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นลดความเป็นผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพในสภาท้องถิ่น ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมธรรมาภิบาลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรโดยเฉพาะในองค์กรสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ขาดความซื่อสัตย์และความห่วงใยต่อประชาชนซึ่งทำให้ขาดความสามารถในการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและการส่งเสริมความเป็นผู้นำทางจริยธรรมในการบริหารของสภาการศึกษาได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความซื่อสัตย์ทางจริยธรรมในการบริการสาธารณะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมเพื่อการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีและมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่มีจรรยาบรรณแทนที่จะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจะใช้ทรัพยากรสาธารณะที่มอบให้เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและค่านิยมประชาธิปไตย การศึกษายังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการใช้โครงสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่จำเป็นสำหรับการกระตุ้นและสนับสนุนการปฏิบัติทางจริยธรรมในสภา ความเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นจริยธรรมจะสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมเป็นไปได้ภายในองค์กร การค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงการขาดสภาพแวดล้อมทางจริยธรรมที่เพียงพอในสภาเนื่องจากขาดความเป็นผู้นำทางจริยธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำที่มีจริยธรรมมีความสามารถในการส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยในสภาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของ LG ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมจะส่งเสริมคุณค่าและอุดมคติแบบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมธรรมาภิบาล ผู้นำที่มีจริยธรรมดังกล่าวจะช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการเมืองและการเข้าถึงข้อมูลดำเนินการบริหารที่โปร่งใสและรับผิดชอบรวมทั้งเคารพและบังคับใช้หลักนิติธรรม ผู้เข้าร่วมเชื่อว่าความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมจะช่วยเพิ่มโอกาสในการมีการปกครองแบบประชาธิปไตยในรัฐบาลรากหญ้าและในความเป็นจริงในรัฐบาลทุกระดับในไนจีเรีย ความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมมีความจำเป็นในองค์กรสาธารณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรสาธารณะ ความรับผิดชอบอันศักดิ์สิทธิ์และสำคัญยิ่ง ชายและหญิงที่ปลูกฝังและส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมภายใต้บรรทัดฐานของระบบควรยึดถือความเป็นผู้นำความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมเป็นสิ่งที่เหมาะสมสำหรับการให้การปกครองท้องถิ่นของไนจีเรียที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพคำแนะนำสำหรับการดำเนินการคำแนะนำสำหรับการดำเนินการต่อไปนี้มีขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในความพยายามในการสร้างความมั่นใจในความเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมสำหรับการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐของไนจีเรีย การเลือกตั้งจะมีขึ้นอย่างต่อเนื่องใน L6 รัฐธรรมนูญควรกำหนดระยะเวลาของการเลือกตั้งของสภาและกำหนดให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของ LG ด้วย ปัญหาของการเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่งของสภาจะต้องไม่อยู่ในมือของผู้ว่าการรัฐและสภา รัฐบาลของ

รัฐไม่ควรมีอำนาจในการสร้างผู้นำแบบอื่นในสภาท้องถิ่นนอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยที่เกิดจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยหรือผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในสภา ควรแก้ไขมาตราในรัฐธรรมนูญซึ่งระบุบัญชีร่วมของสภาระดับรัฐและท้องถิ่นซึ่งถูกรัฐบาลของรัฐใช้ในทางที่ผิดอย่างร้ายแรง

Okpara (2017) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนการศึกษาพิเศษกำลังเพิ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกาเนื่องจากนักเรียนที่มีความพิการต้องมีโอกาสในการเข้าถึงทางการศึกษาและได้รับความเท่าเทียม โรงเรียนการศึกษาพิเศษมีการบริหารจัดการองค์กรที่มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทสถานศึกษาสถานที่ตั้งและอื่น ๆ นักเรียนที่มีความพิการเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความต้องการเป็นพิเศษ โดยทางโรงเรียนได้จัดให้มีการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมการศึกษาที่ออกแบบสำหรับนักเรียนพิการ นักเรียนพิการจะต้องได้รับการประเมินพัฒนาการ การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามระเบียบ ข้อปฏิบัติและข้อบังคับทางกฎหมาย

Zhang (2019) ได้วิจัยเรื่องหลักธรรมาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและหลักสิทธิมนุษยชน พบว่าประเด็นสำคัญที่ชุมชน สังคมให้ความสำคัญ นั่นก็คือ ธรรมาภิบาล ภาครัฐมีนโยบายในการพัฒนาแนวทางที่เป็นมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตามธรรมาภิบาลเป็นแนวทางตามผลลัพธ์ในการพัฒนาและมีแนวโน้มที่จะจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่เป็นไปได้ทางเศรษฐกิจและมองข้ามการพัฒนาในด้านอื่น ๆ หน่วยงานด้านการพัฒนาจำเป็นต้องตระหนักถึงลักษณะระยะยาวของการส่งเสริมการพัฒนาหลักธรรมาภิบาล การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและหลักสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในทุกมุมโลก เพื่อวางแผนระยะยาวและดำเนินการที่ละขั้นตอนไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการประเทศได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือหรือเยียวยา และแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืนด้วยการบริหารจัดการตามมาตรการ 3 ป ได้แก่ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม ให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำอีก เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน และสถานศึกษาเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และเกิดประโยชน์สูงสุด การจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จต้องมีการนำเอาหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเข้าไปบริหารในสถานศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้บริหารและครูทุกคนที่ต้องเข้า มีจิตสำนึกเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการดำเนินการในเรื่องนี้ จึงจะทำให้การดำเนินงานทุกอย่างของสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2.1 ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 230,495 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณีทราบ จำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ความหมายของสัญลักษณ์ในสูตร ได้แก่

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ กำหนดให้เท่ากับ .05

เมื่อแทนค่าลงในสูตรจะได้ผลดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{230,495}{1 + 230,495 (0.05^2)} \\ &= 399.31 \end{aligned}$$

จากการแทนค่าสูตรดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่าง 399.31 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเพื่อลดความคลาดเคลื่อนทางสถิติ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน จากนั้นจึงใช้วิธีการ

สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (อรสา โกศลนันทกุล, 2549) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเขตภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษาเป็นชั้นภูมิ (Strata) และกำหนดให้ครูเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Units) ในการสุ่มจากหน่วยสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตามขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดตัวอย่าง กรณีทราบจำนวนประชากรของยามาเน (Yamane, 1973) ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้วิจัยมีการสุ่มตัวอย่าง 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเขตภูมิภาค 6 ภูมิภาค ได้แก่ 1) ภาคกลาง 2) ภาคตะวันออก 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ภาคเหนือ 5) ภาคตะวันตก 6) ภาคใต้ และกำหนดจำนวนครูตามเขตภูมิภาค ตามสัดส่วนของจำนวนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) (อรสา โกศลนันทกุล, 2549) ได้จำนวนครูตามเขตภูมิภาค ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสุ่มจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวน สพป. (แห่ง)	จำนวน สถานศึกษา (แห่ง)	ครู (คน)	
			ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ภาคกลาง	41	5,116	46,151	80
2. ภาคตะวันออก	14	1,546	16,966	30
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	61	12,142	95,071	165
4. ภาคเหนือ	25	2,979	23,274	40
5. ภาคตะวันตก	12	1,377	13,392	23
6. ภาคใต้	30	3,799	35,641	62
รวม	183	26,959	230,495	400

ข้อมูล ณ วันที่ 8 ธันวาคม 2566 (สารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2566 ศูนย์ข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ)

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยมีรายละเอียดในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

- เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) จำแนกตามภูมิภาค 6 ภาค
- เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภูมิภาคแล้ว จึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยจับสลากให้ได้ภูมิภาคละ 1 สพป.
- เมื่อจับสลากได้ตัวแทน สพป. แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากอีกครั้งหนึ่ง โดยจับสลากโรงเรียนใน สพป. ในกรณีที่จับสลากได้โรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนขนาดกลางที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอ ให้จับสลากได้อีกครั้งหนึ่งจนได้โรงเรียนที่มีครูเพียงพอที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (1987) โดยคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง มาก คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง น้อย และคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

3.1.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.3.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างแบบประเมิน

3.1.3.2 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และสร้างแบบประเมินให้สอดคล้องกัน

3.1.3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.1.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) (ปราณี หล้าเบ็ญสะ, 2559) และกำหนดเกณฑ์ ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 มากกว่า 0.5 จึงสามารถนำไปใช้ได้

3.1.3.5 นำข้อคำถามไปปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และจัดทำเป็นแบบประเมิน

3.1.3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย โดยค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ต้องมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) (Cronbach, 1970) ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (ปราณี มีหาญพงษ์, 2561) ผลการหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ทุกรายการ

3.1.3.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.1.4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบประเมินในการวิจัยให้โรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างมาได้ เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลทาง

ไพรซ์นีย์ พร้อมกันนี้ได้แนบแบบประเมินออนไลน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Forms โดยครูสามารถตอบแบบประเมินได้โดยการสแกน QR Code

3.1.4.3 ผู้วิจัยรวบรวม และติดตามแบบประเมินทางออนไลน์จนครบตามจำนวนที่กำหนด

3.1.4.4 นำแบบประเมินที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

3.1.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ตำแหน่ง ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.1.5.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลผลค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามเกณฑ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลว่า มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.1.5.3 การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามขั้นตอนแล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์ (I) และสภาพปัจจุบัน (D) โดย (I - D) แล้วหารด้วยค่าสภาพปัจจุบัน (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) สูตรการคำนวณดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{(I - D)}{D}$$

โดย PNI_{modified}

D (Degree of success)

I (Importance)

หมายถึง ดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น

หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน

หมายถึง ระดับสภาพที่พึงประสงค์

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย มีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยที่ได้รับรางวัลระดับดีเยี่ยม วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากกองความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 5 ปีติดต่อกัน และผ่านการประเมินสถานศึกษาปลอดภัยในระดับดีเด่นคือผ่านร้อยละ 90 จำนวน 3 แห่ง ซึ่งมาจาก 3 ภูมิภาค โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดปากคลองพระอาจารย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก 2) โรงเรียนบ้านโอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 และ 3) โรงเรียนบ้านโพนบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยตามกรอบของกองความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

1.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

1.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนด้านภาษา ครบถ้วนตามเนื้อหา จำนวนข้อที่เหมาะสม และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาณาเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) และกำหนดเกณฑ์ ค่า IOC มากกว่า 0.5 (ปราณี หล้าเบญญะ, 2559) จึงสามารถนำไปใช้ได้

1.3.4 นำข้อคำถามไปปรับปรุง แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้แนวคิด และแนะนำไว้ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง จึง

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

1.4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาตามสารสนเทศแหล่งข้อมูล จากการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) พร้อมนำเสนอรายงานข้อมูลที่ได้จากการประเมิน สรุปผลการประเมินตามลำดับต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices)

2. ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.1 แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารการสังเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 และข้อมูลขั้นตอนที่ 1 ของระยะที่ 2

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย และครูจำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในด้านการงานสถานศึกษาปลอดภัย เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานของรัฐในด้านการงานสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 2 คน ดังนี้

1.1) นางบุญณิศา มะลิโกวา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.2) นางสาวสุชาดา ทองอยู่ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการระดับชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป และมีผลงานวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ด้านสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 4 คน ดังนี้

2.1) นายพนม พุทธาผา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนบก

2.2) นายณพัทธ์ ศรีอภัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโอง

2.3) นายธนวัฒน์ เครือละม้าย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองรี

2.4) นายสุสันติ โพสุวัน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนปากคลองพระอาจารย์

3) ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน ดังนี้

3.1) นางสาวชญาภาณท์ สังฆธรรม ครูโรงเรียนวัดหนองรี

3.2) นางสาวไพรัตน์ โกมลมาลย์ ครูโรงเรียนวัดหนองรี

3.3) นางประภาวรรณ สุวรรณไชยรบ ครูโรงเรียนวัดโบสถ์การ้อง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของการบริหารสถานศึกษาตลอดด้วยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของการบริหารสถานศึกษาตลอดด้วยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาซึ่งมีลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ Likert (1987) โดยคะแนน 5 คือ มากที่สุด คะแนน 4 คือ มาก คะแนน 3 คือ ปานกลาง คะแนน 2 คือ น้อย และคะแนน 1 คือ น้อยที่สุด

3.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตลอดด้วยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

3.3.2 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนด้านภาษา ครบถ้วนตามเนื้อหา จำนวนข้อที่เหมาะสม และรูปแบบของแบบประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3.3 นำแบบประเมินที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และจากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) และกำหนดเกณฑ์ ค่า IOC มากกว่า 0.5 (ปราชญ์ หล้าเบญญะ, 2559) จึงสามารถนำไปใช้ได้

3.3.4 นำข้อคำถามไปปรับปรุง แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้แนวคิด และแนะนำไว้ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง จึงนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 09.00-12.00 น. สถานที่ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

3.4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมนำเสนอ รายงานข้อมูลที่ได้จากการประเมิน สรุปผลการประเมิน ตามลำดับต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบข้อคำถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ตำแหน่ง ด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.5.2 วิเคราะห์ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของ Best (1977) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4.2 ระยะที่ 2 ผลพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4.1 ระยะที่ 1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4.1.1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 400)

ข้อมูลพื้นฐาน	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	208	52.00
หญิง	190	48.00
รวม	400	100.00
อายุ		
21 - 30 ปี	116	29.00
31 - 40 ปี	88	22.00
41 - 50 ปี	159	39.80
51 ปีขึ้นไป	37	9.20
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	166	41.50
ปริญญาโท	321	57.80
ปริญญาเอก	3	0.70
รวม	400	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	101	25.30
5 - 10 ปี	142	35.50
มากกว่า 10 ปี	157	39.20
รวม	400	100.00
ตำแหน่ง		
ครูผู้ช่วย	76	19.00
ครู	70	17.50
ครูชำนาญการ	79	19.80
ครูชำนาญการพิเศษ	170	42.50
ครูเชี่ยวชาญ	5	1.20
รวม	400	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ผู้ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิภาค		
ภาคกลาง	80	20.00
ภาคตะวันออก	30	7.50
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	165	41.30
ภาคเหนือ	40	10.00
ภาคตะวันตก	23	5.70
ภาคใต้	62	15.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 57.80 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ภูมิภาคของสถานศึกษา เป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 8 – 18

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
การป้องกัน	2.46	.78	น้อย	4.71	.31	มากที่สุด
การปลูกฝัง	2.58	.76	ปานกลาง	4.78	.35	มากที่สุด
การปราบปราม	2.41	.86	น้อย	4.72	.36	มากที่สุด
ภาพรวม	2.48	.73	น้อย	4.74	.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.48$, $SD = .73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปลูกฝัง ($M = 2.58$, $SD = .76$) รองลงมา คือ การป้องกัน ($M = 2.46$, $SD = .78$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปราบปราม ($M = 2.41$, $SD = .86$)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.74$, $SD = .30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปลูกฝัง ($M = 4.78$, $SD = .35$) รองลงมา คือ การปราบปราม ($M = 4.72$, $SD = .36$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การป้องกัน ($M = 4.71$, $SD = .31$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้าน
การป้องกัน ภัยธรรมชาติและภัยด้าน (n = 400)

การป้องกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. สถานศึกษามีการประชุม ชี้แจง วางแผน การดำเนินงานสถานศึกษา ปลอดภัยร่วมกับบุคลากร ภาควิชา และหน่วยงานองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.49	.94	น้อย	4.67	.47	มากที่สุด
2. สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมสื่อ/ มาตรการ และจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศด้านความปลอดภัย	2.38	1.03	น้อย	4.60	.49	มากที่สุด
3. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการความ ปลอดภัยสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วม จากภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.46	.92	น้อย	4.70	.46	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนความ ปลอดภัยสถานศึกษา	2.49	.96	น้อย	4.77	.42	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการสำรวจและประเมิน สภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัย สถานศึกษา	2.35	.89	น้อย	4.73	.44	มากที่สุด
6. สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหาร จัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนด บทบาทหน้าที่ ภาระงานของ คณะกรรมการ	2.41	.86	น้อย	4.79	.41	มากที่สุด
7. สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน สถานศึกษาปลอดภัย	2.55	.85	ปาน กลาง	4.83	.38	มากที่สุด
8. สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศ ความปลอดภัยของสถานศึกษา	2.39	.96	น้อย	4.70	.46	มากที่สุด
9. สถานศึกษามีหมวดหมู่สารสนเทศ เพื่อ จัดทำรายงานระบบข้อมูลสารสนเทศและ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ	2.44	.98	น้อย	4.72	.45	มากที่สุด
10. สถานศึกษามีการประสาน ความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการมี ส่วนร่วมในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ	2.56	.87	ปาน กลาง	4.74	.44	มากที่สุด

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การป้องกัน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
11. สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับจากทั้งภายในและภายนอก	2.55	.93	ปานกลาง	4.63	.48	มากที่สุด
ภาพรวม	2.46	.78	น้อย	4.71	.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.46$, $SD = .78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ ($M = 2.56$, $SD = .87$) รองลงมา คือ สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับจากทั้งภายในและภายนอก ($M = 2.55$, $SD = .93$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา ($M = 2.35$, $SD = .89$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = .31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานสถานศึกษาปลอดภัย $M = 4.83$, $SD = .38$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการ ($M = 4.79$, $SD = .41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมสื่อ/มาตรการ และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย ($M = 4.60$, $SD = .49$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้าน
การปลูกฝัง ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

การปลูกฝัง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. สถานศึกษาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี ด้านความปลอดภัยให้แก่ตนเองผู้อื่นและสังคม	2.67	.85	ปานกลาง	4.79	.41	มากที่สุด
2. สถานศึกษาประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.60	.82	ปานกลาง	4.78	.41	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีคู่มือ/แนวทางความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.59	.74	ปานกลาง	4.78	.42	มากที่สุด
4. สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน	2.69	.80	ปานกลาง	4.82	.38	มากที่สุด
5. สถานศึกษาจัดทำศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	2.51	.76	ปานกลาง	4.70	.46	มากที่สุด
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ	2.68	.80	ปานกลาง	4.79	.41	มากที่สุด
7. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง	2.56	.87	ปานกลาง	4.78	.41	มากที่สุด
8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	2.55	.83	ปานกลาง	4.79	.41	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การปลูกฝัง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
9. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอดแทรกความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	2.62	.83	ปานกลาง	4.84	.37	มากที่สุด
10. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น	2.56	.89	ปานกลาง	4.75	.43	มากที่สุด
11. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการป้องกันภัยในสภาวะคับขัน	2.45	1.01	น้อย	4.75	.43	มากที่สุด
12. สถานศึกษามีต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ	2.51	.89	ปานกลาง	4.74	.44	มากที่สุด
ภาพรวม	2.58	.76	ปานกลาง	4.78	.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปลูกฝัง ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.58$, $SD = .76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ($M = 2.69$, $SD = .80$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ($M = 2.68$, $SD = .80$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการป้องกันภัยในสภาวะคับขัน ($M = 2.45$, $SD = 1.01$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปลูกฝัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.78$, $SD = .35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอดแทรกความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ($M = 4.84$, $SD = .37$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ($M = 4.82$, $SD = .38$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดทำ

ศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ($M = 2.70$, $SD = .46$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้าน
การปราบปราม ภาวรวมและรายด้าน (n = 400)

การปราบปราม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. สถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา	2.49	1.03	น้อย	4.78	.41	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน	2.37	1.03	น้อย	4.74	.44	มากที่สุด
3. สถานศึกษามีบุคลากร และเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์	2.28	1.02	น้อย	4.69	.46	มากที่สุด
4. สถานศึกษาติดตั้งระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิด สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้	2.30	1.01	น้อย	4.69	.47	มากที่สุด
5. สถานศึกษาฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง การซ้อมหนีไฟ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น	2.37	.98	น้อย	4.62	.50	มากที่สุด
6. สถานศึกษาประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์	2.44	.95	น้อย	4.70	.47	มากที่สุด
7. สถานศึกษาส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ	2.31	.92	น้อย	4.68	.48	มากที่สุด
8. สถานศึกษาช่วยเหลือ เยียวยา พ้นฟูจิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัยอย่างรวดเร็วทันที่	2.42	.93	น้อย	4.69	.48	มากที่สุด
9. สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยา พ้นฟูและให้คำปรึกษา ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยา พ้นฟู	2.52	.88	ปานกลาง	4.78	.43	มากที่สุด

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การปราบปราม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
10. สถานศึกษาจัดระบบประกันภัยรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่สามารถให้การคุ้มครองสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน	2.44	.89	น้อย	4.76	.43	มากที่สุด
11. สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจโดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ	2.48	.89	น้อย	4.75	.44	มากที่สุด
12. สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด	2.74	.87	ปานกลาง	4.74	.44	มากที่สุด
13. สถานศึกษาติดต่อประสานงานผู้ปกครองเพื่อดำเนินการหรือดำเนินการแทนผู้ปกครอง และให้การคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ในความปลอดภัย	2.44	.87	น้อย	4.73	.46	มากที่สุด
ภาพรวม	2.41	.86	น้อย	4.72	.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปราบปราม ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.41$, $SD = .86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด ($M = 2.74$, $SD = .87$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยา ฟ้นฟูและให้คำปรึกษา ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยา ฟ้นฟู ($M = 2.52$, $SD = .88$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์ ($M = 2.28$, $SD = 1.02$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปราบปราม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.72$, $SD = .36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยา ฟ้นฟูและให้คำปรึกษา ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยา ฟ้นฟู ($M = 4.78$, $SD = .43$) รองลงมา สถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา ($M = 4.78$, $SD = .41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง การซ้อมหนีไฟ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น ($M = 4.62$, $SD = .50$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
หลักความร่วมมือร่วม	2.57	.88	ปานกลาง	4.81	.36	มากที่สุด
หลักความโปร่งใส	2.46	.87	น้อย	4.69	.42	มากที่สุด
หลักความรับผิดชอบ	2.54	.90	ปานกลาง	4.73	.39	มากที่สุด
หลักนิติธรรม	2.57	.94	ปานกลาง	4.72	.41	มากที่สุด
หลักคุณธรรม	2.55	.97	ปานกลาง	4.71	.41	มากที่สุด
หลักความคุ้มค่า	2.55	.98	ปานกลาง	4.71	.43	มากที่สุด
ภาพรวม	2.54	.86	ปานกลาง	4.73	.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.54$, $SD = .86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความร่วมมือร่วม ($M = 2.57$, $SD = .88$) และหลักนิติธรรม ($M = 2.57$, $SD = .94$) รองลงมา คือ หลักคุณธรรม ($M = 2.55$, $SD = .97$) และหลักความคุ้มค่า ($M = 2.55$, $SD = .98$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($M = 2.46$, $SD = .87$)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73$, $SD = .36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความร่วมมือร่วม ($M = 4.81$, $SD = .40$) รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ ($M = 4.73$, $SD = .45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใส ($M = 4.69$, $SD = .46$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

หลักความมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมี ส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการ ดำเนินงานของสถานศึกษาปลอดภัย	2.56	.88	ปาน กลาง	4.76	.45	มาก ที่สุด
2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ วางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.63	.88	ปาน กลาง	4.84	.38	มาก ที่สุด
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำ พัฒนา และเป็นคณะกรรมการจัดทำแผน ความปลอดภัยขอสถานศึกษา	2.63	.88	ปาน กลาง	4.83	.38	มาก ที่สุด
4. สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมเพื่อ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็น ระยะ	2.59	.88	ปาน กลาง	4.80	.41	มาก ที่สุด
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงาน สถานศึกษาปลอดภัย	2.55	.97	ปาน กลาง	4.85	.37	มาก ที่สุด
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมี ส่วนร่วมมีการประสานงานทั้งในและ นอกสถานศึกษา	2.53	.94	ปาน กลาง	4.80	.40	มาก ที่สุด
7. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ใน การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ปลอดภัยที่สุด	2.53	.94	ปาน กลาง	4.79	.41	มาก ที่สุด
ภาพรวม	2.57	.88	ปาน กลาง	4.81	.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.57$, $SD = .88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

ในการวางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา ($M = 2.63$, $SD = .87$) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา ($M = 2.63$, $SD = .88$) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ ($M = 2.59$, $SD = .88$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ปลอดภัยที่สุด ($M = 2.53$, $SD = .94$) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมมีการประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา ($M = 2.53$, $SD = .94$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.81$, $SD = .36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ($M = 4.85$, $SD = .37$) รองลงมา คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา ($M = 4.84$, $SD = .38$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสถานศึกษาปลอดภัย ($M = 4.76$, $SD = .44$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส ภาพรวมและรายด้าน ($n = 400$)

หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความไว้วางใจ มอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่สำคัญต่าง ๆ	2.37	.98	น้อย	4.68	.47	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ	2.55	.87	ปานกลาง	4.76	.43	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้	2.51	.96	ปานกลาง	4.71	.46	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ	2.53	.88	ปานกลาง	4.71	.46	มากที่สุด

ตารางที่ 14 (ต่อ)

หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2.45	.87	น้อย	4.71	.45	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการการศึกษา	2.37	.92	น้อย	4.63	.48	มากที่สุด
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบเป็นระยะ	2.44	.87	น้อย	4.67	.47	
ภาพรวม	2.46	.87	น้อย	4.69	.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.46$, $SD = .87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ ($M = 2.55$, $SD = .87$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ ($M = 2.53$, $SD = .88$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการการศึกษา ($M = 2.37$, $SD = .92$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.69$, $SD = .42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ ($M = 4.76$, $SD = .43$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ($M = 4.71$, $SD = .45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการการศึกษา ($M = 4.63$, $SD = .48$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

หลักความรับผิดชอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงาน สถานศึกษาปลอดภัยโดยยึดการมีส่วนร่วม	2.60	.94	ปาน กลาง	4.76	.43	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตาม เป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเต็มกำลัง ความสามารถ	2.62	.93	ปาน กลาง	4.75	.43	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดปฏิทิน การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้ บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	2.63	.94	ปาน กลาง	4.73	.45	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ให้ บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	2.55	.93	ปาน กลาง	4.73	.44	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็น ระบบและสม่ำเสมอ	2.50	.93	น้อย	4.73	.45	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมบุคลากร เป็นประจำเพื่อชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ และทำ ความเข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบตาม ภารกิจของสถานศึกษา	2.52	.92	ปาน กลาง	4.73	.45	มากที่สุด
7. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ อย่างต่อเนื่อง	2.47	.93	น้อย	4.68	.48	มากที่สุด
8. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไป ใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนางานอย่าง ต่อเนื่อง	2.46	.92	น้อย	4.72	.45	มากที่สุด
ภาพรวม	2.54	.90	ปาน กลาง	4.73	.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลัก
ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวม
อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.54$, $SD = .90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ($M = 2.63$, $SD = .94$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
มีการบริหารงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ($M = 2.62$, $SD = .94$)

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ($M = 2.46, SD = .92$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.73, SD = .39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัยโดยยึดการมีส่วนร่วมของบุคลากร ($M = 4.76, SD = .43$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ($M = 4.75, SD = .43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ($M = 4.68, SD = .48$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม ภาพรวมและรายด้าน ($n = 400$)

หลักนิติธรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	2.64	1.03	ปานกลาง	4.69	.47	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน	2.57	.92	ปานกลาง	4.71	.46	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ	2.61	.95	ปานกลาง	4.78	.41	มากที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้	2.56	.96	ปานกลาง	4.73	.44	มากที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ศิลปะในการโน้มน้าวจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	2.58	.96	ปานกลาง	4.71	.45	มากที่สุด
6. ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร	2.50	1.01	ปานกลาง	4.67	.49	มากที่สุด

ตารางที่ 16 (ต่อ)

หลักนิติธรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
7. ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามกฎระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน	2.55	1.01	ปานกลาง	4.73	.44	มากที่สุด
ภาพรวม	2.57	.94	ปานกลาง	4.72	.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.57$, $SD = .94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนด กฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($M = 2.64$, $SD = 1.03$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ ($M = 2.61$, $SD = .95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ($M = 2.50$, $SD = 1.01$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.72$, $SD = .41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ ($M = 4.78$, $SD = .41$) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน ($M = 4.73$, $SD = .44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ($M = 4.67$, $SD = .49$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารสถานศึกษาตลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม ภาพรวมและรายด้าน (n = 400)

หลักคุณธรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเสมอภาค และความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	2.72	.99	ปาน กลาง	4.82	.40	มาก ที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้ บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถและ ความเหมาะสม	2.60	1.03	ปาน กลาง	4.68	.46	มาก ที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี	2.56	.99	ปาน กลาง	4.69	.47	มาก ที่สุด
4. ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้ เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม	2.51	1.00	ปาน กลาง	4.63	.50	มาก ที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็น ของบุคลากร และเพื่อนร่วมงานด้วยความ เป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง	2.47	1.04	น้อย	4.69	.46	มาก ที่สุด
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ สุจริต	2.48	.96	น้อย	4.69	.46	มาก ที่สุด
7. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากร นำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และ ดำเนินชีวิตประจำวัน	2.53	.96	ปาน กลาง	4.74	.44	มาก ที่สุด
ภาพรวม	2.55	.97	ปาน กลาง	4.71	.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง ($M = 2.55$, $SD = .97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและ น้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมกับ บุคลากรทุกคน ($M = 2.72$, $SD = .99$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้บุคลากร ปฏิบัติตามความสามารถและความเหมาะสม ($M = 2.60$, $SD = 1.03$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และเพื่อนร่วมงานด้วยความ เป็นธรรมและมีใจ เป็นกลาง ($M = 2.47$, $SD = 1.04$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = .41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน ($M = 4.82$, $SD = .40$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากรนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน ($M = 4.74$, $SD = .44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม ($M = 4.63$, $SD = .50$)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า ภาพรวมและรายด้าน ($n = 400$)

หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
1. ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	2.45	.97	น้อย	4.66	.48	มากที่สุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็น	2.48	.97	น้อย	4.68	.47	มากที่สุด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	2.52	1.02	ปานกลาง	4.73	.45	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	2.52	1.02	ปานกลาง	4.73	.44	มากที่สุด
5. สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ	2.62	1.05	ปานกลาง	4.74	.44	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่อยู่เสมอ	2.55	1.01	ปานกลาง	4.70	.46	มากที่สุด
7. สถานศึกษามีการร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.63	1.00	ปานกลาง	4.73	.45	มากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	2.61	1.00	ปานกลาง	4.73	.45	มากที่สุด
ภาพรวม	2.55	.98	ปานกลาง	4.71	.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.55$, $SD = .98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($M = 2.63$, $SD = 1.00$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ($M = 2.62$, $SD = 1.05$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ($M = 2.45$, $SD = .97$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = .43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ($M = 4.74$, $SD = .44$) รองลงมา สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($M = 4.73$, $SD = .44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ($M = 4.66$, $SD = .48$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 19 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาพลอดภัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การบริหารสถานศึกษาพลอดภัย	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
			PNI	ลำดับที่
การป้องกัน	2.46	4.71	.91	2
การปลูกฝัง	2.58	4.78	.85	3
การปราบปราม	2.41	4.72	.96	1
ภาพรวม	2.48	4.74	.90	

จากตารางที่ 19 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความจำเป็นในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านการปราบปราม (PNI modified = .96) 2) ด้านการป้องกัน (PNI modified = .91) และ 3) ด้านการปลูกฝัง (PNI modified = .85)

ตารางที่ 20 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาพลอดภัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน

ด้านการป้องกัน	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. สถานศึกษามีการประชุม ชี้แจงวางแผน การดำเนินงานสถานศึกษาพลอดภัยร่วมกับบุคลากร ภาควิชาเครือข่าย และหน่วยงานองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.49	4.67	.88	8
2. สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมสื่อ/มาตรการ และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย	2.38	4.60	.93	4
3. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากภาควิชาเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.46	4.70	.91	6
4. สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนความปลอดภัยสถานศึกษา	2.49	4.77	.92	5

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้านการป้องกัน	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
5. สถานศึกษามีการสำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา	2.35	4.73	1.02	1
6. สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการ	2.41	4.79	.98	2
7. สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานสถานศึกษาปลอดภัย	2.55	4.83	.89	7
8. สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยของสถานศึกษา	2.39	4.70	.96	3
9. สถานศึกษามีหมวดหมู่สารสนเทศเพื่อจัดทำรายงานระบบข้อมูลสารสนเทศและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	2.44	4.72	.93	4
10. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ	2.56	4.74	.85	9
11. สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับจากทั้งภายในและภายนอก	2.55	4.63	.81	10
ภาพรวม	2.46	4.71	.91	

จากตารางที่ 20 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษามีการสำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา (PNI modified = 1.02) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการ (PNI modified = .98) และสถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยของสถานศึกษา(PNI modified = .96) ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปลูกฝัง

ด้านการปลูกฝัง	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. สถานศึกษาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี ด้านความปลอดภัยให้แก่ตนเองผู้อื่นและสังคม	2.67	4.79	.79	8
2. สถานศึกษาประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.60	4.78	.84	7
3. สถานศึกษามีคู่มือ/แนวทางความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.59	4.78	.84	7
4. สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน	2.69	4.82	.79	8
5. สถานศึกษาจัดทำศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	2.51	4.70	.87	4
6. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ	2.68	4.79	.79	8
7. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง	2.56	4.78	.87	4
8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสพการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	2.55	4.79	.88	3
9. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอดแทรกความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ	2.62	4.84	.85	6

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ด้านการปลูกฝัง	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
10. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น	2.56	4.75	.86	5
11. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการป้องกันภัยในสภาวะคับขัน	2.45	4.75	.94	1
12. สถานศึกษามีต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ	2.51	4.74	.89	2
ภาพรวม	2.58	4.78	.85	

จากตารางที่ 21 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการป้องกันภัยในสภาวะคับขัน (PNI modified = .94) รองลงมา คือ สถานศึกษามีต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ (PNI modified = .89) และสถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน (PNI modified = .88) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการปราบปราม

ด้านการปราบปราม	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. สถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติการจัดการ หรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ ในสถานศึกษา	2.49	4.78	.92	9
2. สถานศึกษามีสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน	2.37	4.74	1.00	4
3. สถานศึกษามีบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์	2.28	4.69	1.06	1
4. สถานศึกษาติดตั้งระบบเตือนภัย กล้อง วงจรปิด สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้	2.30	4.69	1.04	2
5. สถานศึกษาฝึกซ้อมระงับเหตุอย่าง ต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง การซ้อมหนีไฟ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น	2.37	4.62	.95	6
6. สถานศึกษาประสานงานเครือข่ายการมี ส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทัน เหตุการณ์	2.44	4.70	.93	8
7. สถานศึกษาส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ	2.31	4.68	1.02	3
8. สถานศึกษาช่วยเหลือ เยียวยา ปันฟู จิตใจ บุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัยอย่าง รวดเร็วทันทั่วทั้งที่	2.42	4.69	.94	7
9. สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูและให้คำปรึกษา ประสานเครือข่ายการ มีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การ ช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟู	2.52	4.78	.90	11
10. สถานศึกษาจัดระบบประกันภัย รายบุคคลหรือรายกลุ่มที่สามารถให้การ คุ้มครองสำหรับครูและบุคลากรทางการ ศึกษาและนักเรียน	2.44	4.76	.95	5

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านการปราบปราม	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
11. สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ	2.48	4.75	.91	10
12. สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด	2.74	4.74	.92	9
13. สถานศึกษาติดต่อประสานงานผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการหรือดำเนินการแทนผู้ปกครอง และให้การคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ในความปลอดภัย	2.44	4.73	.94	7
ภาพรวม	2.41	4.72	.96	

จากตารางที่ 22 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการป้องกัน โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .96 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษามีบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์ (PNI modified = 1.06) รองลงมา คือ สถานศึกษาติดตั้งระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิด สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ (PNI modified = 1.04) และสถานศึกษาส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ (PNI modified = 1.02) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้
หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	สภาพ ปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
			PNI	ลำดับที่
หลักความมีส่วนร่วม	2.57	4.81	.87	2
หลักความโปร่งใส	2.46	4.69	.91	1
หลักความรับผิดชอบ	2.54	4.73	.86	3
หลักนิติธรรม	2.57	4.72	.83	6
หลักคุณธรรม	2.55	4.71	.84	5
หลักความคุ้มค่า	2.55	4.71	.85	4
ภาพรวม	2.54	4.73	.86	

จากตารางที่ 23 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น เรียงตามลำดับ คือ 1) หลักความโปร่งใส (PNI modified = .91) 2) หลักความมีส่วนร่วม (PNI modified = .87) 3) หลักความรับผิดชอบ (PNI modified = .86) 4) หลักความคุ้มค่า (PNI modified = .85) 4) หลักคุณธรรม (PNI modified = .84) และ 6) หลักนิติธรรม (PNI modified = .83)

ตารางที่ 24 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม

หลักความมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสถานศึกษาปลอดภัย	2.56	4.76	.86	4
2. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา	2.63	4.84	.84	7
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำพัฒนา และเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนความปลอดภัยขอสถานศึกษา	2.63	4.83	.84	6
4. สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ	2.59	4.80	.85	5
5. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย	2.55	4.85	.90	1
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมมีการประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา	2.53	4.80	.90	2

ตารางที่ 24 (ต่อ)

หลักความมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
7. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาตลอดภัย ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ปลอดภัยที่สุด	2.53	4.79	.90	3
ภาพรวม	2.57	4.81	.87	

จากตารางที่ 24 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลัก ธรรมชาติบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยภาพรวม พบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .87 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่า ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมมีการ ประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา (PNI modified = .90) รองลงมา คือสถานศึกษาเปิดโอกาส ให้บุคลากรมีส่วนร่วมมีการประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา (PNI modified = .90) และ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาตลอดภัย ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ปลอดภัยที่สุด (PNI modified = .90) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย โดยใช้หลักธรรมชาติบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความไว้วางใจ มอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่ สำคัญต่าง ๆ	2.37	4.68	.97	1
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุม ชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่ สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคน ทราบ	2.55	4.76	.86	6

ตารางที่ 25 (ต่อ)

หลักความโปร่งใส	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้	2.51	4.71	.87	5
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ	2.53	4.71	.86	7
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับดูแลตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	2.45	4.71	.92	3
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา	2.37	4.63	.96	2
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบเป็นระยะ	2.44	4.67	.91	4
ภาพรวม	2.46	4.69	.91	

จากตารางที่ 25 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความไว้วางใจมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่สำคัญต่าง ๆ (PNI modified = .97) รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา (PNI modified = .96) และผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับดูแลตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (PNI modified = .92) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาตลอดภัยโดยยึดการมีส่วนร่วม	2.6	4.76	.83	6
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ	2.62	4.75	.81	7
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	2.63	4.73	.80	8
4. ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	2.55	4.73	.86	5
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	2.5	4.73	.89	3
6. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมบุคลากรเป็นประจำเพื่อชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ และทำความเข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจของสถานศึกษา	2.52	4.73	.88	4
7. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	2.47	4.68	.90	2
8. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง	2.46	4.72	.92	1
ภาพรวม	2.54	4.73	.86	

จากตารางที่ 26 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .86 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่า

ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (PNI modified = .92) รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (PNI modified = .90) และผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ (PNI modified = .89) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	2.64	4.69	.77	6
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน	2.57	4.71	.83	4
3. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ	2.61	4.78	.83	4
4. ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้	2.56	4.73	.85	3
5. ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา	2.58	4.71	.83	5
6. ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร	2.50	4.67	.87	1
7. ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ตามกฎระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน	2.55	4.73	.85	2
ภาพรวม	2.57	4.72	.83	

จากตารางที่ 27 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลัก ธรรมชาติบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมพบว่า ค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .83 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าดัชนี ลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบ วินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร (PNI modified = .87) รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน (PNI modified = .85) และผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ (PNI modified = .85) ตามลำดับ

ตารางที่ 28 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้ หลักธรรมชาติบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม

หลักคุณธรรม	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน	2.72	4.82	.77	7
2. ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถและความเหมาะสม	2.6	4.68	.80	6
3. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	2.56	4.69	.83	5
4. ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรมคุณธรรม	2.51	4.63	.84	4
5. ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง	2.47	4.69	.90	1
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริม ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต	2.48	4.69	.89	2

ตารางที่ 28 (ต่อ)

หลักคุณธรรม	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
7. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากรนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน	2.53	4.74	.87	3
ภาพรวม	2.55	4.71	.84	

จากตารางที่ 28 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมพบว่า ค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .84 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง (PNI modified = .90) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต (PNI modified = .89) และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากรนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน (PNI modified = .87) ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
1. ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม	2.45	4.66	.90	1
2. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็น	2.48	4.68	.89	2
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	2.52	4.73	.87	4
4. สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	2.52	4.73	.88	3

ตารางที่ 29 (ต่อ)

หลักความคุ้มค่า	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	ความต้องการจำเป็น	
	M	M	PNI	ลำดับที่
5. สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ	2.62	4.74	.81	7
6. สถานศึกษามีการสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่อยู่เสมอ	2.55	4.7	.84	5
7. สถานศึกษามีการร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.63	4.73	.8	8
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	2.61	4.73	.81	6
ภาพรวม	2.55	4.71	.85	

จากตารางที่ 29 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมพบว่าค่าดัชนี PNI modified ของความต้องการจำเป็นเท่ากับ .85 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม (PNI modified = .90) รองลงมา คือ บริหารสถานศึกษาจัดหาอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็น (PNI modified = .89) และสถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (PNI modified = .88) ตามลำดับ

4.2 ระยะที่ 2 ผลพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4.2.1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 30 ผลการสัมมนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมจากโรงเรียนภาคเครือข่ายหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา รวมไปถึงการจัดทำแผนเผชิญเหตุความปลอดภัยในสถานศึกษา และซ้อมแผนเผชิญเหตุเป็นประจำภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้นักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมทุกเมื่อ โดยมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัยให้มีความถูกต้อง รวดเร็วและเป็นปัจจุบันตรงกับความเป็นจริง และมีการรายงานผลงานการใช้จ่ายในการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยอย่างชัดเจน กำหนดหน้าที่ครูผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ให้มีความชัดเจนและตรงตามความสามารถ และกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และลดความเสี่ยงจากการผิดพลาดหรือทุจริต
ด้านการปลูกฝัง	มีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง มีการประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการทำสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการพัฒนาแผนเผชิญเหตุ เพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ให้มีการป้องกันตามจุดเสี่ยงที่ รัดกุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน และมีการจัดโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม และความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
ด้านการปราบปราม	มีการจัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็วที่สามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันเหตุการณ์ ประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์และส่งต่อผู้ประสบเหตุ เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ เยียวยา ชื่นฟู และให้คำปรึกษาโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยมีการวางแผนในการจัดหางบประมาณและใช้งบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากร คือ คน วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัด และคุ้มค่า และควบคุม กำกับให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ และเต็มเวลา การบริหารงานโดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ความปลอดภัยในสถานศึกษา เช่น ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

จากตารางที่ 30 พบว่า ในการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยจัดระบบรักษาความปลอดภัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการกำหนดพื้นที่ปลอดภัยและแผนเผชิญเหตุ จัดตั้งคณะกรรมการด้านความปลอดภัยโดยมีส่วนร่วมจากโรงเรียนในเครือข่ายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จัดทำและซ้อมแผนเผชิญเหตุภาคเรียนละ 1 ครั้ง การส่งเสริมความรู้และการเตรียมความพร้อม จัดอบรมและพัฒนาความรู้ด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้ปกครอง จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวทางความปลอดภัย การรับมือเหตุฉุกเฉินและการช่วยเหลือ จัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็วเพื่อระงับเหตุฉุกเฉิน ประสานงานเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือและส่งต่อผู้ประสบเหตุ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ เยียวยา ชื่นฟู และให้คำปรึกษาโดยมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัยให้เป็นปัจจุบัน และเปิดเผยงบประมาณอย่างโปร่งใส กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายงานด้านความปลอดภัยให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการพัฒนาแผนเผชิญเหตุ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและจัดโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความปลอดภัยในสถานศึกษา วางแผนปฏิทินปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สถานศึกษามีความปลอดภัยอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ตารางที่ 31 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ นักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการประสานงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัย โดยสถานศึกษามีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยให้ทุกฝ่ายรับทราบ มีการรายงานผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาแก่สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างถูกต้อง
ด้านการปลูกฝัง	ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลความปลอดภัยให้ครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย จัดกิจกรรมอบรมและเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวทางการดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษา การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ด้านความปลอดภัยแก่ผู้ปกครองและชุมชน เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาความปลอดภัยของสถานศึกษาให้บุคลากรและผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดง

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	ความคิดเห็นและวางแผนปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยตามความสามารถของแต่ละคน สนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาความปลอดภัยของสถานศึกษาผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียม สถานศึกษามีมาตรการความปลอดภัยที่ครอบคลุมและทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ
ด้านการปราบปราม	มีการจัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็วที่สามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันเหตุการณ์ ประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์และส่งต่อผู้ประสบเหตุ เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ เยียวยา ชื่นฟู และให้คำปรึกษาโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างความปลอดภัยของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถานศึกษา และสามารถนำนโยบายด้านความปลอดภัยไปใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

จากตารางที่ 31 พบว่า ในการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยได้ดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการประสานงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบดูแลความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย ผ่านกิจกรรมอบรมให้กับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีการประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวทางการดูแลความปลอดภัย รวมถึงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้ยังมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มีการจัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว เพื่อเข้าระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที พร้อมทั้งประสานเครือข่าย เพื่อให้การช่วยเหลือและส่งต่อผู้ประสบเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ เยียวยา พันฟู และให้คำปรึกษา โดยมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย เพื่อให้สามารถดูแลนักเรียน ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของแนวทางการบริหาร คือการทำให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 32 ผลการสัมมนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโพนบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 10 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	สถานศึกษามีการดำเนินการประเมินปัจจัยเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อระบุจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตราย กำหนดพื้นที่ความปลอดภัย จัดโซนปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา วางแนวทางป้องกันและรับมือเหตุฉุกเฉิน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และปลอดภัย จัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัย มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรอย่างชัดเจน จัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา สร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย จัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัย เพื่อแจ้งข้อมูลให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบ จัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ประเมินนักเรียนรายบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้การดูแลที่เหมาะสม โดยมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยให้ทุกฝ่ายรับทราบ มีการรายงานผลการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาแก่สาธารณะชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ให้คำแนะนำหรือชี้แจงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันสมัย บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	ของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างถูกต้อง
ด้านการปลูกฝัง	สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย โดยการปรับปรุงหลักสูตรให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องจัดทำคู่มือ และจัดอบรมให้กับครู บุคลากร และนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การประชุมชี้แจงแนวทางให้แก่ครูและบุคลากร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ด้านความปลอดภัย เสริมสร้างทักษะด้านความปลอดภัย สถานศึกษาจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกปฐมพยาบาลเบื้องต้น การซ้อมอพยพหนีไฟ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในวันสำคัญ นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวางแผนปฏิบัติงานตามศักยภาพของตน สถานศึกษาสนับสนุนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาความปลอดภัย พร้อมทั้งผู้บริหารมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างเท่าเทียม
ด้านการปราบปราม	สถานศึกษาดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัย เช่น การจัดทำแนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว (Roving Team) ติดตั้งระบบเตือนภัย และซ่อมระบบเหตุเป็นประจำ ช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูจิตใจ เช่น จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา กำหนดหลักเกณฑ์การช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสร้างระบบประกันภัยสำหรับบุคลากรและนักเรียน ดำเนินการตามกฎหมาย เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการด้านกฎหมาย รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชา ดำเนินคดีตามกฎหมาย และให้การคุ้มครองนักเรียนที่ได้รับผลกระทบ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจ

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	เกี่ยวกับกฎระเบียบของสถานศึกษา และสามารถนำนโยบายด้านความปลอดภัยไปใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

จากตารางที่ 32 พบว่า ในการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยสถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการความปลอดภัยผ่านมาตรการ 3 ป ได้แก่ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการปลูกฝัง และมาตรการด้านการปราบปราม ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เสริมสร้างความรู้ และการแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยเปิดเผยข้อมูลด้านความปลอดภัย และรายงานผลการดำเนินงานแก่สาธารณะ เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมพัฒนาความปลอดภัย ผู้บริหารมีความรู้ด้านกฎระเบียบ และใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และรับผิดชอบผลของการทำงาน ทำให้เกิดความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากรทุกคน

ตารางที่ 33 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโองัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 10 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	สถานศึกษาดำเนินมาตรการความปลอดภัยอย่างเป็นระบบผ่านการวางแผน ประสานงาน และบริหารจัดการ มีการจัดประชุมชี้แจง วางแผนร่วมกับบุคลากรและภาคีเครือข่าย แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัย ประเมินความเสี่ยง และวางโครงสร้างบริหารจัดการ พร้อมจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดเก็บและบริหารข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อการวางแผนป้องกันปัญหา ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความปลอดภัยร่วมกัน สรุปผลการดำเนินงานและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากทุกฝ่าย โดยผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบตามความเหมาะสม จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณให้บุคลากรทุกคนรับทราบ วางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการ ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้ชุมชนรับทราบ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานเพื่อความปลอดภัยและความสำเร็จ
ด้านการปลูกฝัง	สถานศึกษาส่งเสริมความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกด้านความปลอดภัยผ่านการอบรม การบูรณาการเข้ากับหลักสูตร และการฝึกปฏิบัติจริง โดยพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และสังคม จัดตั้งศูนย์บริการสื่อเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม บูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยในหลักสูตร จัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อเสริมทักษะด้านความปลอดภัย จัดกิจกรรมความปลอดภัยในวันสำคัญ และส่งเสริมให้ทุกคนสามารถปรับตัวกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง พร้อมพัฒนาทักษะการป้องกันภัยในสภาวะคับขัน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมใน

ตารางที่ 33 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	ทุกขั้นตอน ร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนความปลอดภัยของสถานศึกษา ร่วมพัฒนาแผนและเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนความปลอดภัย เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาประสานงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัย ร่วมประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด
ด้านการปราบปราม	สถานศึกษาดำเนินการกำหนดแนวทางปฏิบัติและสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน จัดเตรียมบุคลากร อุปกรณ์ และติดตั้งระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิดเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง ซ่อมหนีไฟ และปฐมพยาบาลเบื้องต้น ประสานงานเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดำเนินการช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบเหตุ พร้อมจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือและระบบประกันภัย ติดตามเยี่ยมเยียนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้รับผลกระทบปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการด้านกฎหมายเพื่อให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครอง โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของสถานศึกษา และสามารถนำนโยบายไปใช้ในการบริหารได้อย่างเหมาะสม มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

จากตารางที่ 33 พบว่า ในการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยดำเนินการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และมาตรการความปลอดภัย "3 ป" ได้แก่ การป้องกัน การปลุกฝัง และการปราบปราม ผ่านการวางแผน ประสานงาน และบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยสถานศึกษาส่งเสริมความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกด้านความปลอดภัย โดยการอบรม บุคลากรเข้ากับหลักสูตร และฝึกปฏิบัติจริง พร้อมพัฒนาองค์ความรู้ให้กับนักเรียน ครู และบุคลากร รวมถึงกำหนดแนวทางปฏิบัติและสร้างการรับรู้ร่วมกันในทุกภาคส่วน สถานศึกษา

จัดเตรียมบุคลากร อุปกรณ์ และระบบรักษาความปลอดภัย เช่น ระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิด และการฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงและดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และได้รับการปกป้องด้านร่างกายและจิตใจ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูลด้านความปลอดภัยแก่สาธารณะ เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและรับผิดชอบต่อผลของการทำงานด้วยแนวทางนี้ ทำให้โรงเรียนบ้านโฮ้งเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากรทุกคน

ตารางที่ 34 ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียนปากคลองพระอาจารย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (สถานศึกษาปลอดภัย ปีที่ 7 ติดต่อกัน ปีการศึกษา 2566)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุบัติเหตุ หรือความไม่ปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษาดังนี้ การประเมินปัจจัยเสี่ยง การกำหนดพื้นที่ความปลอดภัย การจัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัย การจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย จัดระบบช่องทาง การสื่อสารด้านความปลอดภัยสถานศึกษา ระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการช่วยเหลือ โดยการบริหารงานสถานศึกษาใช้หลักความโปร่งใส เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ต่อการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความยั่งยืน

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ประเด็น	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการปลูกฝัง	การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักการมีส่วนร่วม (Participation) จะต้อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ต่อการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา ช่วยให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัย อบอุ่น และเป็นธรรม การนำหลัก ซื่อสัตย์ โปร่งใส เมตตา รับผิดชอบ และเสมอภาค มาปรับใช้ จะทำให้เกิด ความร่วมมือจากทุกฝ่าย และช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโรงเรียน ได้อย่างยั่งยืน
ด้านการปราบปราม	การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก่ การจัดการแก้ไข ปัญหาความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชา หน่วยงานต้นสังกัด ดำเนินคดี จำแนกประเภทของเหตุที่เกิด ติดต่อบริษัทประกันภัยผู้ปกครอง เพื่อดำเนินการหรือดำเนินการแทนผู้ปกครอง ให้การคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ในความปลอดภัย การบริหารงานโดยใช้ หลักนิติธรรม เพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา และใช้หลักความคุ้มค่า เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในด้านงบประมาณ กำลังคน และเวลา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนและบุคลากร โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากตารางที่ 34 พบว่า ในการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัย มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา 3 ป ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม อย่างเป็นระบบผ่านการวางแผน ประสานงาน และบริหารจัดการ สถานศึกษามีการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกด้านความปลอดภัยผ่านการอบรม การบูรณาการเข้ากับหลักสูตร และการฝึกปฏิบัติจริง โดยพัฒนาองค์ความรู้ด้านความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติและสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน จัดเตรียมบุคลากร อุปกรณ์ และติดตั้งระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิดเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในทุกมิติ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย ร่วมบริหารจัดการอันตรายและความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และจิตใจรวมถึงการสร้างทักษะในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยที่ยึดหลักธรรมาภิบาล โดยเปิดเผยข้อมูลด้านความปลอดภัยแก่สาธารณะ เปิดโอกาสให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมพัฒนาความปลอดภัย ผู้บริหารมีความรู้ด้านกฎระเบียบ และใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และรับผิดชอบผลของการทำงาน ทำให้เกิดความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากรทุกคน

4.2.2 ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดยสังเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 และข้อมูลในระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 มีรายละเอียด ดังภาพ

ภาพที่ 4 (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพที่ 4 (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ด้วยมาตรการ 3 ป ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง ด้านการปราบปราม ร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการกำหนดรหัสของแนวทางตามรายละเอียด ดังนี้ P หมายถึง ด้านการป้องกัน, C หมายถึง ด้านการปลูกฝัง, S หมายถึง ด้านการปราบปราม, 1 หมายถึง ก่อนดำเนินการ, 2 หมายถึง ระหว่างดำเนินการ, 3 หมายถึง หลังดำเนินการ, G1 หมายถึง หลักความโปร่งใส, G2 หมายถึง หลักความมีส่วนร่วม, G3 หมายถึง หลักนิติธรรม, G4 หมายถึง หลักความคุ้มค่า, G5 หมายถึง หลักคุณธรรม และ G6 หมายถึง หลักความรับผิดชอบ

ตารางที่ 35 รายละเอียด (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากเอกสารสังเคราะห์ข้อมูลในระย
ที่ 1 และข้อมูลในระยที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 จำนวน 43 ประเด็น

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	1.1 สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมความปลอดภัย ติดตั้งป้าย สัญลักษณ์และอุปกรณ์ควบคุมความปลอดภัยส่วนบุคคล (P1G6) 1.2 สถานศึกษาจัดทำแผนความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ (P1G6) 1.3 สถานศึกษาจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการความ ปลอดภัยในสถานศึกษา (P1G4) 1.4 สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย (P1G1) 1.5 สถานศึกษามีเครือข่าย ความร่วมมือความปลอดภัย อย่างน้อย 1 เครือข่าย (P1G2) 1.6 สถานศึกษาจัดให้มีมาตรการป้องกันโรคระบาดและส่งเสริม สุขอนามัยที่ดี (P1G1) 1.7 สถานศึกษาจัดให้มีระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบความ ปลอดภัยจากไฟฟ้า (P2G3) 1.8 สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (P2G2) 1.9 นักเรียนได้รับการประเมินอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการ (P2G5) 1.10 สถานศึกษาตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ป้องกัน อันตรายและเครื่องมือในสถานศึกษา (P2G1) 1.11 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่มีความ ปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (P2G6) 1.12 สถานศึกษามีช่องทางการสื่อสารอย่างน้อย 3 ช่องทาง (P2G6) 1.13 สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยให้ ทุกฝ่ายรับทราบ (P3G1) 1.14 สถานศึกษามีวางแผนการดำเนินงานและติดตามผลการ ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (P3G1)

ตารางที่ 35 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	1.15 สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาต่อสาธารณะชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องทุกปีการศึกษา (P3G1) 1.16 สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมโดยใช้งบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (P3G4) 1.17 สถานศึกษานำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาปลอดภัยได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า (P3G4)
ด้านการปลูกฝัง	2.1 สถานศึกษามีหลักสูตรความปลอดภัยสถานศึกษา (C1G2) 2.2 สถานศึกษาจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอุบัติเหตุและอาการเจ็บป่วย พร้อมแผนป้องกัน (C1G6) 2.3 สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านตำราและมาตรฐานด้านความปลอดภัย (C1G4) 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมใหม่ หรือแหล่งเรียนรู้ใน (C2G4) ชุมชนมาใช้กับงานสถานศึกษาปลอดภัยได้อย่างหลากหลาย (C2G4) 2.5 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับบุคลากรในสถานศึกษา(C2G5) 2.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้นักเรียน (C2G5) 2.7 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษาให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง (C2G2) 2.8 สถานศึกษาให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาความปลอดภัย (C3G2) 2.9 ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (C3G2) 2.10 สถานศึกษาสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ (C2G5)

ตารางที่ 35 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	2.11 บุคลากรในสถานศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย (C3G6)
ด้านการปราบปราม	3.1 สถานศึกษามีจัดระบบการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (S1G4) 3.2 สถานศึกษามีจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบเหตุ (S2G4) 3.3 สถานศึกษามีคุ้มครองผู้ประสบเหตุให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย (S2G3) 3.4 สถานศึกษามีมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการใช้สารเคมี และอุปกรณ์เสี่ยงอันตรายในสถานศึกษา (S1G3) 3.5 สถานศึกษามีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน เช่น ระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อก และการตรวจสอบยานพาหนะ (S1G3) 3.6 สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัย (S2G2) 3.7 สถานศึกษามีจัดตั้งชมรมหรือคณะกรรมการดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา (S2G2) 3.8 ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (S3G3) 3.9 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี (S3G3) 3.10 ผู้บริหารสามารถนำนโยบายเกี่ยวกับสถานศึกษาปลอดภัยไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี (S3G3) 3.11 ผู้บริหารสถานศึกษามีความชอบธรรมในการใช้อำนาจในการบริหารสถานศึกษา (S1G5) 3.12 ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน (S3G5) 3.13 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือชี้แจงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยได้อย่างถูกต้อง (S3G5)

ตารางที่ 35 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	3.14 บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบอย่าง เต็มกำลังความสามารถ (S3G6) 3.15 บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการ ปฏิบัติหน้าที่และแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี (S3G6)

ตารางที่ 36 แสดงรายละเอียดของ (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงาน	หลักธรรมาภิบาล																		รวม
	ก่อนดำเนินการ						ระหว่างดำเนินการ						หลังดำเนินการ						
	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G1	G2	G3	G4	G5	G6	
ด้านการป้องกัน	1.4 1.6	1.5		1.3		1.1 1.2	1.10	1.8	1.7		1.9	1.11 1.12	1.13 1.14 1.15			1.16 1.17			17
ด้านการปลูกฝัง		2.1		2.3		2.2		2.7		2.4	2.5 2.6 2.10			2.8 2.9				2.11	11
ด้านการปราบปราม			3.4 3.5	3.1	3.5			3.6 3.7	3.3	3.2					3.8 3.9 3.10		3.11 3.12 3.13	3.14 3.15	15
รวม	2	2	2	3	1	3	1	4	2	2	4	2	3	2	3	2	3	3	43

หมายเหตุ P หมายถึง ด้านการป้องกัน, C หมายถึง ด้านการปลูกฝัง, S หมายถึง ด้านการปราบปราม 1 หมายถึง ก่อนดำเนินการ, 2 หมายถึง ระหว่างดำเนินการ, 3 หมายถึง หลังดำเนินการ G1 หมายถึง หลักความโปร่งใส, G2 หมายถึง หลักความมีส่วนร่วม, G3 หมายถึง หลักนิติธรรม, G4 หมายถึง หลักความคุ้มค่า, G5 หมายถึง หลักคุณธรรม และ G6 หมายถึง หลักความรับผิดชอบ

จากตารางที่ 4.30 พบว่า (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดกระทรวงการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ประเด็น 43 แนวทาง ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ด้านการป้องกัน ประกอบด้วย 17 แนวทาง ประเด็นที่ 2 ด้านปลูกฝัง ประกอบด้วย 11 แนวทาง ประเด็นที่ 3 ด้านปราบปราม ประกอบด้วย 15 แนวทาง

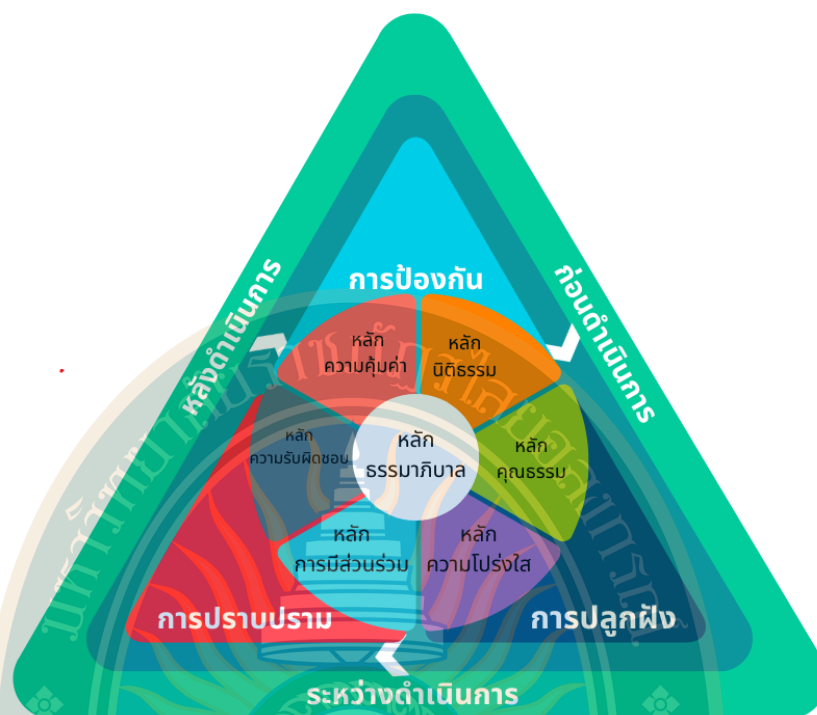
4.2.3 ตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1) ผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบประเมิน (ร่าง) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

รายการตรวจสอบประเมิน	ผลการพิจารณา		รายละเอียดการแก้ไขปรับปรุง
	ผ่าน	ปรับปรุง	
ประเด็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา			
1. ด้านการป้องกัน	✓		เห็นความสอดคล้องของแนวทาง แต่ควรพิจารณาแนวทางที่ซ้ำซ้อน
2. ด้านการปลูกฝัง	✓		เห็นความสอดคล้องของแนวทาง แต่ควรพิจารณาแนวทางที่ซ้ำซ้อน
3. ด้านการปราบปราม	✓		เห็นความสอดคล้องของแนวทาง แต่ควรพิจารณาแนวทางที่ซ้ำซ้อน
4. ประเด็นอื่น ๆ		✓	1. เพิ่มเติมรายละเอียดของการกำหนดแนวทางให้ชัดเจนว่าอยู่ในด้านใด 2. กำหนดสัญลักษณ์ให้มีความชัดเจน

รูปแบบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 5 แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพที่ 5 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม มีการปรับปรุงดังนี้ 1) กำหนดรายละเอียดให้ครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหา 2) สร้างเครื่องหมายในแนวทางให้เกิดความเชื่อมโยง 3) เพิ่มระดับคุณภาพของแต่ละการประเมิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปใช้ และรูปแบบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ด้านการป้องกัน ประกอบด้วย 17 แนวทาง ประเด็นที่ 2 ด้านปลุกฝัง ประกอบด้วย 11 แนวทาง ประเด็นที่ 3 ด้านปราบปราม ประกอบด้วย 15 แนวทาง รวมทั้งหมด 43 แนวทาง โดยใช้นวัตกรรมในการบริหารการศึกษา PCS+G ที่บูรณาการมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกัน ด้านการปลุกฝัง ด้านการปราบปราม กับหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการกำหนดรหัสของแนวทางตามรายละเอียด ดังนี้ P หมายถึง ด้านการป้องกัน, C หมายถึง ด้านการปลุกฝัง, S หมายถึง ด้านการปราบปราม, 1 หมายถึง ก่อนดำเนินการ, 2 หมายถึง ระหว่างดำเนินการ, 3 หมายถึง หลังดำเนินการ, G1 หมายถึง หลักความโปร่งใส, G2 หมายถึง หลักความมีส่วนร่วม, G3 หมายถึง หลักนิติธรรม, G4 หมายถึง หลักความคุ้มค่า, G5 หมายถึง หลักคุณธรรม และ G6 หมายถึง หลักความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 4.32

ตารางที่ 38 รายละเอียดแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม ประเด็นมีการปรับปรุง
เพิ่มเติม ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านการป้องกัน	1.1 สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมความปลอดภัย ติดตั้งป้าย สัญลักษณ์และอุปกรณ์ควบคุมความปลอดภัยส่วนบุคคล (PG1.6) 1.2 สถานศึกษาจัดทำแผนความปลอดภัยที่ครอบคลุมทุกมิติ (PG1.6) 1.3 สถานศึกษาจัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการความ ปลอดภัยในสถานศึกษา (PG1.4) 1.4 สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย (PG1.1) 1.5 สถานศึกษามีเครือข่าย ความร่วมมือความปลอดภัย อย่างน้อย 1 เครือข่าย (PG1.2) 1.6 สถานศึกษาจัดให้มีมาตรการป้องกันโรคระบาดและส่งเสริม สุขอนามัยที่ดี (PG1.1) 1.7 สถานศึกษาจัดให้มีระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบความ ปลอดภัยจากไฟฟ้า (PG2.3) 1.8 สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (PG2.2) 1.9 นักเรียนได้รับการประเมินอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการ (PG2.5) 1.10 สถานศึกษาตรวจสอบและบำรุงรักษาอุปกรณ์ป้องกัน อันตรายและเครื่องมือในสถานศึกษา (PG2.1) 1.11 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่มีความ ปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (PG2.6) 1.12 สถานศึกษามีช่องทางการสื่อสารอย่างน้อย 3 ช่องทาง (PG2.6) 1.13 สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยให้ ทุกฝ่ายรับทราบ (PG3.1)

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	1.14 สถานศึกษามีวางแผนการดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (PG3.1) 1.15 สถานศึกษามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาต่อสาธารณะชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องทุกปีการศึกษา (PG3.1) 1.16 สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมโดยใช้งบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (PG3.4) 1.17 สถานศึกษานำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานสถานศึกษาปลอดภัยได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า (PG3.4)
ด้านการปลูกฝัง	2.1 สถานศึกษามีหลักสูตรความปลอดภัยสถานศึกษา (CG1.2) 2.2 สถานศึกษาจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอุบัติเหตุและอาการเจ็บป่วย พร้อมแผนป้องกัน (CG1.6) 2.3 สถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านตำราและมาตรฐานด้านความปลอดภัย (CG1.4) 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริม การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมใหม่ หรือแหล่งเรียนรู้ใน (CG2.4) ชุมชนมาใช้กับงานสถานศึกษาปลอดภัยได้อย่างหลากหลาย (CG2.4) 2.5 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับบุคลากรในสถานศึกษา (CG2.5) 2.6 สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้นักเรียน (CG2.5) 2.7 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษาให้นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง (CG2.2) 2.8 สถานศึกษาให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาความปลอดภัย (CG3.2)

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	2.9 ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (CG3.2) 2.10 สถานศึกษาสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ (CG2.5) 2.11 บุคลากรในสถานศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย (CG2.6)
ด้านการปราบปราม	3.1 สถานศึกษาจัดระบบการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (SG1.4) 3.2 สถานศึกษาจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูจิตใจผู้ประสบเหตุ (SG2.4) 3.3 สถานศึกษาคัดกรองผู้ประสบเหตุให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย (SG2.3) 3.4 สถานศึกษามีมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการใช้สารเคมีและอุปกรณ์เสี่ยงอันตรายในสถานศึกษา (SG1.3) 3.5 สถานศึกษามีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน เช่น ระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อก และการตรวจสอบยานพาหนะ (SG1.3) 3.6 สถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัย (SG2.2) 3.7 สถานศึกษาจัดตั้งชมรมหรือคณะกรรมการดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา (SG2.2) 3.8 ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (SG3.3) 3.9 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นอย่างดี (SG3.3) 3.10 ผู้บริหารสามารถนำนโยบายเกี่ยวกับสถานศึกษาปลอดภัยไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี (SG3.3) 3.11 ผู้บริหารสถานศึกษามีความชอบธรรมในการใช้อำนาจในการบริหารสถานศึกษา (SG1.5)

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล	แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
	3.12 ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน (SG3.5) 3.13 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำหรือชี้แจงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยได้อย่างถูกต้อง (SG3.5) 3.14 บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ (SG3.6) 3.15 บุคลากรในสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี (SG3.6)

ตารางที่ 39 แสดงรายละเอียดของแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงาน	หลักธรรมาภิบาล (G)																		รวม
	ก่อนดำเนินการ (1)						ระหว่างดำเนินการ (2)						หลังดำเนินการ (3)						
	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G1	G2	G3	G4	G5	G6	
ด้านการป้องกัน (P)	1.4 1.6	1.5		1.3		1.1 1.2	1.10	1.8	1.7		1.9	1.11 1.12	1.13 1.14 1.15			1.16 1.17			17
ด้านการปลูกฝัง (C)		2.1		2.3		2.2		2.7		2.4	2.5 2.6 2.10			2.8 2.9				2.11	11
ด้านการปราบปราม (S)			3.4 3.5	3.1	3.5			3.6 3.7	3.3	3.2					3.8 3.9 3.10		3.11 3.12 3.13	3.14 3.15	15
รวม	2	2	2	3	1	3	1	4	2	2	4	2	3	2	2	2	3	3	43

หมายเหตุ P หมายถึง ด้านการป้องกัน, C หมายถึง ด้านการปลูกฝัง, S หมายถึง ด้านการปราบปราม, 1 หมายถึง ก่อนดำเนินการ, 2 หมายถึง ระหว่างดำเนินการ, 3 หมายถึง หลังดำเนินการ, G1 หมายถึง หลักความโปร่งใส, G2 หมายถึง หลักความมีส่วนร่วม, G3 หมายถึง หลักนิติธรรม, G4 หมายถึง หลักความคุ้มค่า, G5 หมายถึง หลักคุณธรรม และ G6 หมายถึง หลักความรับผิดชอบ

จากตารางที่ 39 พบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดกระทรวงการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษา สรุปได้ว่า ประเด็นที่ 1 ด้านการป้องกัน ประกอบด้วย 17 แนวทาง ประเด็นที่ 2 ด้านปลูกฝัง ประกอบด้วย 11 แนวทาง ประเด็นที่ 3 ด้านปราบปราม ประกอบด้วย 15 แนวทาง รวมทั้งหมด 43 แนวทาง

2) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 40 จำนวนและค่าร้อยละ ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน จำแนกตาม ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน (n=9)

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	44.44
หญิง	5	55.56
2. ช่วงอายุ		
31 - 40 ปี	1	11.11
41 - 50 ปี	6	66.67
51 - 60 ปี	2	22.22
รวม	9	100

จากตารางที่ 40 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และเป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ช่วงอายุ 51 - 60 ปีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และ ช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยผู้ใช้หลัก
 ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความเหมาะสม
 ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในภาพรวมและรายด้าน (n=9)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
ด้านการป้องกัน	4.73	.18	มากที่สุด	4.69	.20	มากที่สุด	4.83	.18	มากที่สุด
ด้านการปลูกฝัง	4.63	.35	มากที่สุด	4.59	.21	มากที่สุด	4.75	.27	มากที่สุด
ด้านการปราบปราม	4.79	.25	มากที่สุด	4.74	.14	มากที่สุด	4.85	.17	มากที่สุด
รวม	4.72	.24	มากที่สุด	4.67	.13	มากที่สุด	4.81	.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 41 พบว่า ความคิดเห็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยผู้ใช้หลัก
 ธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
 ความเป็นประโยชน์ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

ความเหมาะสม ($M = 4.72, SD = .24$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด 3
 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ($M = 4.79, SD = .25$) ด้านการป้องกัน ($M = 4.73, SD = .18$)
 และด้านการปลูกฝัง ($M = 4.63, SD = .35$)

ความเป็นไปได้ ($M = 4.67, SD = .13$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด 3
 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ($M = 4.74, SD = .14$) ด้านการป้องกัน ($M = 4.69, SD = .20$)
 และด้านการปลูกฝัง ($M = 4.59, SD = .21$)

ความเป็นประโยชน์ ($M = 4.81, SD = .19$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด
 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ($M = 4.85, SD = .17$) ด้านการป้องกัน ($M = 4.83, SD = .18$)
 และด้านการปลูกฝัง ($M = 4.75, SD = .27$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลของการวิจัยสามารถนำเสนอผลการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

5.1.2 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามระยะหรือวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.1 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ การปลูกฝัง รองลงมา คือ การป้องกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปราบปราม

1.2 เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ การปลูกฝัง รองลงมา คือ การปราบปราม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การป้องกัน

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.1 เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ ด้านหลักความร่วมมือ และหลักนิติธรรม รองลงมา คือ หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า
และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใส

2.2 เมื่อพิจารณาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลัก
ความร่วมมือ รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใส

3. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้
หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.1 การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 3 มาตรการ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การด้านการ
ปราบปราม 2) ด้านการป้องกัน และ 3) ด้านการปลูกฝัง ตามลำดับ

3.2 การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 6 หลัก พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นมาก
ที่สุด คือ หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลัก
คุณธรรม และหลักนิติธรรม ตามลำดับ

2) ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ผลศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิ
บาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ พบว่า การบริหาร
สถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการ
บริหารสถานศึกษาปลอดภัยผ่านมาตรการ "3 ป" ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม
โดยให้ความสำคัญกับการวางแผน การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาค
ส่วน โรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านความปลอดภัย ผ่านการอบรม บูรณาการความรู้เข้า
กับหลักสูตร และฝึกปฏิบัติจริง มีการจัดเตรียมบุคลากร อุปกรณ์ ระบบเตือนภัย กล้องวงจรปิด และ
การฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความ
ช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ โรงเรียนยังให้ความสำคัญกับการ
บริหารที่โปร่งใส โดยเปิดเผยข้อมูลด้านความปลอดภัยต่อสาธารณะ ให้โอกาสนักเรียน ครู ผู้ปกครอง
และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้บริหารใช้อำนาจอย่างเป็นธรรม และมีการจัดสรรงบประมาณอย่าง
คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสังเคราะห์ ข้อมูลในระยะที่ 1 และข้อมูลในระยะที่

2 ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสังเคราะห์ร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 ประเด็น ซึ่งแต่ละประเด็นมีแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย 3 ประเด็น โดยขับเคลื่อนด้วยผ่านมาตรการ "3 ป" ได้แก่ การป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ด้านการป้องกัน 17 แนวทาง ประเด็นที่ 2 ด้านการปลูกฝัง 11 แนวทาง ประเด็นที่ 3 ด้านปราบปราม 15 แนวทาง รวมทั้งหมด 43 แนวทาง

3. ผลการตรวจสอบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับด้านสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม มีการปรับปรุงดังนี้ 1) กำหนดรายละเอียดให้กระชับสอดคล้องกับเนื้อหา 2) สร้างเครื่องหมายในแนวทางให้เกิดความเชื่อมโยง 3) เพิ่มระดับคุณภาพของแต่ละการประเมิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปใช้ และรูปแบบแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ประกอบด้วย 3 ประเด็น 43 แนวทาง ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ด้านการป้องกัน 17 แนวทาง ประเด็นที่ 2 ด้านการปราบปราม 11 แนวทาง ประเด็นที่ 3 ด้านปราบปราม 15 แนวทาง

3) ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการสนทนากลุ่ม คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 และเป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ช่วงอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และช่วงอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 ตามลำดับ และแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้ ความเหมาะสม เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ด้านการป้องกัน และด้านการปลูกฝัง ความเป็นไปได้ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ด้านการป้องกัน และด้านการปลูกฝัง ความเป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ระดับมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการปราบปราม ด้านการป้องกัน และด้านการปลูกฝัง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1) ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

ในสถานศึกษาปัจจุบันมีบริบทและความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักเรียนที่แตกต่าง กัน ดังนั้นความพร้อมของสถานศึกษาในการนำแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา และจัดทำคู่มือ/แนวทางความปลอดภัย เพราะว่า ในการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษานั้น ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมี แนวทางการป้องกัน การปลุกฝัง และการปราบปราม เพื่อลดปัญหา และความเสี่ยงที่เหมาะสมกับ สถานการณ์และบริบทของสถานศึกษาที่เหมาะสม ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงาน การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยในสถานศึกษา ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ สมรรถนะด้านความปลอดภัยจัดการเรียนการสอนที่ บูรณาการสร้างทักษะและสมรรถนะ ความปลอดภัย ด้านมาตรการการปราบปราม สนับสนุนให้มีแนวทาง สถานศึกษามีระบบและกลไกใน มาตรฐานและบริหารจัดการให้เกิดความเสี่ยงหรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุดเพื่อให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ทศนวรรณ พรหมโคตร (2567) การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวม การดำเนินงานด้านสถานศึกษาปลอดภัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และ ปราบปรามภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ รองลงมาคือ มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และ ปราบปรามภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ และมาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิด จากอุบัติเหตุ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรการป้องกัน ปลุกฝัง และปราบปรามภัยที่เกิด จากผลกระทบทางสุขภาพกายและจิตใจ สอดคล้องกับ รชตภรณ์ ชัยประภา (2566) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนสันทรายหลวง อำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านมาตรการการป้องกัน 1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน 2. การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย แต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงานความปลอดภัยกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 3. การจัดระบบช่องทาง การสื่อสารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษากำหนดรูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุม ทั้ง 3 ช่องทาง ด้านมาตรการปลุกฝังแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ สมรรถนะด้านความปลอดภัยจัดการเรียนการสอนที่ บูรณาการสร้างทักษะและสมรรถนะ ความปลอดภัย ด้านมาตรการการปราบปราม จัดทำโครงสร้างการดำเนินการด้านกฎหมายภายใน สถานศึกษาและระบบส่งต่อให้ถูกต้อง

2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพ ปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานในสถานศึกษามีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการวางแผน ในการดำเนินงาน และนิเทศ ตรวจสอบการดำเนินงานอย่าง สม่าเสมอ ทำให้โครงการต่าง ๆ ดำเนิน ไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้าง นวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ แก้ไขปัญหา และพัฒนาองค์กรให้การทำงานเกิด ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์

(2563) ทั้งนี้อาจ เนื่องจากว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการในการปฏิบัติงาน มีการรายงานคุณภาพการ จัดการศึกษาในรอบปีการศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนอำนวยความสะดวก ให้บริการแก่ทุกคนที่มาติดต่อราชการ โดยเท่าเทียมกัน บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานตามการจัดโครงสร้างการบริหารงานในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิวิทย์ วิลัยวาท (2564) ที่ได้พบว่าการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากและพบว่าหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบาย ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง อยู่ดีมีสุข มีความเสมอภาคทุกภาคส่วนของการทำงาน สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย มีการสรรค์สร้างกิจกรรมอันก่อให้เกิดความสามัคคีต่อกัน โดยเน้นการทำงานโดยมุ่งผลประโยชน์สถานศึกษาเป็นหลัก

3) การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบ และกลไกการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยทั้ง 3 ด้าน โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยเพื่อให้ครูทำงานโดยง่าย ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้ครูและนักเรียน โดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายภายนอก สนับสนุนในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นรูปแบบใหม่ ๆ ในปัจจุบัน เพื่อให้ครูสามารถลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา และสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม เผื่อระวัง มีแผนเผชิญเหตุในการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความปลอดภัยมีจิตสำนึกที่ดี และมีนิสัยอันจะพึงตนเองและผู้อื่นให้ลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน และสามารถป้องกันภัยในสถานะที่จะเกิดความเสี่ยงต่อนักเรียนได้ถูกต้องตามหลักการ ซึ่งสอดคล้องกับ มุกดา คั่นประเสริฐ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อผู้บริหารในการส่งเสริมมาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และสอดคล้องกับชัชวาล พูลสวัสดิ์ (2567) ได้ทำการศึกษาการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่าการดำเนินงานตามกรอบกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งด้านการป้องกัน การปลูกฝัง และการปราบปราม ที่ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมเสริมทักษะและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนจนผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้เมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2554) ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนสามารถจัดสวัสดิภาพออกเป็น 3 ด้านประกอบด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษาในโรงเรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความปลอดภัยมีจิตสำนึกที่ดี และมีนิสัยอันจะพึงตนเองและผู้อื่นให้ลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้

4) การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านที่ต้องการมากที่สุด คือหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยมีการจัดเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน สาธารณะชนได้รับทราบ สอดคล้องกับจินห์วรา วันทา (2560) การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

5.2.2 ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า 43 แนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่างานที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความประโยชน์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แนวทางที่พัฒนาเกิดจากหลักการตามมาตรการที่ต้นสังกัดกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการ และได้นำข้อเสนอจากการสนทนากลุ่มมาปรับให้เหมาะสมกับบริบท โดยสิ่งที่เสนอจะเหมาะสมกับการขับเคลื่อนสถานศึกษาปลอดภัย ซึ่งทุกคนจะสามารถนำไปปฏิบัติด้วยความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุชีรา ใจหวั่ง และจันทรีศรี ภูตอริยวัฒน์ (2561) ที่กล่าวถึงความปลอดภัยในสถานศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสุขและการการได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัย และสอดคล้องกับมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ว่ามาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดในมาตรการ 3 ป

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ควรศึกษาพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยเน้นการสร้างเครือข่ายบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร แสนสุขสม. (2561). *นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความมีชื่อเสียงขององค์กรที่มีผลต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). *ความปลอดภัยในโรงเรียน*. ฝ่ายผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *ความปลอดภัย*. <https://anamai.moph.go.th/th>
- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(3) , 259
- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. (2559). *ประชาธิปไตยกับธรรมาภิบาลการเมืองไทย*. ศรีเดชา.
- เกษม วัฒนชัย. (2543). สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง. *วารสาร มฉก. วิชาการ*, 43(4).
- ขวัญใจ ปัญญาชน. (2555). *การวิจัยและพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางสะพานน้อย* สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2554). *จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล: บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี คตะโคตร. (2557). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน* สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จินห์วรา วันทา. (2560). *การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4*. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 1(3), 52-64.
- จิตมา วรณศรี. (2563). *นวัตกรรมการพัฒนาสถานศึกษา*. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จินตนา บุญบงการ. (2554). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพงษ์ หอมสุวรรณ. (2537). *การจัดมาตรการทางด้านรักษาความปลอดภัยในโรงฝึกงานของนักเรียน* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิรพรรณ จันทน์วิเชียร. (2559). *เอกสารประกอบการสอนวิชา นวัตกรรมจัดการ. สถาบันรัชต์ภาคย์*.

- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). *การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด*. สุรินทร์การพิมพ์.
- ซัซวาล พูลสวัสดิ์. (2567). การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นายเรืออากาศ*, 12, 1-15.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). *นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). พี บาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นตัง.
- ชาญ ขวัญมุข. (2544). *การประกันความปลอดภัยแก่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้
ตีพิมพ์]. สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. เอกสารการสอนชุดวิชา 23721 การ
วิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2554). *หลักและทฤษฎีการปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิมทัศน์ มหาวาร. (2556). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพ
กลาง สังกัดกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏธนบุรี.
- ณดา จันทรสม. (2556). *ธรรมาภิบาลกับการกระจายอำนาจ*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐตะวัน ล้มประสงค์. (2559). *นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนประกันคุณภาพสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ดิเรก หุ่นสุวรรณ. (2530). *ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยและเจตคติต่อความปลอดภัยใน
ห้องปฏิบัติการเคมีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร*.
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/33617>
- ทรงลักษณ์ ณ นคร. (2555). *การพัฒนาแบบประเมินธรรมาภิบาลในองค์การพยาบาล* [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทัศนวรรณ พรหมโคตร. (2567). *การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. *วารสารการบริหารการ
จัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(2), 78-91.
- ทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์. (2563). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรธรรมาธิราช*. *วารสาร
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 1-16.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพาดี เมฆสุวรรณ. (2543). *สามประสานในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ใน นานาสาระจาก รวม
พลังเพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. สถาบันพัฒนาข้าราชการพล
เรือน.

- ทิวากร แก้วมณี. (2554). *ธรรมาภิบาล: การทบทวนแนวความคิดใหม่ Good Governance: Rethinking its Concept*.
<http://oknation.nationtv.tv/blog/dhiwakorn/2011/11/25/entry-2>
- _____. (2559). *ธรรมาภิบาล*. สยามปริทัศน์.
- นฤมล สัตตบุศย์. (2546). *การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกับค่านิยมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- นภัสนันท์ ศรีคุณ. (2559). *แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บวร เทศารินทร์. (2559). *บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. อมรการพิมพ์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. วิญญูชน.
- _____. (2549). *การสร้างธรรมาภิบาลกับสังคมไทย (Good Governance) ในสังคมไทย*. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, และบุญมี ลี. (2544). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล : รายงานการวิจัย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- เบญจมาศ สุภาชัย. (2562). *เอกสารบทความวิชาการด้านเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน*.
https://old.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_people/ewt_dl_link.php?nid=101&filename=index
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). *การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ปาริชาติ เทพรักษ์. (2550). *สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลรากฐานสังคมอยู่เย็นเป็นสุข*. วารสาร *เศรษฐกิจและสังคม*, 44(1), 48 - 55.
- ปราณี หล้าเบญจ. (2559). *การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประพนธ์ จิตตะปุตตะ. (2555). *ธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริหารรัฐวิสาหกิจ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรีชา เพ็งภู. (2555). *แนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอไทรทอง จังหวัดกำแพงเพชร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *ความปลอดภัย*. <https://dictionary.orst.go.th/>

- พงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ เลี่ยมใจดี. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2548). หลักการบริหารโรงเรียน. วัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พินพิชญา เนาว์ประเสริฐ. (2554). ความคาดหวังของบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พิเศษ ปันรัตน์. (2564). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) (หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี). <http://bus.ku.ac.th/qa/file/Justice.pdf>.
- ภัทรวดี อุทัยกรณ์. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาธรณ์ สิริวรธกุล. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภูวินทร์ รักขังพงศ์. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2551). วิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1. <https://www.npru.ac.th/index.php>
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). คู่มือธรรมาภิบาล. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). การบริหารเชิงกลยุทธ์. <https://www.stou.ac.th/main/index.html>
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2554). การศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนในโรงเรียน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มุกดา คั่นประเสริฐ. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อผู้บริหารในการส่งเสริมมาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการบริหารการจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน, 1(1), 15-30.
- รชตภรณ์ ชัยประภา. (2567). แนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2. วารสารการบริหารจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2(2), 1-15.

- รัชยา ภักดีจิตต์. (2557). ธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน. วี.พริ้นท์ (1991).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ ฤทัยผล. (2523). หัตถกรรมประจำถิ่น. กรมการฝึกหัดครู.
- รัตนา จันทร์รวม. (2560). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตร การศึกษาเชื่อมโยงสู่อาชีพ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ดีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.
- ลัดดา ผลวัฒน์. (2557). ธรรมนูญกับการบริหารมหาวิทยาลัย Good Governance for University Administration. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 8(2), 16 - 27.
- ลิขิต อีระเวทิน. (2553). การเมืองการปกครองไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณ อยู่เอื้อ. (2550). ความปลอดภัยในการทำงาน. <http://old-book.ru.ac.th/e-book/h/HA233/chapter4.pdf>
- วันรบ บุญ น. (2561). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนของครูกลุ่ม โรงเรียน สหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัด จันทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาที พูลทรัพย์. (2563). องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. [วิทยานิพนธ์ ปรัชญาศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วิชิต บุญสนอง. (2554). แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วิวน ตะนะ. (2554). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนในอำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิฑูรย์ สิมะ โชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจระรัตน์. (2541). วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยใน โรงงาน. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิทยา อยู่สุข. (2543). อาชีวอนามัยความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม. นานาอักษรพิมพ์.
- วิไลรัตน์ ฝ่ายดี. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางใน อำเภอ ตากพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว เขต 2 [วิทยานิพนธ์ ปรัชญาศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีระยุทธ พรพจน์ธรรมา. (2557). องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน. วารสารนักบริหาร. 34(1): 86.
- ศิริวรรณ สันเจียรกุล. (2551). ข้าหละมาตรฐาน "รถยนต์ไฮบริด" ไทย สเปกแปลก..กว่าใครใน โลก. <https://www.thairath.co.th/news/auto/2178205>

- ศุภวรรณ ตันตขานนท์. (2553). *ปฏิบัติการเคมีอินทรีย์ บนพื้นฐานของความปลอดภัยทางเคมีและการลดมลพิษ*. คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์.
- ศูนย์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบข้าราชการไทย. (2561). *ความหมายของนวัตกรรม*.
<https://www.opdc.go.th/psic/main.php?url=content&gp=1 &mn=3>.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2557). *การสร้างเสริมธรรมาภิบาล การปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัด : กรณีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด (ก.ธ.จ.).* บพิธการพิมพ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศวรรษ: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *ความปลอดภัย (SAFETY)*. <https://www.ftpi.or.th/>
- สถาบันราชประชาสมาสัย. (2549). *ธรรมาภิบาลบันดาลสุข*. กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2558). *การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล*. แก่นจันทร์การพิมพ์.
- สภาพัฒนาการเมือง. (2560). *แผนพัฒนาการเมือง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. สภาพัฒนาการเมือง.
- สรชัย ชูชีพ และภัสสร เลาสวัสดิกุล. (2567). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(3), 395-408.*
- สมคิด มาวงค์. (2554). *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, พัทธ์ผจง วัฒนสินธุ์, อัจฉรา จันทรฉาย และประกอบ คุปรัตน์. (2553). *นวัตกรรม: ความหมายประเภทและความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ. วารสารบริหารธุรกิจ, 33(128), 49-65*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552*. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. <https://www.cpn1.go.th/2021/wp-content/uploads/2022/11/คู่มือความปลอดภัย-กระทรวงศึกษาธิการ.pdf>
- _____. (2566). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. https://data.bopp-obec.info/emis/person-all-sum-list.php?Area_CODE=1302.
- _____. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. http://bic.moe.go.th/images/stories/pdf/Education_Management_Policy_of_the_Ministry_of_Education__2566_20-1-2565.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating)*.
- _____. (2555ก). *การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. <https://www.opdc.go.th>

- _____. (2555ข). *Good governance* กับการพัฒนาข้าราชการ. โอเดียนสแควร์.
- _____. (2555ค). *หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*.
- _____. (2563). *GG Framework*.
- http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=2442
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. ภาพพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2555). *Towards ASEAN 2018 : หนังสือวิชาการ ประจำปี 2555 สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2554). *ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ ไทย*. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2551). *ความปลอดภัย*. <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). *การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมเรียนรู้*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอน...เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*, (พิมพ์ครั้งที่ 4), 9119 เทคนิคพรินต์, 2553).
- สุชีรา ไชยหวง และจันทรี ภูติอริวัฒน์. (2561). *การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 15(28), 50-61.
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี การปกครองที่ดี (Good Governance)*. บพิธการพิมพ์.
- สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ. (2552). *ธรรมาภิบาล (Good Governance) คืออะไร*. *จดหมายข่าว*. 1: 1 - 3.
- สุทธิวิทย์ วิลัยริด. (2564). *หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 6(2), 353-366.
- สุพรรณ พวงทอง. (2554). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุภาพร คำสำแดง. (2556). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุระศักดิ์ พันธะ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). วี.พริ้นท์ (1991).
- เสน่ห์ จัยโต. (2558). *การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่*. สุโขทัยธรรมาธิราช.
- โสภณ เสือพันธ์. (2548). *ความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรม*. เอ็มพันธ์.
- อรสา โกศลนันทกุล. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาการวิจัย (Research Methodology)*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- อริจิต อาภรพงษ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระแก้ว* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อริย์ชัย แก้วเกาะสะบ้า. (2560). *หลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานเลขาธิการ.
- อรุณ รักธรรม. (2551). *หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร*. ไทยพาณิชย์.
- อาพล ช่อตรง. (2530). *งานเครื่องมือกล*. <https://lms.mutl.ac.th/tqf/detail>
- อัจฉราพร กริ่งไกร. (2558). *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อังคณา พิมพ์ดี. (2559). *การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด นครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เอมอัสมา (รัตนริมจ) วัฒนบุรณนท. (2548). *ความปลอดภัย*. โอเดียนสโตร์.
- _____. 2557. *สวัสดิศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). โอเดียนสโตร์
- Asian Development Bank. (2008). *Strategy2020 the Long-Term Strategic Framework of the Asian Development Bank 2008–2020*.
- Finer, H. (1941). Administrative responsibility in democratic government. *Public Administration Review*, 1(4), 335 - 350.
- Glenewinkel, J. R. (2011). How Do Superintendents Use ISLLC Standards to Evaluate Principals? Or Do They?. <https://research.libraries.wsu.edu:8443/xmlui/handle/2376/3025> Horth, D. (2009). *Innovation leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results*. Center for Creative Leadership.

- John R. S. (2002). *Management*.
<https://books.google.co.th/books/about/Management.html?id=9zZEAAAAYAAJ&redir>
- Jones, Rochelle Robinson. (2003). *A Case Study of Urban Middle School Security Guards, Perceptions of Their Roles*. Dissertation Abstracts International, 63(12), 4169.
- Kjare, A. M. (2006). *Governance*. Malden, Polity.
- McKeown, M. (2008). *The truth about innovation*. Prentice Hall.
- Okagbue, B. O. (2012). *Ethical Leadership and Good Governance in Nigerian Local Governments*. Doctor of Philosophy. Walden University.
- Okpara, N. (2017). *A mixed methods study of charter school administrators' perspectives of effective inclusion practices*. Doctor of Education. Concordia University Irvine.
- Organization for Economic Cooperation and Development. (2009). *Practical Guide to Corporate Governance*. Washington D. C.: Pennsylvania Ave.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Searcey, C. J., Snodgrass, J. T., Copple, W. B II. (2010). *Good to great: Do award winning schools meet successful school criteria ?*. Degree of Doctor of Education. School of Saint Louis University in Partial.
- Varnham, S. (2005). *Seeing things differently: restorative justice and school discipline*. *Education and the Law*, 17(3), 87-104.
- Webb-Rea, Jennifer S. (2012). *Perceptions vs Realities: How high school principals view and utilize professional school counselors*. Doctor of Philosophy. Capella University.
- Weiss, T. G. (2000). *Governance, good governance and global governance: Conceptual and actual challenges*. *Third World Quarterly*, 21(5), 795 - 814.
- Willa, B. (2018). *Classics of administrative ethics*. Routledge.
- World Bank Institute. (2009). *Governance Matters 2009: World Governance Indicators 1996 - 2008*. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2009/06/29/governancematters-2009-release-of-worldwide-governance-indicators-1996-2008>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. Harper and Row.

- Yeboah-Assiamah, E., Asamoah, K., & Osei-Kojo, A. (2014). The concept of administrative responsibility: An alternative explanation for poor voter turnout in local government elections using empirical evidence from Techiman Municipality, Ghana. *International Journal of Politics and Good Governance*, 5(53), 1 - 34.
- Zhang, X. (2019). *Good Governance, Good Enough Governance and Governance with Rights First*. The Degree Master of Arts. University of California.

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๔๔๕

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๖๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา พลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๔๗ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ ปันทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๔๔๔

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.สุกษณา ศรีเอี่ยม

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๐๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา พลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๕๗ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๑๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๘๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สมชาย นาคันต์

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๙๗ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีรัตน์ ปิ่นทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๑๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวสุชาดา ทองอยู่

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๒๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา
ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นายอภิวัชร บัวเจริญ
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๕๗ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีรัตน์ ปิ่นทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๑๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางบุญนิศา มะลีโกวา

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๙๗ จะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ปิ่นทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๑๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครนายก

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕ป๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย คือแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม โดยมอบให้ นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๑๔๔๕๕๕๗ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๓๒/๓๐๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประคณำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายสิทธิพร ผมงาม

ด้วยนายอภิวรรุ บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดกัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดส่วนงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวรรุ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓ - ๓๔๔๕๕๔๙๙ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันวรุต ปั่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๔ ๕๐๕๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๕๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๓๐๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประคณน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายนาครณ์ พุทธิวงศ์

ด้วยนายอภิวรรค์ บัวเจริญ ราชบัณฑิตศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษา พลัดถิ่นโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายอภิวรรค์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓ - ๓๔๔๕๕๙๗ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญวรัตน์ ปันทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๓๒/๓๐๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.จ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายสุชนันต์ โพธิ์วัน

ด้วยนายอภิรักษ์ บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายอภิรักษ์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓ - ๓๔๔๕๕๔๙๙ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรริติน ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๕๐๕๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๕๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๐๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประคณัฏฐาพันธ์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๘๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายพนม หุทธาวา

ด้วยนายอภิวรรค์ บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๒๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดภัยโดยใช้หลักการมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายอภิวรรค์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓ - ๓๔๔๕๕๔๙๗ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๑๐๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประคณั้พระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๘๘๐

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน นายพรรัตน์ เครือปัญญา

ด้วยนายอภิวรรษ์ บัวเจริญ ุรหัสนักศึกษา ๖๕ป๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา วัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษา ปลดกัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายอภิวรรษ์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓ - ๓๔๔๕๕๙๙๗ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิญวรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ ยว ๐๖๓๐.๑๒/๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประคณ้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๑๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นางบุญณิศา มะสีโกว

ด้วยนายอภิวรรักษ์ บัวเจริญ ศึกษานิเทศก์ ๖๕๖๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักการมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวรรักษ์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๔๕๕๕๕๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๐๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๒๓๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประศุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นางสาวสุชาดา ทองอยู่

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕๒๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สีรสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๔๔๕๕๕๙๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันวรุต ปันทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๒๕๖๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประสานน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นายธนวัฒน์ เครือละว้าย

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕ปี๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๔๕๕๕๐๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตวรัตน์ ปันทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ ยว ๐๖๓๐.๑๒/๒๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประจำพระตำหนัก
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นายพรรัตน์ เจริญปัญญา

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหาร
สถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักการมาจากบวส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บ
ข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อ
เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้
นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๔๔๕๕๙๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๒๕๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.จ.ประจักษ์พระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นายสุสันติ โพธิ์วัน

ด้วยนายอภิวัชร บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวัชร บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๑-๓๔๔๕๕๕๑๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรรัตน์ ปิ่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๐๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๒๓๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.จ.ประจวบคีรีขันธ์
จังหวัดปทุมธานี ๓๓๓๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นางประภาวรรณ สุวรรณไชยรบ

ด้วยนายอภิวรรณ บัวเจริญ รัทสนักศึกษา ๖๕ป๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวรรณ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๓๔๔๕๕๔๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตวรณ์ ปั่นทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๔ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๔ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๓๒/๒๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตูป้าพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๑๘๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นางสาวไพรัตน์ โกมลวลย์

ด้วยนายอภิวรรค์ บัวเจริญ รหัสนักศึกษา ๖๕๖๕๔๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในวันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวรรค์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๕๔๕๕๕๓๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิ์ บินทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๕๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ ฮว ๐๖๓๐.๓๒/๒๓๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณ.ประตุน้ำพระอินทร์
จังหวัดปทุมธานี ๑๓๓๘๘๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม

เรียน นางสาวชญาภาณี สังฆธรรม

ด้วยนายอภิวรรค์ บัวเจริญ รั้งนักศึกษา ๖๕๒๕๖๒๐๒๐๓ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย วงศ์สีรสวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลในการประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มงานวิจัยดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม โรงเรียนวัดหนองรี ตำบลบ้านพร้าว อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นายอภิวรรค์ บัวเจริญ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๓๔๔๕๕๕๒๒ เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อันวร บันทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๒๙๐๙ ๔๐๔๖

โทรสาร. ๐ ๒๕๒๙ ๓๖๓๘ ต่อย ๔๐๖

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”

เรียนผู้เชี่ยวชาญ ที่เคารพ

กระผมนายอภิวัชร บัวเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา” ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความถูกต้องทางด้านเนื้อหา ความสอดคล้องตามคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ดังนั้นกระผมจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้เชี่ยวชาญในฐานะที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาเป็นอย่างดี ได้กรุณาตรวจสอบและประเมินข้อความด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิคการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ซึ่งกระผมจะได้นำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมทั้งคำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ของท่านผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้ผลการวิจัยดังกล่าวบังเกิดผลดีและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งกระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายอภิวัชร บัวเจริญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้วิจัย

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

เรื่อง “แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา”

(สำหรับประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อความดังกล่าวเป็นไปตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีหรือไม่

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายอภิวัชร บัวเจริญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการดำเนินการบริหารสถานศึกษา ปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย มี 3 ขั้นตอน จำนวน 33 ข้อ และการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ จำนวน 35 ข้อ

2. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง มีความเห็นว่าข้อคำถามมีความตรงตามคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความตรงตามคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

-1 หมายถึง มีความเห็นว่าข้อคำถามไม่มีความตรงตามคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

3. กรุณาเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นในช่องข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
1. การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัยต่อนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา จากการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม				
1.1 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจง วางแผน การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยร่วมกับบุคลากร ภาาติเครือข่าย และหน่วยงานองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง				
1.2 สถานศึกษากำหนดพื้นที่ควบคุมสื่อ/มาตรการ และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย				
1.3 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมจากภาาติเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง				
1.4 สถานศึกษามีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนความปลอดภัยสถานศึกษา				
1.5 สถานศึกษามีการสำรวจและประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา				
1.6 สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน				
1.7 สถานศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยของสถานศึกษา				
1.8 สถานศึกษามีหมวดหมู่สารสนเทศ เพื่อจัดทำรายงานระบบข้อมูลสารสนเทศและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
1.9 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ				
1.10 สรุปผลการดำเนินงาน และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือ และยกย่องชมเชยเครือข่ายภาคี				
2. การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา				
2.1 สถานศึกษาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี ด้านความปลอดภัยให้แก่ตนเองผู้อื่นและสังคม				
2.2 สถานศึกษาประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา				
2.3 สถานศึกษามีคู่มือ/แนวทางความปลอดภัยในสถานศึกษา				
2.4 สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน				
2.5 สถานศึกษาจัดทำศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม				
2.6 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ				
2.7 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง				
2.8 สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย ให้แก่นักเรียนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
2.9 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสอดแทรกความปลอดภัยสถานศึกษา ในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ				
2.10 นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถปรับตัวให้ ทนกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จัก หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและ ผู้อื่น				
2.10 นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีทักษะในการ ป้องกันภัยในสถานะคับขัน				
2.11 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ				
3. การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟูและดำเนินการตามขั้นตอนของ กฎหมายตามที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ในความปลอดภัยโดยกำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ				
3.1 สถานศึกษามีแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา และสร้างการรับรู้ร่วมกันทุก ภาคส่วน				
3.2 สถานศึกษามีบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับ สถานการณ์				
3.3 สถานศึกษาติดตั้งระบบเตือนภัย เช่น กล้องวงจรปิด สามารถ ตรวจสอบข้อเท็จจริงได้				
3.4 สถานศึกษาฝึกซ้อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง การดับเพลิง การ ช้อนหนีไฟ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น				
3.5 สถานศึกษาประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ความ ช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์				
3.6 สถานศึกษาส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มี ประสิทธิภาพ				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
3.7 สถานศึกษาช่วยเหลือ เยียวยา พิ้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุ ความไม่ปลอดภัยอย่างรวดเร็วทันท่วงที				
3.8 สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวา พิ้นฟูและให้คำปรึกษา ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วมหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวา พิ้นฟู				
3.9 สถานศึกษาจัดระบบประกันภัยรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่สามารถให้การคุ้มครองสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน				
3.10 สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ				
3.11 สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด				
3.12 สถานศึกษาติดต่อประสานงานผู้ปกครองเพื่อดำเนินการหรือ ดำเนินการแทนผู้ปกครอง และให้การคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ใน ความปลอดภัย				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี มีความถูกต้องเป็นธรรม โปร่งใส สัจจريت มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ในอนาคต ประกอบด้วย				
1. หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือองค์กรต่าง ๆ เข้าถึงการปฏิบัติงานและการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา				
1.1 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของสถานศึกษาปลอดภัย				
1.2 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา				
1.3 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำพัฒนา และเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนความปลอดภัยของสถานศึกษา				
1.4 สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเป็นระยะ				
1.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย				
1.6 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมมีการประสานงานทั้งในและนอกสถานศึกษา				
1.7 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ปลอดภัยที่สุด				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
2. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจให้แก่ประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไป ตรงมา เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้				
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความไว้วางใจมอบหมายให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่สำคัญต่าง ๆ				
2.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่สถานศึกษาได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ				
2.3 ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเป็นระบบชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้				
2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานด้านการเงิน และพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ				
2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับดูแลตรวจสอบการทำบัญชีทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน				
2.6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา				
2.7 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบเป็นระยะ				
3. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ การใส่ใจต่อปัญหาที่จะกระทบต่อสาธารณะ				
3.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาปลอดภัยโดยยึดการมีส่วนร่วมของบุคลากร และบริหารงานตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างเต็มกำลังความสามารถ				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
3.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ				
3.3 ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน				
3.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ				
3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว				
3.6 ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง				
3.7 ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง				
4. หลักนิติธรรม หมายถึง การกำหนดระเบียบ กฎ กติกาและการปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม				
4.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนด กฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน				
4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน				
4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ				
4.4 ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ดูแล และส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้				
4.5 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ศิลปะในการโน้มน้าวจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
4.6 ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร				
4.7 ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ตามกฎ ระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน				
5. หลักคุณธรรม หมายถึง ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้มีความถูกต้องเหมาะสม มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน				
5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน				
5.2 ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถและความเหมาะสม				
5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี				
5.4 ผู้บริหารสถานศึกษาปลูกฝังมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม				
5.5 ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของบุคลากร และเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นธรรมและมีใจเป็นกลาง				
5.6 ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยความขยัน อดทน ซื่อสัตย์สุจริต				
5.7 ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนบุคลากรนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตประจำวัน				
6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและ				

รายการ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
ประสิทธิผล รวมถึงการดำรงรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์อย่างยั่งยืน และบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม				
6.1 ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม				
6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็น				
6.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า				
6.4 สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล				
6.5 สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ				
6.6 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่อยู่เสมอ และร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
6.7 ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด				

ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลที่ได้มาในการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย

ส่วนที่ 2 การบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เกณฑ์การประเมิน

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

เมื่อท่านได้รับแบบสอบถามฉบับนี้แล้ว โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะประมวลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม และเก็บรักษาไว้เป็นความลับโดยไม่พาดพิงถึงผู้ตอบแบบสอบถามบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ที่ท่านกรุณาเสียสละเวลาในการแสดงความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถาม คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 21 - 30 ปี

☐ 31 - 40 ปี

☐ 41 - 50 ปี

☐ 50 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

☐ น้อยกว่า 5 ปี

☐ 5 - 10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

5. ตำแหน่ง

☐ ครูผู้ช่วย

☐ ครู

☐ ครูชำนาญการ

☐ ครูชำนาญการพิเศษ

☐ ครูเชี่ยวชาญ

6. ภูมิภาค

☐ ภาคกลาง

☐ ภาคตะวันออก

☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☐ ภาคเหนือ

☐ ภาคตะวันตก

☐ ภาคใต้

[illegible]

[illegible]

[illegible]

รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6.1 ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม										
6.2 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานตามความจำเป็น										
6.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า										
6.4 สถานศึกษามีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล										
6.5 สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ										
6.6 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่อยู่เสมอ										
6.7 สถานศึกษามีการร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม										
6.8 ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุและอุปกรณ์ของบุคลากรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายอภิวัชร บัวเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	13 พฤษภาคม 2524
สถานที่เกิด	นครนายก
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2542 ครุศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่อยู่ปัจจุบัน	75/1 หมู่ 9 ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

